

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

A B C

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chetnikowski, wiadomości potocznych Bogdan Piotrowski, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 453 P

Poznań, wtorek dnia 3 października 1933

Rok XXVIII

Poznań, 2 października.

Wśród Niemców śląskich

W dotychczasowych artykułach o Śląsku kilkakrotnie poruszyliśmy kwestię antypolskiej działalności miejscowego ciężkiego przemysłu niemieckiego, zwłaszcza w osobach książąt Pszczyńskich i hrabiów Donnersmarcków, będących jednocześnie filarami niemieckiego protestantyzmu na Górnym Śląsku, który traktowany jest przez nich jako jeden ze środków prowadzących germanizowanie duch polskich. W ostatnich czasach przejawy ducha pruskiego zaczęły występować z coraz większą gwałtownością, a odbiciem tego jest nurtujący od pewnego czasu niemiecką mniejszość śląską ferment, świadczący o dokonywającym się w jej łonie przesunięciu wpływów i prądów orientacyjnych.

Ukryta do niedawna walka doprowadziła ostatnio do otwartego wybuchu i czegoś w rodzaju schizmy, uwidocznionej w powstaniu dwóch partii: „Deutsche Christliche Volkspartei” i „Deutsche Partei”. Pierwsza z nich, której organem jest wychodzący w Królewskiej Hucie „Der Oberschlesische Kurrier”, grupuje koło siebie te elementy spośród Niemców górnośląskich, bielskich i cieszyńskich, którzy są przeciwni prądom hitlerowskim, coraz silniej ogarniającym ogół mniejszości niemieckiej województwa śląskiego.

Druga jest na naszym gruncie odpowiedniemi wojującego hitleryzmu niemieckiego, a głównym jej organem jest osławiona „Katowitzer Zeitung”, której odpowiedzialny redaktor Weber w tych dniach skazany został na kilkukrotną karę więzienia i aresztu za publiczne nawoływanie do zdrady głównej na łamach tego pisma.

Po tem odseparowaniu się „niemiecko-chrześcijańskich ludowców”, dość jeszcze energicznie broniących się przed „ujednostajnieniem” w postaci narzucanego im przez „Partię Niemiecką” „Volksgemeinschaftu”, w szeregach tej nietylko „niemieckiej” co hitlerowskiej partii trwa od dłuższego już czasu wewnętrzna rozterka między „starymi” i „młodymi”. Powstała w łonie „Deutsche Partei” opozycja zwie się wprost „Jungdeutsche Partei”. „Schizmatycy” z obozu „Oberschlesischer Kurrier” oskarżają jednego i drugiego o współdziałanie i czerpanie zarówno „natchnienia” jak i środków materialnych z tamtej strony granicy, co zresztą i tak jest publiczną tajemnicą, a świadczą jeno o zacietrzewieniu przeciwnych obozów.

Zarówno politycy z obecnej „Deutsch-Christliche Volkspartei” jak i z „Deutsche Partei” znani są ogółowi polskiemu z afer i antypolskiej roboty „Volksbundu”, z tą tylko różnicą, że pierwsi, reprezentującą była partię katolicką, wyszła z łona Centrum niemieckiego, i pamiętni losu swych współtowarzyszy partyjnych z tamtej strony, nie zgadzają się na prowadzenie swej niemieckiej działalności pod egidą swastyki. Wolą więc volens nolens pogodzić się z obowiązkiem jako takiej lojalności wobec nowego państwa, niż puszczać się na niepewne wody, macone przez hitlerowskich „gleichschalterów”.

W oczach jednak młodych zwolenników nowych prądów nawet starzy politycy z obecnej hitleryzowanej „Deutsche Partei” są niepewni. Wszak nie jeden z tych ostatnich skompromitował się czynami, kolidującymi z kodeksem karnym nietylko na punktach polityki (Ulitz, Ernstówna), lecz i... sprzeniewierzenia cudzego majątku (Pietsch). Poza tem zadługo siedzą przy żłobach, które naprawdę są obfite, zważywszy źródła dochodów „Volksbundu”.

Zamaskowane zbrojenia powietrzne Niemiec

W 1931 r. posiadały 1100 samolotów, z których 500 można było użyć w razie potrzeby jako wojskowe — Ukryta produkcja bojowych aparatów

Paryż. (PAT.) „Petit Journal” w numerze poniedziałkowym zamieszcza artykuł podpułk. Magne na temat zbrojeń powietrznych Niemiec.

W r. 1928 Niemcy posiadały oficjalnie 480 samolotów, a w r. 1931 już 1100,

podczas gdy do celów komunikacji powietrznej potrzeba im zaledwie 180 aparatów. Zdaniem gen. Niessela z tych 1100 płatowców 500 można użyć w razie potrzeby jako samolotów wojskowych a 150 nadaje się do bombardowania.

wania.

ZABRONIONE APARATY PRODUKUJĄ ZAGRANICĄ

Wielkie firmy niemieckie pozakładały filje zagranicą, gdzie fabrykują to, co zabronione jest im w Niemczech. Wytwarzają one płatowce wojenne dla obcych państw. Te same aparaty produkuje się w Niemczech jako samoloty cywilne.

Filja Junkersa w Szwecji sprzedaje samoloty do bombardowania, które nie różnią się od „G. — 24” niemieckiego, używanego w lotnictwie cywilnym. Fabryki, znajdujące się po obu stronach jeziora Konstancjańskiego (w Badenji, niedaleko Renu — red.) wyrabiają po stronie niemieckiej hydroplany cywilne i po stronie szwajcarskiej wojskowe, wśród których na specjalną uwagę zasługuje aparat, mogący zabrać 17 tonn materiału wybuchowego.

Filje fabryk niemieckich w swoich prospektach proponują sprzedaż samolotów cywilnych, nadmienając, że w razie potrzeby można je zamienić na wojskowe, myśliwskie, lub wywiadowcze, a przy zaopatrzeniu aparatu w ruchomą podłogę mogą one być używane do bombardowania.

SKOLENIE PILOTÓW

Obok fabrykacji aparatów Niemcy zajmują się nauką pilotów. Przed dojściem Hitlera do władzy Rzesza szkoliła 400 pilotów rocznie. Reichswehra ma zezwolenie na posiadanie 36 pilotów, a policja 60, — nie posiada jednak żadnej kontroli i jest rzeczą znaną, że p. do r. 1931 oficerowie i podoficerowie niemieccy odbywali „stage” w armji sowieckiej. Dowodem tego jest choćby śmierć por. Amligera w Rosji w roku 1930.

OSTRZEŻENIA FRANCJI

Rząd hitlerowski czyni wszelkie wysiłki w kierunku postawienia lotnictwa na jak najwyższym stopniu. W chwili obecnej istnieje w Niemczech 17 szkół pilotów, które znajdują się pod kierownictwem von Schleicha, znanego asa lotnictwa z czasów wojny. Ostatnio Niemcy oświadczyły publicznie, że będą powiększały flotę powietrzną, nie pytając o pozwolenie.

„Petit Journal” kończy artykuł ostrzeżeniem, że jeżeli Francja zgodziłaby się obecnie w Genewie na budowę aparatów do bombardowania, to niebezpieczeństwo lotnicze ze strony Niemiec stanie się niezwykle groźne. Francja nie powinna przystać na żadne ustępstwa w dziedzinie lotnictwa, gdyż w przeciwnym razie aparaty cywilne w Niemczech, zamienione w razie potrzeby na wojskowe, mogłyby bombardować jej terytorjum.

Parowiec zatonał

Tokio (PAT.) W pobliżu Kumamoto zatonał parowiec wycieczkowy. 22 osób utonęło, los 150 nie jest jeszcze pewny. Dotychczas uratowano zaledwie 40 osób.

Francja godzi się na redukcję wojska?

Rewelacje Pertinaxa o zobowiązaniach Daladiera i Paul Boncour wobec Simona

London. (PAT.) „Daily Telegraph” stwierdza w depeszy Pertinaxa z Genewy, że następujący fakt zasadniczy należy brać pod uwagę przy rozważaniu rokowań rozbrojeniowych, jakie odbędą się w ciągu bieżącego tygodnia.

Przed dwoma tygodniami Daladier i Paul Boncour zobowiązali się wobec Simona do bardzo ważnej koncesji w czteroletnim okresie próbnym: zgodzili się, że redukcja armji francuskiej do 200.000 ludzi, oraz okresu służby wojskowej do 7 miesięcy, ma być przeprowadzona natychmiast pod warunkiem, że Reichswehra również zrezygnuje z systemu krótkoterminowej powszechnej służby woj-

skowej i że ulegną zniesieniu niemieckie organizacje wojskowe.

Tak zmienione stanowisko Francji może odegrać wielką rolę w rokowaniach bieżącego tygodnia. Może ono stanowić zachętę dla Niemiec przyjęcia z pewnością uzupełnieniami konwencji rozbrojeniowej, przedłożonej im w ubiegłym tygodniu. We Francji natomiast widok obcięcia liczby wojska wywoła zapewne ostry protest.

Czy Polska i Mała Ententa przyjmą te zasady i zastosują je, jest też bardzo wątpliwe. Paul Boncour trzymał je w nieświadomości co do tego, co uczyniono, aż do dnia dzisiejszego.

Młodziemcy mają więc przeciwko starym „bonzom” z własnego obozu nie mało atutów w ręku. Niesłusznie jednak oskarżają ich o opieszałość i niezdarność w prowadzeniu kampanji antypolskiej. Wystarczy przypomnieć sobie chociażby treść poprzednich naszych korespondencji, aby uwolnić od wszelkiego zarzutu w tym względzie niesłusznie obwinionych. Pisaliśmy już o wyzyskiwaniu przez tych matadorów dla celów propagandy antypolskiej skutków bezrobocia, wywołanego w lwiej mierze przez niemieckich kapitalistów i sztucznie przez nich podtrzymywanego; o zmuszaniu rodziców do posyłania dzieci do szkół niemieckich pod presją gospodarczą i wprost pod terorem w tej czy innej postaci; o wyzyskiwaniu religii dla celów germanizacji jak w przypadku ewangelików polskich na Górnym Śląsku; o szerzeniu nienawiści do Polski i podrywaniu zaufania do rządów polskich wśród szerokich mas rdzennie śląskiej ludności.

Górny Śląsk jest jednym z najbardziej polskich województw kraju i liczbowo mniejszość niemiecka nie grałaby żadnej roli, gdyby właśnie nie przewaga materialna Niemców w przemyśle i handlu oraz brak warstwy inteligencji wśród rdzennych polskich Ślązaków. Zaczyna się ona dopiero tworzyć, a wychowankowie szkół i wszechnicze niemieckich w przeważnej większości są zniemczeni i z nich też, z domieszką Niemców z Rzeszy, osiadłych na Górnym Śląsku lub potomków tychże, składa się gros bojowników niemieczyzny. Wystarczy zacytować nazwiska w rodzaju Jankowsky, Warschawsky, Krull, Rosumek, Pawlas etc.

Dlatego też siła niemieczyzny na Górnym Śląsku polega nie na znikomej liczbie przyznających się do mniejszości niemieckiej, lecz na wpływie, jaki renegeci przy poparciu tutejszych magnatów i baronów zarówno krwi jak i przemysłu wywierają na dziewięćdziesiąt kilka procent rdzennej polskiej ludności górnośląskiej. Jeżeli więc w obozie niemieckim są walki i kłótnie, to nie prowadzi to, by hakata załamała się w so-

bie i swych zapędach, ale że dąży do spotęgowania swej roboty przez odpowiednią selekcję bojowników. Odbywa się to w tym kierunku, że odsuwa się starszych, zawsze bądźco bądź mających coś do stracenia i niebardzo chętnych do ponoszenia trudów i niebezpieczeństw nowej fazy zaciekłych walk z narodem polskim, natomiast stawia się młodych fanatyków i nawet wprost awanturników w rodzaju zabitego niedawno w ulicznej burdzie Dylonga, znanego „buksa” i „chachara” brukowego, notowanego niezliczone razy w kronice policyjnej za pospolite bójki i napady. Tym ludziom zależy właśnie na fabrykowaniu „ofiarni” i „bohaterów”, a przecież stateczny człowiek ma takie rzeczy nie pójdzie.

W ferworze swym posuwają się „Młodziemcy” nawet do zarzucania niemieckiemu kapitałowi indyferentyzmu i oportunistyzmu w narodowych kwestiach niemieckich. Wprost nie chce się wierzyć w to wszystko po doświadczeniach w ciągu jedenastu lat żaartej walki z polskością „Volksbundu” i jego wszechmocnych protektorów z byłego „Berg- und Hüttenmannu”...

Na zjeździe „Deutsche Partei” i „Jungdeutsche Partei” w środę 27 września okazało się jednak, że cel jest zbyt wielki, aby energję swą tracić na własne i porachunki osobiste i partyjne. Zebranie zakończyło się teatralnym podaniem sobie ręki przez przywódców pokłóconych odłamów i w ten sposób burza w szkłance wody doprowadziła do skoncentrowania chmur, z których ma spaść niejeden jadowity deszcz na śląską krainę, gdzie niedarmo najulubieńszym przekleństwem jest „pieron”.

Przedsmak tego dają zajścia, jakie miały miejsce i po tym śródowym zjeździe katowickim w „Christliches Hospiz” (o ironjo, brakowało tam właśnie „Christliche Volkspartei”) i w różnych miejscowościach śląskich, skąd zjeżdżali się delegaci.

Caveant consules!

Katowice. JOACHIM KORK.

Przewrót świata i ewolucja polityczna Polski

XVI. Na bezdrożu

Dokończenie

Jeżeli dla żywiółów, prowadzących dziś państwo, z wiadomych przyczyn okazało się niemożliwe oparcie się na zasadzie narodowej — co je zmusiło do odgrzebania z archiwów zwietrzałej „racji stanu“ — to tem bardziej z tychże przyczyn nie mogły one myśleć o zajęciu stanowiska narodowego w kwestji żydowskiej. Musiały pójść drogą całkiem przeciwną, drogą prowadzącą do wzmocnienia żywiółu żydowskiego w Polsce. I tu poszły one wbrew duchowi czasu, wbrew nowym tendencjom politycznym, które tak silnie wystąpiły w Niemczech i tak szybko rosły w innych krajach środkowej Europy i wbrew warunkom, osłabiającym położenie materialne żydostwa, muszą pracować nad jego podźwignięciem.

Polityka, walcząca z duchem czasu, usiłująca podtrzymać i dźwigać to, co życie obala, nie może stworzyć nic trwałego. Przy najbardziej sprzyjających w danej chwili warunkach i przy najgorliwszych wysiłkach, powodzenie jej może być tylko chwilowe.

Nie będąc zdolną do zbudowania niczego trwałego, zdolna jest zato dużo zniszczyć. Zniszczyła ona sporo tego, co na zniszczenie zasługiwało, ale więcej znacznie tego, co stanowiło niemałe wartości materialne i moralne, co tworzyło poważne podstawy bytu państwowego.

Jest to znamienne dla wszelkiej polityki, przeciw której życie pracuje, że widzi ona swoje główne zadanie w niszczeniu tego, co w jej przekonaniu głównie jej na drodze stoi i przeczenia swą zdolność niszczenia. Nie związana duchowo z rzeczywistością, szukając oparcia w fikcjach, w martwych formułach, nie rozumie ona znaczenia i siły prądów życia i wyobraża sobie, że można te prądy zatamować środkami fizycznymi, materialnymi. Jaskrawo się to wyraża w stosunku polskiej rewolucji politycznej do ruchu narodowego.

Ruch narodowy w Polsce nie jest tworem politycznym, analogicznym do pierwszego lepszego stronnictwa, zrodzonego z powierzchownego naśladowania obcych wzorów, z ambicją kilku ludzi, czy interesów tej lub innej grupy społecznej. Pięćdziesięcioletnia już blisko historia jego, to z jednej strony historia myśli polskiej, szukającej dróg wydobywania ojczyzny z niewoli i poniżenia, badającej podstawy siły narodu, a z drugiej — historia pracy budującej te podstawy, torującej drogi do zwycięstwa, wreszcie wyteżonej, trudnej walki z wrogami obcymi i z temi żywiółami w kraju, które im świadomie czy nieświadomie służyły.

Ludzie, którzy tę pracę prowadzili, nie myśleli o tem, co oni osobiście z niej będą mieli, ale o tem, co ta praca da Polsce, naogół nawet nie oczekiwali, że będą za swego życia oglądali jej owoce. Ponieważ myśl ich wyrosła z rzeczywistości polskiej, a głównym ich wysiłkiem było od tej rzeczywistości się nie oddalać, na chwilę nawet z nią nie zrywać, przeto stali się wyrazicielami potężniejszego z dnia na dzień prądu, żłobiącego sobie coraz szersze łożysko w kraju, prądu, któremu żadna żywotna sprawa polskiego życia nie była obcą, obejmującego całą sumę zagadnień, składających się na jedno wielkie zadanie polskie.

Gdy się zbliżyła chwila, przynosząca warunki odbudowania Polski, obóz narodowy miał gotową koncepcję państwa polskiego, jego obszaru, jego granic, jego ogólnej budowy, wreszcie linię polityki, prowadzącej do wysunięcia kwestji polskiej na teren międzynarodowy, do wydobywania z czoła celów polskich i do ich zrealizowania. Jego akcja, od szeregu lat przemyślana, a stąd konsekwentna od początku do końca, przyniosła sprawie polskiej zwycięstwo, a jego koncepcja państwa polskiego i stosunku jego do innych narodów, jako jedyna zgodna z położeniem Polski i jej rolą w Europie, wcieliła się całkowicie w życie.

Ruch narodowy polski, będący żywym prądem, wyrazem postępu życia i postępu myśli, ani na chwilę nie stał w miejscu. Sformułowałszy swe zasady przed dziesiątkami lat, poddawał je nieustannie próbie życia i zgodnie z postępowaniem życia rozwijał,

To, co powierzchownym aferystom politycznym, nie znającym nawet niedawnej przeszłości, wydaje się w polityce obozu narodowego jakimś fortem, jakąś sztuczką polityczną, jakimś krokiem taktycznym, zastosowanym do przemijających okoliczności, jest akcją wynikającą z najgłębszych zasad ruchu narodowego, często mającą swe poważne już początki w latach dawniejszych, kiedy państwo polskie jeszcze nie istniało.

Tak się rzecz ma między innymi z najważniejszym, najbardziej palącym zagadnieniem dzisiejszym, z kwestją żydowską. Zagadnienie to stało się polem do poważnej akcji już na parę lat przed wojną światową, tę akcję rozwinął obóz narodowy, a dzisiejsze stanowisko obozu jest tylko konsekwentnym rozwinięciem, w zastosowaniu do nowych warunków, stanowiska, zajętego już przed wojną. Nie miał on niczego do nauczenia się od hitlerowców.

Ten, kto znał dawno już ustalone zasady ruchu narodowego, łatwo zrozumie dzisiejsze jego zachowanie się

Echa jubileuszu „Dziennika Kujawskiego“

Z okazji 40-lecia „Dziennika Kujawskiego“, o którym już pisaliśmy w niedzielnym num., ukazał się bardzo okazały numer jubileuszowy tegoż piśma, zawierający szereg cennych artykułów oraz kilkanaście rycin osób dobrze zasłużonych około sprawy narodowej na Kujawach. Numer jubileuszowy zawiera ogółem 48 stron; na stronie czołowej mieści się fotografia ks. Kardynała Prymasa Hłonda wraz z podpisem własnoręcznym i życzeniem błogosławieństwa dla każdej zdrowej myśli, głoszonej przez naszą prasę.

Na czterdziestolecie nadesłali artykuły „Dziennikowi Kujawskiemu“ m. in.: ks. biskup Antoni Laubitz, ks. biskup Karol Radoński z Włocławka, dr. Józef Krzyżniński, pierwszy prezydent m. Inowrocławia, osiadły od lat kilku na Kujawach, gen. Władysław Sikorski, senator Seyda, sen. Wasilewski, sędziwy prof. Piotr Paliński i długi szereg działaczy społecznych, których podobizny również są zamieszczone w numerze jubileuszowym. Tytuł letnia wytrwała i obfita w owoce działalności organu narodowego na Kujawach została w nich jeszcze raz odzwierciedlona i oceniona jako zbożna praca dla dobra narodu.

W jubileuszu „Dziennika Kujawskiego“ bierze serdeczny udział ludność całych Kujaw, przywykła od lat

Sprawa o której wielu mówi

„Słowo Pomorskie“ zamieszcza następujący artykuł wstępny:

Z poważnych stron zwrócono się do nas z prośbą, byśmy wystąpili przeciw kinoteatrom, wystawiającym filmy z gorszącymi scenami erotycznymi, i byśmy od nich nie przyjmowali ogłoszeń z reklamami takich filmów.

Zagadnienie to jest bardzo poważne i wymaga rzeczowego a jasnego postawienia sprawy. Ścisłe wiązszy, zagadnienie to dzieli się na dwie części:

Widujemy filmy, które istotnie zawierają sceny niesłychane, sceny, przedstawiające stosunki erotyczne z wszystkimi szczegółami i „momentami kulinacyjnymi“ bez zastępy. Takie rzeczy, jakie widuje się w Polsce na ekranach, są nie do pomyślenia nawet w Paryżu, bo by je tam policja przepędziła. Filmy produkcji np. francuskiej umiejają właśnie, gdzie i kiedy należy, zapuścić zastępy i traktują wogóle tematy erotyczne subtelnie i dyskretnie. U nas musi być wszystko brutalnie „dopowiedziane do końca“. Widoczne jest, że to „dopowiedzenie do końca“ jest właśnie głównym celem danego filmu, głównym przedmiotem „atrakcji“, byleby przyciągnąć publiczność.

Kategoria druga, to filmy — i takich jest liczba przeważająca. — które same w sobie nie są wcale tak gorszące, ale

w odbudowanej Polsce i dzisiejsze jego stanowisko wobec przewrotu światowego. Cała jego polityka z drobnymi może, przypadkowymi odchyleniami, wynika z organicznego rozwoju tego żywego prądu, którego źródła głęboko tkwią w moralnej istocie narodu. Marzyć o zatamowaniu, o zniszczeniu ruchu, mającego ścisły związek z rzeczywistością i wypływającego z ewolucji życia i myśli polskiej, mogą tylko ludzie bardzo niedoświadczeni, nie zdający sobie sprawy ze źródeł życia i z przyczyn śmierci dążeń politycznych.

W wysuwającym się dziś coraz silniej na porządek dzienny w naszym państwie zagadnieniu ustrojowym obóz narodowy polski ma więcej do powiedzenia, niż jakikolwiek inny odłam opinii. W jego myśli to zagadnienie zawsze zajmowało jedno z pierwszych miejsc, nawet w latach, kiedy się zdawało, że tendencje narodowe w tym kierunku są muzyką dalekiej przyszłości. Tem bardziej zajmuje go ono dziś, gdy rewolucja narodowa w Europie toruje mu drogi do wcielenia jego zasad w ustroju polskim. Dąży on do tego, żeby upadający w Europie parlamentaryzm do Polski nie wrócił, ale wie dobrze, że zastąpić go może tylko ustrój mocno, konsekwentnie oparty na podstawie narodowej. Odrzucanie tej podstawy może prowadzić tylko do rozstroju.

ROMAN DMOWSKI.
(Koniec.)

tak wielu do uważania go za wyraziela swych uczuć i pragnień.

Niezatwierdzenie dr. Hensla na prezydenta m. Gniezna

Dnia 2 października r. b. wpłynęło do Gniezna oficjalne zawiadomienie, że min. spraw wewnętrznych nie zatwierdził dr. Maksymiljana Hensla na prezydenta miasta Gniezna. Nowego wyboru rada miejska ma dokonać w ciągu 2 tygodni.

Jak wiadomo, rada miejska miasta Gniezna w marcu r. b. przystąpiła do wyboru prezydenta miasta i wybrała na to stanowisko poza konkursem dotychczasowego wiceprezydenta dr. Hensla 30 głosami na 35 obecnych radnych.

Stwierdzić należy, że dr. Hensel wcale nie ubiegał się o stolec prezydenta i zgodę swą wyraził dopiero wtedy, gdy się przekonał, że zyczy tego sobie rada miejska i miejscowe obywatelstwo.

Enuncjacja Roosevelta

London (PAT) Organ City londyńskiej „Financial Times“ dowiaduje się z autorytatywnego źródła amerykańskiego, że w ciągu bieżącego tygodnia nastąpi enuncjacja prezydenta Roosevelta, dotycząca dewaluacji i stabilizacji dolara. Enuncjacja zawierać będzie również przyrzeczenie późniejszego powrotu do złotego parytetu.

mają tytuły jaskrawie erotyczne, właśnie dla „atrakcji“.

Nie potrzebujemy wykazywać szkodliwości obu tych objawów dla naszego życia moralnego. Szczególnie wśród dorastającej młodzieży obojga płci powodują one wręcz spustoszenie moralne. Trzeba rzecz nazwać po imieniu. Ale na tem nie koniec. Trzeba zapytać i odpowiedzieć na pytanie: gdzie jest źródło zła?

W tej samej sprawie podjął przed kilku laty odważną kampanję prasową „Kurjer Poznański“. Wyjaśniła ona zagadnienie w sensie następującym:

Na właścicieli kinoteatrów nie spada za wspomniane objawy właściwa odpowiedzialność. Odpowiedzialność obarcza przedewszystkiem wytwórnie nasze filmowe. Tylko niektóre z pomiędzy drastycznych filmów są produkcją zagraniczną, np. czeskiej. Olbrzymia większość, to „dzieła“ wytwórni krajo-

wych, — mówiąc wyraźnie wytwórni żydowskich, względnie polsko-żydowskich, a w każdym razie „dzieła“ wyobraźni żydowskich reżyserów, ich żydowskiego smaku ich żydowskiej „moralności“. Do właścicieli kinoteatrów możemy mieć tylko pretensję, by, powołując się na zgorznięcie zdrowej opinii publicznej, za pomocą uchwał swojej organizacji wywierali nacisk na związek właścicieli wytwórni w kierunku pohamowania wyuzdanej erotomanji w dziedzinie produkcji filmowej. Ale punkt ciężkości leży tam, w Warszawie, w centrali organizacji właścicieli wytwórni, leży w atmosferze tam panującej.

Na tem jednak nie koniec. Wszystkie kinoteatry, wszystkie ich tytuły i wszystkie wyświetlane objaśnienia przechodzą cenzurę odnośnego urzędu ministerstwa spraw wewnętrznych. Właścicielowi kinoteatru np. nie wolno dawać własnych tytułów i napisów, choćby one nawet łagodziły erotyczne określenia: wolno dawać tylko to, co przeszło cenzurę. Więc od cenzury tej zależy, co z krajowych wytwórni filmowych może iść na świat, i wogóle, co w kinoteatrach naszych może się pojawić produkcji krajowej czy zagranicznej.

Zachodzą często niestety nawet takie wypadki, że zupełnie niewinny film zagraniczny o nazwie, nie budzącej wątpliwości, otrzymuje w Warszawie zmieniony tytuł sensacyjno-erotyczny i z tym zmienionym tytułem musi być wystawiany w setkach kinoteatrach w Polsce.

Taka jest faktyczna strona sprawy. Teraz pytanie: czy głos i wpływ może w tej dziedzinie zbawiennie zaważyć na szali?

Czy głos i wpływ prasy? Nie budźmy się. Znaczna część prasy, zażydżona, tendencje ujemne filmów, o których mowa, pochwała, uważając je za objaw „postępu“. A prasa narodowa? Opinia jej nie jest miarodajną dla dużej większości wytwórni filmowych, opanowanych przez Żydów. Wołania prasy narodowej nie doznają też w dzisiejszych stosunkach politycznych uwzględnienia ze strony urzędu cenzury w ministerstwie spraw wewnętrznych.

Jeżeli akcja w ministerstwie ma odnieść skutek, musi być podjęta i przeprowadzona przez inne czynniki: przez władzę duchowną. Ona jest w tej mierze przedewszystkiem kompetentna i ona jest tu do interwencji przedewszystkiem powołana.

Nie taimy, że tak, jak zdziwieni jesteśmy niesłychanie daleko idącą tolerancją w stosunku do filmów urzędu cenzury w ministerstwie spraw wewnętrznych, tak zrozumieć nie możemy, że społeczeństwo nasze nie czuje w tej sprawie decydującego wpływu władzy duchownej, chociaż ważący on powinien miarodajnie tam, gdzie chodzi o obronę ogólnych moralnych podstaw naszego życia zbiorowego i indywidualnego.

J. E. ks. biskup chełmiński ma silną pozycję u rządu; w rządzie samym zasiada jako wiceminister oświaty kapłan, pod względem ideologicznym bliższy ks. biskupowi chełmińskiemu; więc nasza pomorska władza duchowna ma w tej sprawie działania ułatwione. Jeżeli władza duchowna przeprowadzi swoją wolę, spowoduje obostrzenie cenzury filmów niemoralnych, a tem samem oczyści atmosferę moralną tak dziś rozgałęzionej i popularnej dziedziny filmowo-kinowej, odetchną wszystkie w społeczeństwie czynniki, dbałe o zdrowie jego moralne, i zadowolony będzie napewno niejedyn właściciel kinoteatru, że ustana sarkania pod jego adresem.

Tyle „Słowo Pomorskie“. Ze swej strony nie potrzebujemy do tych uwag nic dodawać.

Budżet Ligi

Rzym (PAT) Prasa włoska podaje cyfry, dotyczące budżetu Ligi Narodów, wskazując, że w dn. 31 sierpnia b. r. wkłady członków Ligi Narodów osiągnęły zaledwie 43 proc. preliminarznych sum, t. zn. 14.459.157 fr. szw. Rok ubiegły zamknięto deficytem, wynoszącym blisko 24 milionów fr. szw., stanowiących zaległość spłat wkładów. Z tej sumy Liga Narodów otrzymała dotychczas zaledwie 1.680.076 fr. szw.

Ognisko Żeńskie Związku Młodych Narodowców w Poznaniu

zawiadamia, że z początkiem października r. b. rozpocznie się

nowy kurs kandydatek.

Zgłoszenia przyjmuje Sekretariat św. Marcina 65, II. ptr. codziennie w godzinach od 6 do 8 wieczorem.

Proces brzeski w Sądzie Najwyższym

Warszawa. (Tel. wł.) O godz. 10 rozpoczęła się w Sądzie Najwyższym rozprawa kasacyjna w procesie b. więźniów brzeskich, z pośród których zjawili się tylko b. poseł Mastek. Na ławie obrońców znaleźli się wszyscy dotychczasowi obrońcy. Przybył także z Sambora adw. Szurlej, który dziś jeszcze po zakończeniu referatu ma wygłosić przemówienie.

Skarga kasacyjna obrony dąży do

wykazania, że nie było spisku Centrolewu i sąd nie umotywował, że Centrolew chciał stosować przemoc. Dlatego też skarga domaga się umorzenia całej sprawy, gdyż w tem, co zarzuca się oskarżonym, nie ma cech przestępstwa.

Rozprawa zaczęła się od sprawozdania sędziego-referenta Wiszniewskiego, który rozpoczął odczytywać referat sprawy. (w)

Banda przemytników na ławie oskarżonych

Warszawa. (Tel. wł.) W wydziale karno-skarbowym s. o. w Warszawie rozpoczął się głośny proces bandy przemytniczej Józefa Sala.

Na ławie oskarżonych zasiadł główny inicjator przemytu Józef Sala, b. aspirant urzędu śledczego Bachrach oraz kilka innych osób, wszystko Żydzi. Zarzuca się im przemykanie jedwabiu i koronek, co skarbu państwa miało narażać na straty około 30 tys.

złotych.

Przewodniczy sędzia Taroni, referował sędzia Semadeni. Na rozprawę wezwano 62 świadków. Koronnym świadkiem jest Adolf vel Aron Kohn, przebywający w więzieniu, który obciążał swymi zeznaniami redaktorów „Pielgrzyma” Ciesielskiego i Gwizdałskiego, zarzucając im współudział w tej bandzie.

Wręczenie puharu zwycięskim lotnikom

Nowy Jork (PAT.) Na terenie wystawy chicagowskiej odbyła się imponująca uroczystość wręczenia puharu Gordon-Benneta zwycięzcom w zawodach kap. Hynkowi i por. Burzyńskiemu.

Uroczystości przygłądały się tysiączne tłumy. Były reprezentowane wszyst-

kie stowarzyszenia polskie w Stanach Zjedn. Przedewszystkiem odbyła się uroczystość o charakterze wojskowym a następnie cywilnym.

Wśród mówców zabierali głos burmistrz m. Chicago, oraz konsul generalny R. P. Zbyszewski.

Echa tragicznej śmierci podczas libacji

Gdynia. (Tel. wł.) Przed sędzią okr. Karczewskim toczyła się rozprawa karna połączona z powództwem cywilnym przeciw szwedzkiemu amatorowi K. A. Andersonowi, oskarżonemu o mimowolne zabójstwo urzędnika firmy „Saturn” Alfreda Lidkiewicza, ojca dwojga małoletnich dzieci. Przebieg tragedji, przypominamy, był następujący:

Dnia 23 września rb. oskarżony Anderson gościł w kajuście własnego transportowca „Heros” szereg osób, m. in. sp. Lidkiewicza, sekretarza konsulatu szwedzkiego w Gdyni Hansa Engfelda oraz urzędnika firmy „Eksport i Import” Waltera Sorgenfreia. W ciągu kilku godzin wypito znaczne ilości alkoholu. O godz. 20.30 padł z ręki Andersona strzał, który trafił śmiertelnie Lidkiewicza w czoło tak, że zmarł w trzy dni później w miejscowym szpitalu, nie odzyskawszy przytomności.

Postępowanie dowodowe, podczas którego zeznawało 7 świadków oraz 2 biegłych, lekarz portowy dr. Flisowski i zbrojmistrz marynarki wojennej, wykazało niezbicie, że oskarżony, czło-

wiek spokojny, prawego charakteru i cieszący się wśród polskich robotników portowych ogromną popularnością, spowodował strzał nierozmyślnie.

Oskarżonego bronił adw. Czesław Jankowski. W imieniu powództwa cywilnego, to jest wdowy po sp. Lidkiewiczu i dwojga małoletnich dzieci, występował adw. Wegner, domagając się przyznania od Andersona jednorazowego odszkodowania w wysokości 120 tysięcy złotych.

Sąd uznając oskarżonego winnym nierozmyślnie spowodowanej śmierci, skazał go na 10 miesięcy więzienia z zawieszeniem na 2 lata, oraz kosztą postępowania sądowego, przyczem powództwo cywilne pozostawił bez rozpoznania.

Przewód sądowy rzucił jasne światło na osobę gdańskiego obywatela i ewangelika Waltera Sorgenfreia, który będąc urzędnikiem czysto polskiej firmy „Eksport i Import” w Gdyni, podczas przyjęcia na statku szwedzkim bronił z zacietrzewieniem i oburzeniem atakowanych przez sekretarza szwedzkiego konsulatu Engfelda hitlerowców.

Maszyna piekielna pod torem kolejowym

Białogród. (PAT.) Agencja Avala podaje, iż grupa 15 komitadżów bułgarskich 26 ub. m. podłożyła maszynę piekielną w Dzewdelidza, której eksplozja zabiła 2 osoby a ciężko zraniła 5. Grupa ta spotkała w okolicy Dzewdelidza włościanina jugosłowiańskiego, którego zmuszono by służył za przewodnika. Komitadżi, prowadzeni przez włościanina, umieścili pod szynami linii kolejowej Udovo-Dzewelidza maszynę piekielną.

Spostrzeżeni przez straż kolejową, która zaczęła ich ostrzeliwać, komitadżi rzucili się do ucieczki, przepa-

wiając się na drugą stronę rzeki Wardar. We wsi Stojkovo natknęli się na patrol lokalnej milicji. W starciu z włościanami i milicją zginął przywódca bandy, niejaki Mandalow, przy którym znaleziono broń i większą ilość amunicji. Mandalow był ubrany w uniform wojskowy jugosłowiański.

Maszynę piekielną, umieszczoną pod torem kolejowym, zdemontowano. — Znaleziono na niej napis: Sofja, ulica św. Cyryla i Metodego 42. Dochodzenie stwierdziło, że komitadżi przekroczyli granicę jugosłowiańską z Grecji.

Sowiecki głos o znaczeniu Pomorza

Moskwa (PAT.) W miesięczniku „Bolszewik”, organie centralnego komitetu wszechzwiązkowej partji komunistycznej ukazał się obszerny artykuł podpisany D. U. O., pod którym to inicjałami ma ukrywać się jeden z najwybitniejszych generałów czerwonej armji, omawiający problem Pomorza z punktu widzenia gospodarczego i strategicznego.

Artykuł ilustruje mapami i szkicami stan strategiczny i operuje, wbrew dotychczasowej praktyce, polskimi słownictwem geograficznym, podając dla orientacji pewne nazwy niemieckie w nawiasach. Autor stwierdza, że Pomorze według pol-

skich danych statystycznych posiada 90 proc. polskiej większości i że cyfra ta odpowiada rzeczywistości, bowiem nie kwestjonują jej źródła niemieckie, domagające się jedynie obliczenia procentu Niemców z włączeniem obszaru gdańskiego, oraz by Kaszubów nie zaliczano do Polaków. Autor z naciskiem konstatuje, że skład etnograficzny t. zw. „korytarza” nie stwarza żadnych podstaw dla niemieckich pretensyj rewindykacyjnych. Na zarzut, dotyczący wysiedlenia Niemców z Pomorza przez rząd polski, odpowiada wskazaniem na eksterminacyjną politykę wobec mniejszości polskiej w Prusach Wschodnich.

Mussolini o organizacji Europy naddunajskiej

Genewa. (PAT.) Delegacja włoska przesłała delegacjom Francji, W. Brytanji, Niemiec, Polski, Czechosłowacji, Jugosławji, Rumunii, Austrii i Węgier memorandum zawierające sugestje co do wprowadzenia w życie i rozszerzenia rezolucji, uchwalonych na zeszłorocznej konferencji w Stresie.

Paryż. (PAT.) Projekt Mussoliniego organizacji Europy naddunajskiej, przedstawiony wczoraj zainteresowanym państwom w Genewie, jest żywo komentowany przez prasę paryską.

Obszerny artykuł poświęca mu Pertinax w „Echo de Paris”. Projekt ma być praktyczną realizacją uchwał konferencji w Stresie z września 1932 r. Proponuje on zawarcie układów preferencyjnych z każdym z państw rolniczych naddunajskich. Układy te wbrew zaleceniom konferencji w Stre-

gie będą miały jednak ekwiwalent w uprzywilejowanym traktowaniu produktów przemysłowych tych państw, które zakupią produkty rolnicze.

Zdaniem Pertinaxa projekt Mussoliniego jest wrogią odpowiedzią na konferencję w Sinaia Pertinax przypomina szereg wydarzeń w ciągu ostatniego roku, które stanowią tylko poszczególne etapy walki Włoch z Małą Ententą.

Według doniesień prasy wiedeńskiej propozycje włoskie spotkały się z życzliwym przyjęciem ze strony Francji, wywołały natomiast poważne zastrzeżenia Małej Ententy.

Wiedeń. (Tel. wł.) Na ostatniej konferencji państw Małej Ententy postanowiono utworzyć wedle autorytatywnych informacji, jakie tu nadeszły wspólny sztab generalny dla wszystkich armij trzech państw.

Projekt konstytucji B. B.

Warszawa. (Tel. wł.) Okazało się obecnie, że według projektu konstytucyjnego B. B., opracowanego przez wicemarszałka Cara, rząd wzgl. minister będzie obowiązany ustąpić tylko w tym wypadku, jeżeli otrzyma votum nieufności od obu izb, zarówno od Sejmu jak i Senatu.

Gdyby Sejm uchwalił votum nieufności a Senat nie, w takim razie rząd prawnie nie byłby zobowiązany do ustąpienia. Tem się tłumaczy, dlaczego projekt B. B. tak bardzo dba o skład osobisty Senatu. (w)

Wyjazd min. Piłsudskiego do Moskwy?

Warszawa. (Tel. wł.) „Prager Presse” notuje pogłoskę, jakoby marsz. Piłsudski miał z wiośną udać się do Moskwy na oficjalne zaproszenie rządu sowieckiego. (w)

O mord w Truskawcu

Sambor. W dziewiątym dniu przesłuchano jako pierwszego rad. Iwachowa, b. zastępcy naczelnika wydziału bezpieczeństwa we Lwowie. Świadek charakteryzuje Baranowskiego, jego stosunek do s. p. kom. Czechowskiego, oraz informacje jakie udzielił co do zamachu na s. p. Holówkę, przyczem przewodniczący wykazuje świadkowi liczne sprzeczności w jego zeznaniach, które są korzystne dla Baranowskiego. Nazywa go doskonałym konfidentem.

Św. Sochański, obecny wicewojewoda lwowski wystawia ujemną opinię Baranowskimi. M. i. wielkie wrażenie wywołują słowa świadka, że udawczy się do więzienia, gdzie przebywał Kossak, powiedział mu, że wydał go Baranowski. Kossak nie chciał temu wierzyć, oświadczając, że Baranowski jest bardzo porządnym, ideowym Ukraińcem.

Do Częstochowy

Już tylko w ciągu jutra przyjmuje się zgłoszenia do pielgrzymki sokolej

W ostatniej chwili przypominamy o wycieczce na Jasną Górę, organizowanej przez wielkopolskie Sokolstwo, a która wyjeżdża w piątek wieczorem. Niech każdy skorzysta z tak rzadkiej okazji i pośpieszy ze zgłoszeniem, które przyjmuje się jeszcze tylko do jutra, wtorku godz. 14 w sekretarjacie przewodnictwa dzielnicy (Władysław Zygmunta Augusta 10, parter). Warunki są bardzo dogodne, bowiem trzecia klasa kosztuje 12,30, a druga — 18,45 zł.

Należy się zatem pośpieszyć, aby potem nie żalować, że ominięto jedyną w swoim rodzaju okazję. Dokładny program całej pielgrzymki podamy w najbliższych dniach.

Kurs dolara. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 5 78 — 5.83 zł, w Gdańsku na Warszawie 5.78 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mk. niem. w dewizach 212,40 zł, gotówką 208,50 zł. za 100 guld. gd. w dewizach 173,31 do 173,57 zł, gotówką 172,97 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIEŻNA

Poznań, dnia 2. 10 1933 r.
Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była ożywiona.

Z pożyczek państwowych płacono w dalszym ciągu za 5% pożyczki konwersyjną 50%, za 4% premj. dol. 47.— oraz za 3% pożyczki bud. 37.

Z papierów lokacyjnych P. Z. K. obni-

żyły się ponownie w kursie 4½% dolarowe listy zast. serji K. z 5. 1933 (dawniejsze 4½% listy dol. stare), notując 35½—35%, również 4% listy zast. konwert. obniżyły się — w transakcjach — na 35%, natomiast 4½% złotych listy zastawne serji K. z r. 1933 (dawniejsze 4½% listy żytnie) notowano po raz pierwszy w złotych po 36,—%.

Z akcji bankowych poszukiwano Bank Polski po 78.

Komunikat.

Na mocy uchwały Rady Giełdowej z dn. 27. 9. r. b. skreślono z cedyły urzędowej:

- 1) dawniejsze 8% listy dol. stare z r. 1923 P. Z. K.,
- 2) dawniejsze 8% listy dol. amort. z r. 1930 P. Z. K.
- 3) dawniejsze 6% listy żytnie P. Z. K.
- 4) dawniejsze 8% oblig. Komunalnego Banku Kredytowego,
- 5) dawniejsze 8% listy zast. Zach. Pol. Tw. Kred. Miejskiego

natomiast przyjęto w miejsce powyższych walorów z dniem dzisiejszym do oficjalnego notowania:

- 1) 4½% dolarowe listy zastawne serji K z r. 1933 P. Z. K.
- 2) 4½% dolarowe listy zastawne serji K z r. 1933 w złocie P. Z. K.
- 3) 4½% złotych listy zastawne serji K z r. 1933 P. Z. K.
- 4) 5% obligacje (w złotych w złocie) Komunalnego Banku Kredytowego.
- 5) 5% listy zastawne (w złotych w złocie) Zach. Pol. Tr. Kredyt. Miejskiego.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

- (Kurs w procentach nominału)
- 5% pożyczka konwersyjna 50% P.
  - 4½% dolarowe listy zast. serji K z r. 1933 P. Z. K. 35½—35% +
  - 4% listy zastaw konw. oSTEMPL. Pozn. Ziem. Kredyt. 35% +

- (Kurs w złotych)
- 4% pożyczka premjowa dolarowa, serja III 47.— P.
  - 4½% złotych listy zast. serji K z r. 1933 P. Z. K. 36 — P.
  - 3% pożyczka budowlana, serja I 37.— P.

Akcje bankowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję)
Bank Polski. I em. 78.— P.
Tendencja ożywiona.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, dnia 2. 10. 1933 r.

Warunki: Handel hurtowy parytet Poznań, ładunki wagonowo. dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: 1. żyto 727 g/l. 2. pszenica 756 g/l. 3. owies 500 g/l.

Ceny transakcyjne

Żyto 375 tonn par. Poznań . . . 14,75
Żyto 30 tonn par. Poznań . . . 14,65
Żyto 15 tonn par. Poznań . . . 14,60
Owies 15 tonn par. Poznań . . . 13,75

Ceny orientacyjne

Żyto . . . 14,50—14,75
Uspodobienie spokojne.
Pszenica . . . 20,00—20,50
Uspodobienie spokojne.
Jęczmień browarowy . . . 16,50—17,50
Uspodobienie spokojne.
Jęczmień 695—705 g/l. . . 14,50—14,75
Jęczmień 675—685 g/l. . . 13,50—14,25
Uspodobienie słabe.
Owies . . . 13,50—14,00
Uspodobienie spokojne.
Mąka żytnia 65% wł work. . . 22,25—22,50
Uspodobienie spokojne.
Mąka pszenna 65% wł work. . . 33,25—35,25
Uspodobienie spokojne.
Otręby żytnie . . . 8,50—9,00
Otręby pszenne . . . 8,50—9,00
Otręby pszenne (grube) . . . 9,50—10,00
Rzepak zimowy . . . 36,00—37,00
Rzepak zimowy . . . 38,00—39,00
Greczyca . . . 38,00—40,00
Groch Viktoria . . . 20,00—24,00
Groch Folgera . . . 22,00—25,00
Ziemniaki jadalne . . . 2,25—2,50
Ziemniaki fabr. za kg. % . . . 11
Mak niebieski . . . 63,00—67,00

Ogólne usposobienie spokojne.
Transakcje na odmiennych warunkach:
żyta 1020 tonn pszenicy 15 tonn, otrab żytnich 35 tonn, otrab pszenicznych 15 tonn.

Austria chrześcijańsko-społeczna, czy faszystowska?

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”).

Rzym, 30 września. Politycy austriaccy oświadczyli niedawno w imieniu swego kraju, że Austria chce swój byt państwowy i swą przyszłość oprzeć na podstawach katolickich i na korporatywnym chrześcijańsko-społecznym. Deklaracje te w całym świecie znalazły doniosłe echo, a specjalnie w Rzymie, jak łatwo można się domyśleć, zostały powitane bardzo gorąco zarówno w Watykanie, jak w kołach faszystowskich.

Jeśli projekt Dollfussa powiedzie się, a wszystko wskazuje na to, że się uda, mała, skromna Austria przeznaczona jest do odgrania nieposłedniej roli w Europie środkowej. Śmiało zadokumentowanie przekonań katolickich przez austriackie sfery rządowe urasta do znaczenia racji stanu jako wewnętrzno-państwowy nakaz. Choć o byt lub niebyt państwa, Austria wobec hitlerowskich Niemiec z jednej strony, z drugiej zaś wobec stronnictw wywrotowych nie mogła istnieć jako niezawisłe państwo jedynie w oparciu o negatywny program straszczący się w słowach: „nie chcemy Anschlussu”, tem bardziej, że przeciw „Anschlussowi” oświadcza się wprawdzie przeważna część, ale bądź co bądź tylko część ludności.

Musiła zatem Austria zdobyć się na program pozytywny i program ten obrała, ogłaszając się państwem katolickim i przeciwstawiając doktrynie socjalistycznej walce klas, ustroj korporatywny chrześcijańsko-społeczny. Narody i państwa nie mogą istnieć bez idei. Tak było zawsze, a tem bardziej dzisiaj. Przeciwdziałając się socjalizmowi i liberalizmowi wyrażali Dollfuss z rąk hitlerowców materiał agitacyjny, którym posługiwali się głosząc, iż tylko oni zdolni są zwalczyć komunizm w imię dyscypliny i porządku. Zapowiadając silne rządy przestrzegali też kanclerz austriacki komunistów i socjalistów, a ku austriackim hitlerowcom rzucił pomost ugody.

Jasnym jest, że wszystko to, co zaszło w Austrii, ten cały pokojowy zamach stanu, ma swoje precedensy i natchnienia włoskie. Nie odbył on się bowiem bez porady, wpływu i aprobaty Mussoliniego. Zaraz po spotkaniu z Mussolinim w Riccione oświadczył Dollfuss, że Austria musi mieć silny

rząd, któryby mógł się oprzeć wszelkim atakom z zewnątrz i z wewnątrz. Wracając do Wiednia zatrzymał się kanclerz austriacki w Wenecji, gdzie konferował z przywódcą Heimwehry hr. Starhembergim, który potem udał się do Rzymu na kilkudniowy pobyt, zwiedzał obóz austriackiej młodzieży, która w liczbie 300 osób bawiła cały miesiąc nad morzem w Ostii na zaproszenie rządu włoskiego i na jego koszt. Przywódca Heimwehry był potem przyjęty przez Mussoliniego i konferował z wielu osobistościami państwowymi. Odjeżdżając z Włoch, wysłał dziękczynny telegram do Mussoliniego, w którym między innymi wyraził się, że „Austria musi u siebie zaprowadzić ustroj, wzorowany na faszyzmie”.

Komentując wypadki w Austrii, prasa włoska pisze, że faszizm „toruje sobie drogę wszędzie przez swą siłę konstrukcyjną, przez swe harmonijne i całkowite pojęcie życia narodowego i społecznego, przez swą organizację, która jednoczy wszystkie siły narodu, syntetyzując je w państwie, a nie zduszając je. Jest to idea, która wycisnie znamię wieku, w którym żyjemy” („Corriere della Sera”).

„Tribuna” zaś stara się wykazać, że tylko Mussolini miał i ma wobec Austrii politykę pozytywną, zmierzającą do zapewnienia jej niepodległości politycznej, ekonomicznej i społecznej. Austria, zdaniem „Tribuny”, powinna podjąć katolickie tradycje i misję katolicką, którą ongiś miała, zjednoczyć wszystkie swe partje i „wykazać, że jest zdolną rozwiązać to zadanie odnowienia wewnętrznego, o którym mówią narodowi socjaliści”.

Prasa faszystowska polemizuje też z francuską prasą radykalną, zaniepokojoną tem, że Austria przyjmuje ustroj faszystowski, i przypomina jej, że nie kto inny tylko ona i wogóle sfery polityczne francuskie budowały przyszłość Austrii w związku i w oparciu o socjalistów austriackich, tych właśnie, którzy byli największymi zwolennikami „Anschlussu”!

Słowem, Włochy zaangażowały się na dobre za niepodległość Austrii. Interesującym będzie śledzić, jak ta austriacka polityka Rzymu wpłynie na dalszy rozwój stosunków niemiecko-włoskich. S. M.

O „porozumienie” z Niemcami

Nietylko wileńskie konserwatywno-„sanacyjne” „Słowo” z posłem B. B. Mackiewiczem na czele i nietylko b. minister spraw zagranicznych „sanator” Eustachy Sapieha wierzy w „porozumienie” z Niemcami i pragnie, by front Polski zwrócony był na wschód, a nie na zachód, myśl „porozumienia” z Niemcami przyswieca tak samo konserwatywno-„sanacyjnemu” krakowskiemu „Czasowi”, zresztą zgodnie z całą jego tradycją z czasów przedwojennych i wojennych. „Czas” pisze m. in.:

„Chcemy porozumienia z Niemcami, ponieważ naród polski żadnych agresywnych zamiarów wobec Niemiec nie żywi, ani piędzi ich ziemi nie pragnie. I wierzymy, że i w Niemczech znajdują się ludzie, którzy zechcą rzeczywistości popatrzyć prosto w oczy i wyciągnąć z niej nieuniknioną, jedyną logiczną konsekwencję: że trzeba z Polską pokój. Jak łatwym (?) to jest, choćby przy odrobinie dobrej woli po stronie niemieckiej, to widać choćby z przykładu Gdańska, gdzie rząd polski najchętniej wyciągnął rękę do zgody, gdy tylko skonstatował chęć porozumienia się ze strony Gdańszczan.”

Możeby „Czas” ostrożniejszy był z przesądzeniem tego, czy tak bardzo „łatwo” rozwijają się i będą się nadal rozwijały stosunki z Gdańskiem, i możeby się „Czas” nieco nad tem zastanowił, co w obecnym zachowaniu się hitlerowców gdańskich jest istotnym motywem, a co — taktiką przejściową, zmierzającą w rzeczywistości do zupełnego innego celu.

To, co „Czas” zresztą pisze o Niemcach, podważa jego właśnie stanowisko: mówi on bowiem słusznie o pokojowych dążeniach całego narodu polskiego, po drugiej zaś stronie wyraża swą „wiarę”, że „i w Niemczech znajdują się ludzie, którzy itd.”

A więc: „znajdą się ludzie”... To ma być podstawa „porozumienia” narodu polskiego z narodem niemieckim! „Czas”, jakby sam żartował z siebie i swoich poglądów

Narodowe święto Bułgarji

3 bm. Bułgarja obchodzi podwójne święto narodowe: 25-lecie ogłoszenia niepodległości oraz 15 rocznicę wstąpienia na tron cara Borysa III. Tegoroczny obchód będzie wyjątkowo uroczysty.

Car Borys (Klemens, Robert, Marja, Pius, Ludwik, Stanisław, Ksawery) urodził się w Sofji 30 stycznia 1894 roku jako najstarszy syn księcia, a następnie króla Ferdynanda i ks. Marji Ludwiki (Bourbon-Parma). Król Ferdynand był jeszcze katolikiem, syn zaś jego Borys, zgodnie z konstytucją bułgarską, został ochrzczony w prawosławnej katedrze sofijskiej. Miał też na celu m. in. pozyskanie sympatii prawosławnej Rosji.

Książę Borys kształcił się w akademii wojskowej w Sofji i już w r. 1912 jako 18-letni oficer brał udział w wojnie przeciwko Turcji w randze majora. Podczas wojny światowej pełnił służbę w sztabie bułgarskim. Gdy w wyniku przegranej wojny car Ferdynand abdykował, na tron bułgarski wstąpił najstarszy jego syn Borys, jako król Borys III. W roku 1930 Borys III poślubił księżniczkę Giovannę Sabaudzką, córkę króla Wiktora Emanuela III.

Król Borys jest w kraju bardzo lubiany i popularny jako władca o demokratycznych obyczajach.

Ku czemu zmierza „Straż Przednia”?

„Gazeta Warszawska” podaje ciekawe dowody prądów, panujących w „Straży Przedniej”, „sanacyjnej” organizacji gimnazjalnej. Oto na obzie inżynierów „Straży Przedniej” niedawno Kartuz, rozdawano teksty dwóch wierszy niejakiego Aleksandra Czyżewskiego, członka komitetu redakcyjnego „sanacyjnej” „Kuźni Młodych”. Jeden z tych wierszy — „Świt” — odzwierciedla ideologię społeczną autora i „Straży Przedniej”. Jakż to jest ten

„sanacyjny” „świt”? Czy to „komentant” jawi się w strzeleckim mundurze, czy wizja jakiegoś „państwa pracy”? Bynajmniej. To jest świt komunistyczny. Posłuchajmy:

„I przyjdzie krwawy świt czerwony,
„I buźnie na was struga krwi.
„Tlum rozszałaj, rozwyrzdyny.
„Dojrzejże wreszcie by was bić
„Wyjdzie z nożami na ulicę,
„Z latarni zrobi szubienicę.”

Przeciwko komu zwrócone są te groźby? Przeciwko tym, którzy stoją dziś u steru rządów, którzy mają pełnię władzy. Przeciwko nim „dojrzewa” tłum:

„Nic nie pomogą wam kordony,
„Bomby, armaty, kulomioty,
„Nie przekupicie sumień złotem,
„Bo żołnierz także jest człowiekiem
„Policjant też ma głodne dzieci
„Nic nie pomogą wam kanony (?)
„Ani procesje z sakramentem
„Czas nadszedł stare krzywdy mścić,
„Czas przyszedł walczyć, w mordę bić,
„Świat się niedługo rozplomi
„I buźnie krwią i ogniem złotym.”

Drugi wiersz jest paszkwilem, który autor usiłuje niedośćnie wymierzyć w Papieża Piusa XI.

Cóż na to protektorzy „Straży Przedniej”?

Dalsze zwolnienia

We czwartek rano zwolniono z więzienia (po 5 dniach) mgr. Witolda Laryssa-Domańskiego. O godz. 7.50 wieczorem przybył on do Warszawy, gdzie na dworcu powitało go ściśle grono przyjaciół i znajomych. P. Domańskiemu młodzieży, która dowiedziała się o powrocie, zgotowała przed jego mieszkaniem niezwykle serdeczną owację.

Również w dniu wczorajszym, decyzją sądu okręgowego postanowiono zwolnić z aresztu za kaucją po 500 zł mgr. Stefana Niebudka i red. Jana Rutkowskiego.

W więzieniu na Zawodziu pozostaje w dalszym ciągu p. Markowski.

Dodatkowe wynagrodzenie rektorów, prorektorów i dziekanów

Dnia 30 września weszło w życie rozporządzenie ministra oświaty, przyznające dodatkowe wynagrodzenie dla rektorów, prorektorów, dziekanów i kierowników oddziałów i studjów w państwowych szkołach akademickich. Za swe czynności otrzymują, poczynając od 1 września r. b., dodatkowe wynagrodzenie rektorzy uniwersytetów i politechnik po 500 złotych miesięcznie. — Prorektorzy uniwersytetów i politechnik otrzymują dodatkowo po 300 złotych miesięcznie.

Dziekańki wydziałów otrzymują na uniwersytetach i politechnikach dodatkowo po 250 złotych miesięcznie, a w innych wyższych uczelniach po 200 złotych miesięcznie.

Rozporządzenie ministra oświaty oznacza, iż dodatkowe wynagrodzenie przysługuje tylko za okres faktycznego pełnienia obowiązków, przywiązanych do jednego z wymienionych wyżej urzędów.

Zgromadzenie Stronnictwa Narodowego w Obornikach

W niedzielę, 1 października odbyło się w sali p. Klosowej w Obornikach, przy bardzo licznych udziałach przeważnie z pośród młodszej generacji zgromadzenie Stronnictwa Narodowego, które zainicjował prezes Stronnictwa na powiat obornicki p. Stanisław Ulatowski z Obornik.

Obszerny i bardzo aktualny referat o ogólnym położeniu gospodarczym kraju wygłosił poseł Klubu Narodowego p. Bolesław Lewandowski z Bydgoszczy. Referatu obecni wysłuchali z wielkim zainteresowaniem. W dalszym ciągu prelegent wskazał na niebezpieczeństwo, jakie grozi Polsce ze strony najazdu żydowskiego.

W dyskusji zabrał głos lewicowiec p. Sznajder, operując monotonna i pustymi frazesami. W odpowiedzi otrzymał p. Sznajder kilka gorzkich słów prawdy. Na zakończenie odśpiewano „Boże coś Polskę”. (Kko).

Dziura w eterze

W naszym polskim eterze, — eterze radiowym, — w sobotę powstała dziura. Wypadł z niego na zawsze — Poznań.

Nie usłyszymy już znanej radiostuchaczom zapowiedzi: „Halo! Tu Radio Poznań”. Tak Poznań został z eteru wyeksmiutowany, odtąd na poznańskiej fali słyszeć będziemy tylko: Tu Radio Polskie, Raszyn.

Tragedja eksmisji odbyła bez asysty policji. Zgocnie, Nastroj jednak przyjemny niebył. Gong jakoś bardzo smętnie naśladował zegar. Nie udało mu się to wcale, a godzina wypadła zupełnie fantazyjnie. Po tem mówili pp. prof. Michał Sobeski (głos mało radiofoniczny) i prezydent Barciszewski, — pierwszy w imieniu zarządu przestającego istnieć, samodzielnego Radja poznańskiego, drugi jako prezes Zw. Młost Woj. Pozn., w imieniu udziałowców. Od radjostuchaczy nie przemówił nikt, bo zapewne mogliby powiedzieć jeszcze mniej, niż p. prof. Sobeski, który m. in. stwierdził, że Radio poznańskie, mimo szczytnych zamierzeń, „nie zawsze w całej pełni realizować mogło” owe plany. Prez. Barciszewski przedstawił głównie prawną stronę, że to co się stało, nastąpić musiało, a radjostuchaczy pocieszył, że nowi właściciele obsłużą ich lepiej, zwłaszcza „braci na tularce i wygnaniu”, — byleby „zechcieli ich obsłużyć tak, jak mybyśmy tego pragnęli”, — my, w „regionie wielkopolskim”.

Z Radjem poznańskim stacaliśmy się kiedyś homeryckie boje, — wówczas kiedy się nam jeszcze — po ludzku sądząc — zdawało, że to coś pomoże. Czyniliśmy to w imieniu radjostuchaczy, którzy nas zasypywali korespondencjami, a i w interesie wielkopolskich komun, właścicieli. Wytykaliśmy ubijanie inicjatywy ze strony radjostuchaczy przez „eleganckie” uśmiercenie ich organizacji i uciekanie od rad ludzi doświadczonych, występowaliśmy stanowczo przeciw nadmiernym wydatkom na cele dekoracyjne ze szkoda dla części programowej, przeciw zbytnemu wydawaniu własnego pisma, w Polsce drugiego, pisma służącego dla samochwały — i t. d. i t. d. Przesłaliśmy wreszcie, przekonawszy się, że kierownictwo Radja Poznańskiego uważa się za tak wielkie, iż szkoda czasu i atlasu, — tem więcej, że o swej wielkości umiało przekonywać władze nadzorcze. W takich warunkach musiało przyjść w sobotę to, że jako trzeci przemówił w imieniu nowych właścicieli dyrektor programowy Radja Polskiego w Warszawie, a pan minister Puławski, tłumacząc nieobecność nac. dyrektora R. P. p. Chamca zarwaniem zdrowia przy propagandzie pożyczki.

Kupując coś, choćby za 3.30 zł miesięcznie, jesteśmy tu na zachodzie przyzwyczajeni do otrzymywania czegoś realnego. Niestety pan minister niczego realnego, poza znaną już zapowiedzią 16 kw. w antenie, nam nie dał. Słyszeliśmy tylko — poezję, o „perlach ukोजना”, o „wrotach tajemniczych”, „języku wieszczów”, dotychczasowym kierownictwie i kierunku”, a nawet „wielkim budowniczym”. O programie na sezon zimowy miał p. Puławski mówić, według własnej zapowiedzi, następnego dnia, w niedzielę o godz. 9 min 5.

I w niedzielę spotkał jednak ciekawych fatalny zawód. O programie nie było ani słowa. Zato był na zakończenie „powitalnego przemówienia „regionalny” hejnał ratuszowy, grany aż nadto — fałszywie.

Jesteśmy w eterze „gleichszaltowani”. W programie „regionalnym”, który obejmować będzie rzekomo „niespełna 3 godziny”, widzimy narazie tylko „regionalne” płyty gramofonowe, „kwadrans Legjonu Młodych” itp. W Niemczech, gdzie radio też „gleichszaltowano”, ucieka wszystko, co może, do aparatów, chwytających za granicę. Nam utrudni to — 16 kilowatowa stacja tuż nad głową.

Korespondencja z Czytelnikami naszymi

— Biedny. Przeciwko orzeczeniu ZUPU, nie da się nic przedsięwziąć skutecznie. Wprawdzie pozostaje Panu droga odwołania do Wyższego Urzędu Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu, a następnie, po odmownym załatwieniu, droga skargi do Trybunału dla spraw ubezp. społ. w Poznaniu, jednak nie wierzymy, aby Pan coś osiągnął, ponieważ w ciągu swego, wiele lat trwającego, ubezpieczenia nie opłacił Pan 60 miesięcy składkowych, wymaganych prawnie do przebycia czasokresu wyczekiwania. (OK)

— W. 100 W. Możliwe byłoby wyskarżenie w drodze prywatno-prawnej nadpłaconych kwot, jeżeli by Pan istotnie przeprowadził dowód, iż to nadpłacanie było wynikiem świadomego wprowadzenia w błąd; sprawa jednak nie jest zupełnie pewna, przedewszystkiem dlatego, iż przecież mógł Pan wówczas, przy umawianiu wysokości czynszu, domagać się okazania oryginalnego kontraktu. Do wdrożenia postępowania karnego natomiast sprawa nie nadaje się zupełnie. (OK)

— R. 10. Radzimy zawiadzić go polecenym listem o zaplaceniu należności i wyznaczyć termin, np. tygodniowy; gdy zapłata nie nastąpi, może Pan zastaw sprzedać, a ewentualnie uzyskaną nadwyżkę dłużnikowi przesłać. (K)

— B. R. Rawicz. Ustawa o ulgach dla kredytu hipotecznego nie obowiązuje spółdzielni kredytowych (art. 12 p 2); mogą pobierać do 10 proc. rocznie. — Żądanie urzędu skarbowego jest uzasadnione prawnie; podatek obrotowy 1 proc. (K)

DZIAŁ GOSPODARCZY

Projekt ordynacji podatkowej

Wady i skutki naszego ustawodawstwa skarbowego tkwią zarówno w przepisach materialnych jak i formalnych. Kto wie, czy przepisy formalne nie powodują nawet więcej ujemnych skutków, niż sam ciężar danin, a już niewątpliwie jest, że duch jaki ożywia nasze władze skarbowe, od ministerstwa do urzędów i zdecydowanie nieufny, jeżeli częstokroć nie srogi, stosunek do podatników, powodują na pewno sytuację, w których wykręcanie się od podatków staje się coraz bardziej nagminne. Stąd, kto dalej umie patrzeć; musi poważnie się zastanowić, że jeżeli nie ułatwimy podatnikom obrony ich uprawionych interesów, wzmacniając przez to moralność podatkową, to będziemy narażeni na skutki, których szkodliwe działanie odczuje budżet (już dziś częściowo odczuwa) i wszystko co od finansów zależy.

W części formalnej reforma winna objąć stosunek władz do podatników i podstawy prawne, na których on się kształtuje. Pomijając w tej chwili to pierwsze, które jest problemem i polityki skarbowej i ludzi, musimy zwrócić uwagę na przepisy dotyczące technicznej strony wymiarów, do czego skłania opracowany przez ministerstwo skarbu projekt ordynacji podatkowej, która ma zacząć obowiązywać od 1 stycznia 1934 r.

Jakąż technikę wymiarową proponuje ministerstwo na poprawienie stosunków, jakie w tej dziedzinie stają się coraz bardziej nieznośne?

Wymiar podatków należy do urzędów skarbowych, izb skarbowych i ministerstwa skarbu. W pierwszej instancji podatek wymierzają urzędy skarbowe; dotychczasowe komisje szacunkowe znosi się. W drugiej instancji, to jest władzą odwoławczą, są komisje odwoławcze, powoływane na dwa lata i składające się z płatników: w połowie mianowanych, w połowie wybieranych.

Technika wymiarów odbywa się w ten sposób, iż płatnicy mają obowiązek składać zeznania. Obowiązek ten, którego zakres określi rozporządzenie ministra, ma jakoby dotyczyć tylko większych przedsiębiorstw i objąć mniejszą ilość osób niż obecnie. „Władze wymiarowe mają obowiązek oparcia wymiaru na materiale faktycznym”, dla zbierania którego przysługuje im szereg uprawnień. Na podstawie zebranego materiału, „władza wymiarowa ustala podstawy wymiaru podatku zarówno dla płatników, którzy złożyli zeznania, jak i dla płatników, którzy zeznań nie złożyli”. Tylko płatnikom prowadzącym księgi, obowiązuje jest władza skarbową wskazać konkretne okoliczności, dla których poddaje się zeznaniu w wątpliwość.

Po otrzymaniu nakazu płatniczego, a przed wniesieniem odwołania płatnikowi przysługuje prawo otrzymania w urzędzie ustnych informacji, dotyczących sposobu obliczenia podstaw wymiaru, płatnikom zaś prowadzącym księgi, należy na ich żądanie przestać uzasadnienie wymiarów na piśmie. W postępowaniu odwoławczym płatnik może składać dowody pisemne i księgi oraz powoływać świadków. Przysługujące mu dziś prawo popierania ustnie wywodów odwołania przed komisją zostaje uchylone. Może cofnąć odwołanie, i to, o ile uzyska zgodę władzy odwoławczej.

Kary za naruszenie ustaw wymierzają władze skarbowe. Odwołania rozstrzygają bądź władze skarbowe,

bądź sądy. Egzekucja kar pieniężnych podlega odroczeniu do czasu uprawomocnienia się orzeczenia, władza skarbową może jednak zarządzić zabezpieczenie kar na majątku skazanego, natychmiast po wydaniu orzeczenia karnego.

Taka jest treść istotnych postanowień projektowanego nowego sposobu wymierzania podatków. Pobieźne nawet ich przejrzenie mówi, że stan dzisiejszego napięcia ulegnie wzmocnieniu, a wzajemny nieufny stosunek pogłębi się.

Pomijając płatników prowadzących księgi, którzy mają wszelkie formalne uprawnia honorowania ich ksiąg i wynikających z nich danych, postępowanie wymiarowe dla 90 proc. pozostałych płatników odbywać się będzie bez żadnego istotnego z ich strony współudziału. Dotychczasowe komisje szacunkowe, będące filtrem dla wniosków urzędów skarbowych zostają zniesione. Niezależnie od wartości tych komisji, które były i gorsze i lepsze, (w ogólnej masie nawet gorsze niż lepsze) miały one i swoje dobre strony, hamując zbyt daleko idące zapędy fiskalne. Ale można ich niezałować i pogodzić się ze zniesieniem; skoro jednak wymiar ustala wyłącznie urzędnik, to jako przeciwwagę temu należy dać płatnikowi większe niż obecnie uprawnia w postępowaniu odwoławczym.

Tymczasem projekt i w tej części wprowadza ograniczenia: 1. odmawia płatnikom podatku dochodowego prawa żądania podstaw wymiaru i 2. nie przewiduje osobistego stawiennictwa podatnika przed komisją odwoławczą.

Wzajemny udział w podstawach wymiarowych projekt przewiduje, że płatnik może otrzymać ustne informacje, dotyczące sposobu obliczenia podstaw wymiaru. Istniejący już dziś ten przepis nie ma absolutnie żadnego znaczenia, gdyż w praktyce treść informacji jest ogólnikowa pozbawiona wszelkiej wartości, samo udzielanie informacji — wyjątkowe, forma udzielania często niechętna, a sankcja nieudzielenia — żadna.

Pozbawiony wiadomości, dlaczego tyle a tyle ustalono dochodu wzgl. obrotu i wymierzono podatku urzędnik, wnosząc odwołanie, w istocie rzeczy może się tylko domyslać, a nie wie napewno, jakie poglądy i dane urzędu ma zwalczać. Skoro zaś te są dla niego niedostępne, to i powoływanie znawców na konkretne okoliczności oraz dokumentowanie tego, co podał w zeznaniu — również nie przedstawia wartości. Najistotniejszej zaś broni, którą byłaby możliwość osobistego zwrócenia uwagi komisji na sytuację gospodarczą, płatnik zostaje pozbawiony; będzie to tem bardziej pełne skutków, że komisja, obradując w zamkniętym kole, wysłucha tylko sugestji referującego urzędnika.

W ten sposób podatnik jest usunięty poza nawias akcji wymiarowej, którą prowadzą władze skarbowe zupełnie, lub prawie zupełnie niekropowane obowiązkiem uzasadnienia wymiaru. Płatnicy prowadzący księgi — pozostają przy swoich dotychczasowych prawach, i jak obecnie, tak i nadal najistotniejszą dla nich rzeczą będzie zwalczanie pomysłowości buchalterów skarbowych. Ogromna zaś większość płatników będzie musiała słuchać i płacić.

Taką będzie nowa metoda wychowywania płatników. K. M.

KRONIKA GOSPODARCZA

Z KRAJU

(k) **Nowy adres komitetu dla spraw finansowo-rolnych.** Z dniem dzisiejszym biura wojew komitetu dla spraw finansowo-rolnych, zostały przeniesione do lokali przy ul. Podgórznej 10 (Dawniejsze lokale Pozn. Banku Ziemi). Wojewódzki urząd rolniczy pozostał nadal w Wlkp. Izbie Rolniczej.

(k) **Nowa taryfa polsko-czechosłowacka.** Z dniem 1 października wchodzi w życie nowa czechosłowacka taryfa w komunikacji z portami w Gdyni i Gdańsku. Nowa taryfa polsko-czechosłowacka zbudowana została na nowych podstawach, przystosowanych do potrzeb rozwijającego się ruchu towarowego między Czechosłowacją a portami polskimi. Zarówno zarząd P. K. P., jak i centralna dyrekcja kolei czechosłowackich na podstawie tej taryfy przyznały wzajemne daleko idące zniżki taryfowe.

Z ZAGRANICZY

(z) **Poprawa światowej sytuacji gospodarczej.** Rada czechosłowackiego Banku Narodowego stwierdza w swym miesięcznym sprawozdaniu, że ogólna światowa sytuacja gospodarcza wykazuje pewną, aczkolwiek niewielką, poprawę. Sprawozdanie podkreśla, że poprawa ta daje się zauważyć także w państwach, które pozostały wierne zasadzie stabilizacji pieniądza. Jeśli chodzi o Czechosłowację, sprawozdanie stwierdza pewien spadek indeksu cen, co jest spadek bezrobocia mimo słabego w tym roku sezonowego ruchu budowlanego. Natomiast w dalszym ciągu niepomyślnie przedstawia się sytuacja przemysłu eksportowego.

**K T O
POPIERA PRZEMYSŁ ZAGRANICZNY
ODBIERA CHLEB ROBOTNIKOM
POLSKIM I**

CHLEB ZDROWOTNY

z domieszką mąki Dra WANDERA

spożywany codziennie doprowadza do organizmu całe bogactwo składników odżywczych ziarna, odpowiednio przygotowanych do procesu trawienia, oraz niezbędne dla życia sole mineralne i witaminy.

CHLEB ZDROWOTNY z domieszką mąki Dra WANDERA

jest bardzo smaczny, łatwostrawny, działa dodatnio na przemianę materji i zachowuje długo swą świeżość.

Żądać tylko w oryginalnem opakowaniu.

ng 5780

Z wędrówek po wystawie

JAK MIASTA DBAJĄ O HIGIENĘ

Obok uzdrowisk spotykamy na Wystawie kilka stoisk, w których różne miasta polskie demonstrują swą pracę w zakresie higieny, zdrowia i opieki społecznej. Najdokładniejszy obraz swego w tym kierunku starania daje z natury miasto-gospodarz Wystawy, Poznań. Jego stoiska zajmują znaczną część pawilonu i zapoznać się tu możemy dokładnie z różnymi odcinkami tej działalności. Jest tu zobrazowana: opieka społeczna, wychowanie fizyczne, szpitalnictwo, organizacja kanalizacji, wodociągów, gazowni, elektrowni itd.

W stoisku opieki społecznej liczne wykresy ilustrują cyframi, ilu mieszkańców i w jakiej formie korzysta z opieki miasta: pomoc materialna, okazywana bezrobotnym, przytulki dla starców i niezdolnych do pracy. Dookoła stoiska zastawione są gablotki, w których oglądamy prace wychowawcze Domu Misyjnego SS. Pasterek na Winiarach: robotki szydełkowe, hafty, m. in. kilka ładnych ornatów.

W ciemnym pokoiku rzeźnia demonstruje badanie mięsa na trychiny. Ustawione tu są dwa trychinoskopy, w których mięso podlega dokładnemu badaniu. Tablice porównawcze wykazują stosunek uboju bydła w różnych latach.

W dalszych stoiskach zapoznajemy się z pracą spalarni śmieci- i kanali-

Przy grypie, zapaleniu oskrzeli, zapaleniu migdałków, katarze szczytów płuc, zakatarzeniu nosa, gardzieli i krtani, chorobach usznych i ocznych pamiętać należy, aby żołądek i kiszkę były dokładnie przeczyszczone przez użycie naturalnej wody gorzkiej Franciszka-Józefa. Tg 387.

zacji. Ładne modele urządzeń miejskich w tym zakresie, plany rozbudowy i zasięgu miejskich instytucji, tablice statystyczne, dają dokładny obraz ich działalności.

Bardzo interesująco przedstawiają się stoiska obrazujące zadzwierzenie miasta z pięknymi fotografiami parków, palmiarni itp. Dalej widzimy plan m. Poznania, oświetlony kolorowymi lampkami, które za naciśnięciem odpowiedniego guzika wskazuje, gdzie i jak rozmieszczone są w Poznaniu: szpitale, apteki, urzędnictwa sanitarne itp. Oglądamy dalej plany, fotografie i modele szkół, dziecińców, kartony propagujące wychowanie fizyczne.

GAZ, WODA I ELETRYCZNOŚĆ

Obok siebie znalazły się na wystawie trzy przedsiębiorstwa miejskiej użyteczności publicznej. Gazownia, wodociągi i elektrownia, zaopatrujące mieszkańców codziennie w świeżą wodę, gaz i elektrykę, mające w higienie miasta i mieszkania tak doniosłe znaczenie.

Stoisko gazowni miejskiej, podkreśla higienę stosowania gazu. Dwie jasno i pięknie umieszczone panoramy Poznania, obrazują dobitnie, że „gaz zwalcza zadymianie miast”. W rozmieszczeniu eksponatów poszczególnych aparatów gazowych widzimy myśl przewodnią, którą wyraziłby można w słowach: „Gaz na usługach Pani Domu” w kuchni i łazience.

W kompletnie na gaz urządzonej kuchni, najwięcej zainteresowania jako nowość budzi domowa lodówka gazowa, w której płomień gazowy wytwarza lód i zimną temperaturę kosztem 20 groszy na dobę. Uznanem pań cieszy się nowy model kotliny kuchennej biało emalowanej, z piekarnikiem do pieczenia mięs i ciast.

Troskę o wodę w kuchni usuwa mały grzejnik wody, który momentalnie dostarcza ciepłej wody w ilości 5-6 litrów na minutę przy zużyciu gazu na jeden grosz. Stosowanie gazu w ła-

zience demonstrują modele różnych pieców kąpielowych. Wśród wielu rzeczy jest ekonomiczny średni piec kąpielowy z wanną półtorametrową, idealną dla małych mieszkań, umożliwiający przygotowanie kąpieeli gazowej za 30 groszy, normalny piec kąpielowy, oraz automat, czyli piec, dostarczający ciepłej wody do kilku miejsc czerpalnych.

Higienicznego mieszkania, zaopatrzonego w gaz, nie można wyobrazić sobie bez wody. Dobra woda w higienie człowieka odgrywa wielką rolę. Poznańskie wodociągi miejskie dają zestawienie chemicznych składników wody. Na oddzielnym wykresie obrazuje się warstwy geologiczne terenów, zasilających poznańską sieć wodociągową miejską. Dalej widzimy przekroje studzien filtrowych na Starolecie i Dębcu, fotografie rowów infiltracyjnych, przekroje wodociągów pospiesznych i normalnych, mapę sieci istniejących wodociągów, stacyj pump i t. p. Wykres zużycia wody ilustruje nasilenie zużycia w poszczególne dni tygodnia. Najwięcej wody zużywa się w soboty.

Stoisko poznańskiej elektrowni miejskiej odznaczają gmachy starej i nowej elektrowni. Szczególnie pięknie uwydatnia się monumentalny, w prostych liniach utrzymany gmach nowej elektrowni. Widzimy tam całą masę różnych aparatów zapędzanych energią elektryczną, znajdujących zastosowanie w różnych dziedzinach: nóż chirurga poruszany elektrycznością, elektrycznym odkurzaczem, żelazka do prasowania, maszynki fryzjerskie aż do wielkich maszyn elektrycznych. Przedewszystkiem jednak w higienie racjonalne oświetlenie mieszkania, warsztatu pracy, biura itp. elektrycznością, zajmuje pierwsze miejsce.

Inne miasta wystąpiły skromniej od Poznania. Większe stoisko zajmuje Warszawa, przedstawiająca swe urządzenia sanitarne, szpitalnictwo, wodociągi i kanalizacje. Zwraca tu uwagę dokładne przedstawienie pracy filtrów miejskich. Prócz wykresów w dziale szpitalnictwa oglądamy ładny model ambulatorjum szpitala Karola i Marji.

Stoisko Gdyni zawieszono jest kilkudziesięciu bardzo efektywnie i pomysłowo wykonanymi kartonami statystycznymi, obrazującymi wszechstronnie rozwój miasta, tej chlubny wysiłku polskiej pracy.

Z innych miast widzimy jeszcze ładne stoisko Gniezna. Ozdabia stoisko obraz, przedstawiający ogólny widok reprezentującego swe szpitale, szkoły i urządzenia wodociągowe Gniezna.

W stoisku Radomia widzimy plastyczną mapę miasta, model rzeźni, dużo fotografii i wykresów.

Lublin zapoznał z działalnością mleczarni miejskiej, stacyj opieki nad matką i dzieckiem oraz Towarzystwa ogródków działkowych „Nasz płoń”.

Wreszcie Bydgoszcz i Białystok w szeregu wykresów i fotografii dają obraz pracy miasta w dziedzinie higieny i opieki społecznej.

W sąsiedztwie polskich miast ulokował się piękny pawilon m. Sofji, o którym wspominaliśmy obszerniej już poprzednio.

Krótkie informacje gospodarcze

— Według przeprowadzonych obliczeń, tegoroczne IV Targi Wołyńskie odwiedziło 49 166 osób, zatem przeciętnie dziennie 3 144 osób. Wystawcy dokonali transakcyj na przeszło 120 tys. zł.

— Rząd austriacki zamierza przeprowadzić nieznaczną waloryzację niezabezpieczonych staro-austriackich rent przedwojennych, a mianowicie renty papierowej, srebrnej i złotej.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

KALENDARZYK

Poniedziałek, 2 października 1933.

Słońce: wschód 5.54; — zachód 17.29; — długość dnia 11 godz. 34 min.
Księżyc: wschód 16.48; — zachód 4.14; — przed pełnią.

Stan pogody według spostrzeżeń Instytutu Meteorologicznego Uniwers. Pozn.:
Poniedziałek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana plus 9 st. C., wiatr południowy, ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 755 mm. W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 21 st. C., najniższa plus 7 st. C.

Poziom wody w Warcie według notowań Państwowego Zarządu Wodnego:
Wczoraj — 0,20 m., dziś — 0,18 m.

Kal. rzek.: Anieli Stróże; jutro Kandyd i Ewald.

Kal. słow.: Stanimir; jutro Siemian.

Z POZNANIA

— **Z Wielkopolskiego Związku Myślicieli.** Zawiadamia się, że na mocy obwieszczenia p. wojewody pozn. z 28. 12. 32 r. Pozn. Dz. Wojew. nr. 59, wolno polować: 1) na zajace od 21 października do 14 stycznia, 2) na bażanty-koguty od 1 listopada do 31 stycznia, 3) na bażanty-kury od 1 do 30 listopada, 4) na kuropatwy do 30 listopada.

— **Echa „świńskiej” sprawy.** Głośna i nie pozabawiona humoru była sprawa aresztowania Tadeusza Hernesa, kierownika zawieszono przez władze klubu art.-lit. „Stratosfera”. W dniu 8 marca r. b., w czasie strajku akademickiego, wypuszczono na placu Wolności świnię, która z powodu „konfiskalnych” napisów na grzbiecie została przez policję przyłapaną i odniesiona do Komendy P. P. — Tadeusz Hernes, zainteresowany tą sprawą, chciał prawdopodobnie zasięgnąć bliższych informacji i zwrócił się do posturkowego P. P., pełniącego służbę przy placu Wolności z uprzejmym zapytaniem, mniejszej takiej treści: „Bardzo pana przepraszam, nie jestem tutaj, z Borzykowa pochodzę mianowicie i nie orientuję się w stosunkach aktualnych. Podobno, jakby to powiedzieć, została przed chwilą aresztowana świnią, zapytuje, czy wolno aresztować świnię w poście (było to bowiem istotnie w czasie postu) i czy wolno tę świnię...” Nie dokończył pytania, został bowiem przez funkcjonariusza P. P. odprowadzony również do Komendy P. P.

Epilogiem tej humorystycznej przygody będzie rozprawa w sądzie grodzkim 4 bm. o godz. 9. Oskarżonemu Hernesowi zarzuca się występek z art. 128 k. k. — Rozprawa ze względu na swój osobliwy charakter oskarżonego budzi zrozumiałe zainteresowanie.

— **Bójka.** Na ul. Szamarzewskiego dwaj nietrzeźwi osobnicy Jan Taciak (ul. Szamarzewskiego 31) i Czesław Przybylski (ul. Polna 9) wszczęli bójkę z braćmi Kaczmarekimi, zamieszkałymi przy ulicy Piotra Wawrzyniaka 18. Obaj napastnicy zostali pobici przez Kaczmareków. Taciaka i Przybylskiego opatrzyło pogotowie ratunkowe, a później osadzono ich w areszcie policyjnym. (kl.)

— **Koń kopnął chłopca.** Przy ulicy Obornickiej kopnął koń, zaprzężony do naładowanego cegła wozu 2-letniego Zdzisława Kaczmarka, raniąc go dotkliwie w nogę. Chłopca odstawiono do szpitala. (kl.)

— **Zasłabił z wycieńczenia.** Na ulicy Niegolewskiej sprowadzono na komisariat II niejakiego Bronisława Osnowskiego, który leżał na ulicy. Jak się okazało, był to nierwowo-chory bezdomny, którego odstawiono do miejskiego zakładu psychiatrycznego na Grobli. (kl.)

— **Za kradzież kolejową na poznańskim dworcu towarowym** ujęto Ignacego Nawrota (ul. Kolejowa 47, Bronisława Palacza (Górna Wilda 132) i Antoniego Petrusińskiego (Górna Wilda 132). (kl.)

— **Wyszli z domu i nie wrócili.** P. Pelagja Nowakowska z Poznania (ulica Wielka 21) doniosła policji, że w dniu 28 września wyszedł z mieszkania, zabrawszy rower, jej syn Wiktor i do tej pory nie wrócił. Przypuszcza się, że Nowakowski wyjechał do Gdyni lub do Zakopanego. (kl.)

— **Za hazard uliczny.** Za grę w „trzy blaszki” ujęto Franciszka Mikołajczaka (ul. Półwiejska 26) i Pawła Skrzypczaka (ul. Gwiaździsta 22). (kl.)

— **Nowy rodzaj oszustwa.** Na terenie miasta Poznania pojawił się w tych dniach nieznanymi dwaj osobnicy, którzy sprzedają właścicielom domów rozporządzenie policyjne o ogólnych przepisach o porządku domowym w cenie 1 zł. Aby sprzedaż sobie ułatwić, przedstawiają się jako urzędnicy policyjni. Wobec tego, że nie mają oni prawa sprzedaży tych broszur i nie są delegowanymi przez policję, wszczęto przeciw nim dochodzenia. Policja uprasza o przytrzymanie ich i powiadomienie najbliższego komisariatu.

— **Różne kradzieże.** Kronika z soboty i niedzieli notuje ogółem 21 doniesień o kradzieżach i włamaniach. P. Bolesławowi Tycowi z Kepna skradziono na dworcu karton z ubraniami, lakierkami i bielizną itd., wartości przeszło 200 zł. Jako sprawcę kradzieży ujęto Franciszka Fischera z Poznania (Grobla 5), któremu

Walka o trzeźwość narodu

V ogólnopolski sejmik przeciwalkoholowy

Ub. soboty i niedzieli obradował w Poznaniu w sali koncertowej św. Marci, na piątą z rzędu ogólnopolski sejmik przeciwalkoholowy. Przewodniczył obradom na obu zebraniach plenarnych prezes Polskiej Ligi Przeciwalkoholowej prof. dr. Eugeniusz Piasecki. Sprawozdanie z działalności 4 związków ogólnopolskich, wygłoszone przez kierownika centrali wykazało znaczny postęp pod względem liczebności i żywotności różnych typów organizacji przeciwalkoholowych. B. interesujący wykład wygłosił prof. dr. Gantkowski n. t. „Dlaczego inteligencja winna brać udział w zwalczaniu alkoholizmu”. Zyczenia składał w imieniu J. E. ks. Kardynała Kakowskiego, ks. Sprusiński,

wicedyrektor Akcji Katolickiej z Warszawy, ponadto odczytano cały szereg nadesłanych telegramów i życzeń. Oprócz tego reprezentowanych było szereg organizacji z całego kraju.

Drugie zebranie sejmiku wysłuchało sprawozdania z obrad poszczególnych związków i powzięło własne uchwały. Jedną z rezolucyj skierowana jest do min. w. r. i o. p. i zawiera prośbę o ponowną zachętę nauczycielstwa do żywszego udziału w akcji przeciwalkoholowej. Ostatnie przemówienia wyrażały głębokie i serdeczne podziękowanie dla tych wszystkich, którzy przyczynili się do takiego przebiegu sejmiku oraz do pomyślnego rozwoju ruchu przeciwalkoholowego w Polsce.

Setna rocznica urodzin Edmunda Calliera

Dziś, dnia 2 października, upływa setna rocznica urodzin śp. Edmunda Calliera, zasłużonego powstańca z 1863 r. i literata wielkopolskiego.

W nr. 431 naszego pisma w dziale „Kultury i Sztuki” podaliśmy w artykule prof. Alfreda Jesionowskiego pod nagłówkiem „Dobrze, iż młodzi wspominają starych”, obszernie omówienie książki Dereżyńskiego o Edmundzie Callierze.

Strajk w spalarni śmieci trwa

Strajk w spalarni śmieci trwa w dalszym ciągu. Strajkujący znajdują się na terenie spalarni i rozpoczęli w niedzielę głodówkę. (kl.)

Na rewję kawalerji

6 października stary gród krakowski zarozi się jeźdźcami przybywającymi ze wszystkich stron Polski, by złożyć hołd wielkiemu czynowi króla Jana Sobieskiego. By dać wszystkim możliwość wzięcia udziału w tej uroczystości, dyrekcja kolei państwowych uruchamia do Krakowa pociąg popularny. Cena biletu na przejazd tam i z powrotem wynosi w kl. III tylko 13,80 zł. Bilety sprzedają P. B. P. „Orbis” Poznań, W. L. Cock Poznań oraz wszystkie kasy biletowe do dnia 5 października godz. 12. Na dojazd do Poznania lub stacji zatrzymania się pociąg przyznano 70 proc. zniżkę dojazdową. Pociąg wyjedzie z Poznania dnia 5 b. m. o 21.20, zatrzyma się w Środzisz 22.03, Jarocinie 22.47, Pleszewie 23.12, Ostrowie 23.48, Ostrzeszowie 0.29, Kępnie 0.54 i Wieluniu 1.42 i przybędzie do Krakowa o godz. 7.10. Powrotny wyjazd z Krakowa ok. godz. 21.00 8 października, a przyjazd do Poznania 9 ok. 7.00.

odebrano skradzione przedmioty. — Podczas usiłowanej kradzieży w mieszkaniu p. Wandy Wiczgowskiej przy ul. Bukowskiej 33 ujęto jako jednego ze sprawców 23-letniego Żyda Jakóba Żysa bez stałego mieszkania. Osadzono go w areszcie policyjnym. — Przy ul. Łanowej 19 nieznanymi złościami włamali się do mieszkania p. Jana Posteremczaka i zabrali bieliznę damską i męską oraz odzież wartości 1500 złotych.

— **Kradzież konia z dorożką.** Ub. nocy skradziono na placu Sapieżyńskim pozostawionego tam konia z dorożką, własność p. Jana Kubiaka, ul. Jeźwca 24. P. Kubiak, który zwrócił się do policji, ponosi straty na około 1000 zł.

— **Kradzież poręczy mostu.** W nocy na niedzielę na lewej stronie mostu cybińskiego wylamano część poręczy, którą następnie skradziono. Jak się okazało, kradzieży dopuścili się dwaj małoletni chłopcy z Zagórza. Dochodzenia w tej sprawie prowadzi komisariat V.

— **Niepowołana kuzynka.** Do mieszkania ekspedjentki J. Anny Janickiej przy ul. Wodnej 1 przyszła w tych dniach nieznaną kobietą, przedstawiającą się jako jej kuzynka. Pod pozorem udania się do Uniwersytetu Poznańskiego wypożyczyła ona od p. Janickiej suknię, płaszcz, bieliznę i kapelusz, pozostawiając na miejscu swe rzeczy, nie przedstawiające większej wartości. Nieznajoma kuzynka nie pokazała się już więcej i poszkodowała p. Janicką na około 300 zł. Sprawą zajęła się policja.

— **Postrzelił się** w mieszkaniu, opróżnionym przez rodzinę Bressów przy ul. Strzeleckiej 6 znalazł syn wprowadzających się lokatorów Owczarzaków, Antoni, rewolwer bebenkowy. Wspólnie ze swym rówieśnikiem Tadeuszem Patuła (Strzelecka 7) Owczarzak kupił naboje i

podczas strzelania postrzelił się w kolano.

— **Gykiłści pod kołami samochodów.** Na ul. Wjazdowej najechał samochód P. Z. 44817 rowerzystę Józefa Szpikowskiego z Daszewic w pow. śremskim. Gykiłsta odniósł cięższe pokaleczenia na nodze. — Na szosie w Krzyżownikach samochód osobowy P. Z. 44964 najechał jadącego na rowerze Czesława Stelmazyka z Grzebieńsk w pow. szamotulskim. Po wypadku kierowca samochodu odwiózł p. Stelmazyka do szpitala miejskiego w Poznaniu, gdzie stwierdzono pęknięcie czaszki. (kl.)

— **Śmierć pod kołami pociągu.** Podczas wysiadania na dworcu w Dębcu wypadła z pociągu nieznaną kobietą w wieku około 70 lat. Wpadła ona pod koła i poniosła na miejscu śmierć. Zwłoki przewieziono do zakładu medycyny sądowej; dotychczas nie zdołano ustalić jej nazwiska. Wstrząsający wypadek wydarzył się w chwili, gdy pociąg już ruszył. Staruszka spóźniła się widocznie z wysiadaniem z pociągu i usiłowała wyjść. Nazwiska nieszczęśliwej pasażerki nie zdołano dotychczas ustalić. (kl.)

Z POZNAŃSKIEGO

— **GASAWA.** W związku z obchodami odsieczy wiedeńskiej należy przypomnieć, że przed 80 laty właściciel majątności Marcinkowa Górnego wystawił na polach marcinkowskich pomnik Leszka Białego. W napisie na pomniku fundator zaznacza, że odsłonięcie tej pamiątki nastąpiło w 200 rocznicę bitwy pod Wiedniem. (ski.)

— **KOŚCIAN.** (Zbyteczna mitrega. Zdarza się dość często, że obywatele w okolicy Kościana mają do czynienia z komornikami mimo że swoje podatki uregulowali i są w posiadaniu kwitów dowodowych. Naraża się najmniepotrzebniej ludzi na stratę czasu i pieniędzy jedynie dla tego, że w Urzędzie Skarbowym było niedopatrzenie. Leży przeto w interesie stron, ażeby tego rodzaju nieporozumień na przyszłość unikać.

— **LWÓWEK.** (Kradzież.) W tych dniach zauważyła W. Drobnik brak 5-proc. pożyczki państwowej na sumę 4650 zł, które w niewyjaśniony sposób znikły z zamkniętej szafki. Policja wszczęła energiczne dochodzenia, celem wykrycia sprawców kradzieży.

— (Z jarmarku.) Ostatni jarmark ścinne występy kieszonkowcy, to też p. Kalisza i Łodzi, a z nimi przybyli na „gościnne występy” kieszonkowcy, to też policja miała nielada zadanie. Zanotowano cały szereg kradzieży.

— **MOSINA.** (Pożar.) W ubiegłą sobotę późnym wieczorem zauważono w Czarnokurzu pod Mosiną łunę. Wkrótce wyruszyła miejscowa ochotnicza straż pożarna pod przewodnictwem p. St. Czajkowskiego na miejsce pożaru. Okazało się, że palił się stóg dzierzawcy p. Pachórki, składający się z 12 wozów żyta. Szkoda wynosi około 2000 zł, którą pokrywa w całości Tow. Wzajemnych Ubezpieczeń. Zachodzi podejrzenie, że ogień został podłożony i w tym kierunku skierowano śledztwo.

— (Rezygnacja.) Długoletni i zasłużony duszpasterz parafji modrzewskiej, ks. prob. Fr. Dzierżkiewicz po 25-letniej niestrudzonej i owocnej działalności duszpasterskiej i społecznej zrezygnował z tułejszej parafji.

— **NAKŁO.** (Nalepki Sobieskiego.) — Harcerski hufiec męski w Nakle sprzedać będzie po domach nalepki Sobieskiego po 20 gr. Dochód przeznaczony na pokrycie kosztów, związanych z obchodem ku czci Sobieskiego.

— (Obchód ku czci śp. Żwirki i Wigury.) W niedzielę 1 bm. odprawione zostało w Nakle nabożeństwo za bohaterów lotników w kościele parafjalnym o godz. 9, o godz. 18 akademja w „Strzelnicy”. —

Białośliwie

Agencję „Kurjera Poznańskiego” objął p.

Stanisław Stefaniak

zakład krawiecki

Białośliwie

ul. Podgórna 41.

Zamówienia oraz przedpłatę na październik i dalsze miesiące prosimy uskuteczniać u p. **St. Stefaniaka**. Agencja przyjmuje abon. ment i ogłoszenia po cenach oryginalnych bez żadnych dopłat.

Pozatem odbyła się w tym dniu kwesta uliczna, z której dochód przeznaczony został na zakup nowego samolotu na challenge międzynarodowy w 1934 r.

— (Kradzież.) Nieznani sprawcy zakradli się do mieszkania rolnika Pazgrały w Kaźmierzowie gdzie skradli 2 pierzyny, większą ilość bielizny oraz inne rzeczy, wartości ogólnej 600 złotych.

— **ODOLANÓW.** (Z działalności S. M. P.) Przy stowarzyszeniu odbywają się wykłady z cyklu zagadnień obrony przeciwważowej oraz otwarto sekcję ratowniczą P. C. K.

— **OPALENICA.** (Z życia Tow. Ochotn. Straży Pożarnej.) W ubiegłą sobotę odbyło się w sali p. Dyderskiego nadzwyczajne walne zebranie Ochotn. Str. Poż. przy udziale 78 członków na którym dokonano wyboru zarządu, w skład którego weszli pp.: Antoni Nięzgodzki jako prezes i naczelnik, Stanisław Horowski zast. prezesa, Wacław Krawiec podnaczelnik, Kazimierz Aleksander adiutant, Kazimierz Skalecki sekretarz, Władysław Goździejewicz skarbnik, gospodarz Madrecki i ławnicy Stefan Tulisza i Leon Siwek. Ustępującego prezesa p. Dule, mianowało zebranie członkiem honorowym.

— **OSTRÓW.** (Echo zuchwałego napadu bandyckiego.) 10 lipca r. b. w godzinach popołudniowych dwóch osobników wynajęło dorożkę samochodową w Kaliszu i kazali się zawieźć do Ostrowa. Niedaleko Ociąża jadący napadli ztyłu na szofera Świątkę i zadali mu kilka ciosów żelazem. Szofer zatrzymał momentalnie samochód i wyskoczył z wozu. Bandyci widząc, że napad się nie udał, poczęli uciekać. Szofer zdołał jednak jednego z nich, niejakiego 19-letniego Józefa Brudnego, przytrzymać. Drugi bandyta, 17-letni Paweł Alojzy Kawecki, z zawodu szofer uciekł, lecz został później ujęty. Obaj młodzi bandyci pochodzą z Cieszyna na Śląsku. Na rozprawie, która odbyła się przed ostrowskim sądem okręgowym, po przeprowadzeniu przewodu sądowego domagał się prokurator dla każdego z oskarżonych kary po 10 lat więzienia. Sąd w uwzględnieniu młodego wieku oskarżonych skazał ich na 5 lat więzienia.

— (Pożar.) W Jankowie Przyg. pow. ostrowskiego wybuchł onegdaj nad wieczorem pożar, który strawił zabudowania mieszkalne i gospodarze Stanisława Antkowiaka.

— (Niezwyczajny wypadek.) Na szosie między Przygodzicami a Antoninem napadł nocą na jadący samochód straży granicznej dzik. Ołbrzymie zwierzę zostało przez samochód przejechane, lecz wóz uległ znacznemu uszkodzeniu. Jadący w samochodzie inspektor straży granicznej p. Sacewicz i komisarz p. Zaprawski mówić mogą o szczęściu, bo wypadek ten mógł spowodować gorszą katastrofę.

— **PLESZEW.** Jako uzupełnienie do podanej już notatki o katastrofie motocyklowej podajemy, że główną winę tego wypadku ponosi stanget Kaczmarek z majątności Lutynia, który jadąc nieprzepisowo, nie reagował na sygnały, dawane przez p. Zydowa. Ten ostatni żadnej winy nie ponosi.

— **STRZAŁKOWO.** (Rozbicie samochodu.) 24 ub. mies. rano na odcinku szosy Strzałkowo-Września rozbił się samochód ciężarowy P. M. 51179, własność Adama Knypa z Chelma. Samochód wjechał na przdrożne drzewo, rozbijając maskę samochodu. Szofer i pasażer wyszli z wypadku bez szwanku.

— (Budowa nowego kościoła.) W ubiegłym tygodniu rozpoczęto budowę nowego kościoła parafjalnego na placu przy ul. Pocztowej. Przy kopaniu i zakładaniu fundamentów zatrudniono około 40 robotników tutejszych.

— (Uruchomienie mączkarni.) Dnia 25 ub. mies. uruchomiono mączkarnię Tow. Akc. Luboń — Staw, oddaloną od Strzałkowa 5 km. Fabryka pracuje na cztery zmiany.

— **SWARZEDZ.** (Nominacja.) Powiatowym naczelnikiem ochotniczych straży pożarnych został mianowany naczelnik st. zaków swarzędzkich p. Adam Ciszynski, mistrz kominiarski. Ponadto p. Ciszynski pełni służbę instruktora powiatowego.

Zajścia we Wrześni

Aresztowanie działacza „sanacyjnego” Legionu Młodych za nadużycia

Z Wrześni donosi (kw): W niedzielę, 1 bm. doszło tutaj do zajść, których sprawcami byli członkowie „sanacyjnego” Legionu Młodych.

Około godz. 8 wieczorem grupa osobników napadła na kierownika powiatowego Związku Młodych Narodowców p. Jana Pawlaka i na p. Stanisława Saleckiego. Niedługo potem p. Pawlaka aresztowano.

Około godz. 10 wieczorem zajścia powtórzyły się przed Hotelem Francu-

skim, gdzie członkowie Legionu Młodych wszczęli awanturę z publicznością. W trakcie zajścia „komendant” Legionu Młodych oddał kilka strzałów, które na szczęście okazały się bezskutecznymi.

Równocześnie donosi nasz korespondent wrzeński, że z a nadużycia, popełnione w kasie miejskiej, aresztowano członka Legionu Młodych niejakiego Władysława Dolatę.

Gdy „strzelec” Wojewódka jest sołtysem...

Ze Starogardu donosi (wa): Wskutek ujawnienia malwersacji, został przed kilku dniami zawieszony w czynnościach sołtyś Jan Wojewódka z pobliskiego Trzcina. Jak wykazały dotychczasowe dochodzenia, Wojewódka do obowiązujących podatków dobiegał bezprawnie większe sumy, które następnie sobie przywłaszczał. Defraudacji tych dopuszczał się przez kilka lat systematycznie, wyrządzając znaczne szkody mieszkańcom wioski.

Wysokość popełnionych malwersacji ustali szczegółowe śledztwo.

Należy zaznaczyć, że oszukańczy sołtyś jest prezesem tamt. „Strzelca”. Naskutek jego denuncjacji został aresztowany w wigilję świąt wielkanocnych ruchliwy działacz narodowy i prezes obwodu Zw. Tow. Powst. i Wajaków p. Stefan Zbylicki ze Starogardu. P. Zbylicki spędził święta w więzieniu, skąd wypuszczono go dopiero po tygodniu.

(Zarząd Koła Rodzicielskiego). Na posiedzeniu 30 września rb. nowo wybrany Zarząd Koła Opieki Rodzicielskiej przy gimnazjum SS Nazaretanek w Kaliszu ukonstytuował się następująco: przewodniczącym — S., dyrektorka gimnazjum, wiceprzewodniczącą — p. dyr. Piątkowski z Dębka, sekretarz — p. red. Kraucki, skarbnik — p. W. Lisowski. Członkowie zarządu: Matka Przełożona, p. J. Lewińska, p. Kucharska p. Sarnowska, p. Wiśniewska, p. dr. Ceglowski, p. prof. Rudnicki, i p. prof. Zarnecki — jako delegat z grona nauczycielskiego. Na zastępców: p. Borkowska i p. Nagadalski. Do Komisji Rew. wybrani zostali pp.: sędzia Boeli, Mazurkiewiczowa i Nowak. Na zastępców pp.: sędzią Boeli i Cybulowicz.

Grünberg, bez stałego miejsca zamieszkania. Zabrano ją karetką na stację Pogotowia ratunkowego, skąd po udzieleniu pierwszej pomocy odstawiono do Przystanku dla Bezdomnych.

— **Dyżury aptek:** Od 2 — 8 października apteka Staromiejska (ul. Długa), apteka Pod Łabędziem (ul. Gdańska) i apteka Przy Bielawach (ul. Gdańska).

Cedula Giełdy Żywnościowej i Towarowej w Bydgoszczy

w dniu 2. 10. 1933 r.
Warunek: handel hurt. ład. wag. dost. bież. za 100 kg. w złotych:

Ceny tranzakcyjne: żyto 45 tonn par. Bydgoszcz 14,60—14,65; pszenica 15 tonn par. Bydgoszcz 20,50; jęczmień przem. 50 tonn par. Bydgoszcz 15,25; owies 45 tonn par. Bydgoszcz 15,00—15,10.

Ceny orientacyjne: Wszystko bez zmiany. Ogólne uosobienie spokojne.

Tranzakcje na odmiennych warunkach: żyta 832 tonny, pszenicy 63 tonny, jęczmienia browarowego 130 tonny, przem. 152 tonny, owsa 15,5 tonny, rzepaku 69 tonny, maki żytniej 12 tonny, otrąb pszennych 61 tonna, żytnich 29 tonny, sruła jęczmiennego 13 tonny, kaszy 3 tonny, mieszanki 4 tonny, sruła soya 2,5 tonny. Ogółem 1.551 tonny.

Z POMORZA

— **GDYNIA.** (Pogrzeb). 28 ub. m. o g. 16,30 odbył się na miejscowym cmentarzu z kostnicy szpitala SS. Miłosierdzia pogrzeb śp. Alfreda Lidkiewicza, zmarłego tragicznie w dniu 25 ub. mies. na skutek rany w głowę, zadanej mu mimowoli z ręki Szweda Andersona. W pogrzebie, prowadzonym przez ks. ks. Bilickiego i Wiszyckiego, wzięli oprócz najbliższej rodziny zmarłego udział jego przyjaciele, koledzy, przedstawiciele firm transportowych konsulatu szwedzkiego oraz delegacja załogi szwedzkiego statku „Heros”, na którym miała miejsce tragedia. Szwedzi nieśli duży i piękny wieniec żywych kwiatów, z napisem: „Pozostaniesz, Przyjacielu, w mej pamięci na zawsze — Anderson”.

— (Skutki jazdy na gape). Do miejscowego szpitala SS. Miłosierdzia przewieziono w stanie beznadziejnym ze złamaniami kręgosłupami i pękniętą czaszką amatora z Torunia Bronisława Kruzubajskiego i niejakiego Kazimierza Kołubaję którzy 27 ub. mies. o godz. 21,35 wypadli z pociągu osobowego na przestroni Mały Kack — Gdynia. Nieszczęśliwy wypadek nastąpił podczas ścigania Kołubaję który jechał na gape.

— **GRUDZIĄDZ.** (Echa tragicznego wypadku). W piątek, 29 ub. mies. odbył się na katolickim cmentarzu w Grudziądzu przy licznych udziałach księży, krewnych i znajomych pogrzeb śp. ks. Alfonsa Zielińskiego, wikariusza ze Świecia, który przed trzema dniami wraz z urzędnikiem miejskim śp. Kuberskim utonął podczas przejażdżki kajakiem na Czarnej Wodzie. Śp. ks. Zieliński, syn mistrza krawieckiego Antoniego Z., był wychowankiem gimnazjum klasycznego w Grudziądzu. Święcenia kapłańskie otrzymał ks. Z. przed czterema laty w Pelplinie. Przez pewien czas tragicznie Zmarły był wikariuszem przy kościele Serca Jezusowego w Tarpnie.

— (Walne zebranie). Na walnym zebraniu Tow. Rodzicielskiego przy gimnazjum klasycznym w Grudziądzu wybrani zostali do zarządu pułk. dr. Marzinek, poseł Mazur, kap. Ciurla i prof. Adamczak. (ski).

— **NOWE MIASTO** n. Wartą. (Włamanie). W nieobecności nauczycielki p. Stanisławy Poznańskiej z Kleki włamali się do jej mieszkania w nocy złodzieje, którzy przez zdjęcie dachówek i rozerwa-

Do wyrobu nowego proszku do mycia głowy użyte zostają czyste, łagodne oleje roślinne. Dzięki nim włosy stają się miękkie, jedwabiste, puszyste, piękne. Proszek ten — to szampoony Palmolive, który zmywa naskórek głowy tagodnie, a mimo to gruntownie. Pierwsza próba przekonania Panią, że szampoony Palmolive pielęgnują idealnie włosy, jak mydło Palmolive cerę.

Każdy pakiet zawiera dwie torebki.

Colgate-Palmolive, Sp.z.o.o.

Dla jasnych i dla ciemnych włosów

PALMOLIVE SHAMPOO

Wyrób polski

40 gr.

nr 5 714

nie sufitu dostali się do wnętrza spiżarni, a stąd do kuchni. Ponieważ wszystkie dalsze ubikacje były szczerlnie pozamykane, nie udało im się nic zabrać. Dochodzenia w toku.

— (Nieszczęśliwy wypadek). Mistrz rzeźniczy p. Konrad Jankowski siał w dniu 28 ub. m. żyto drylem, przyczem przez nieostrożność wsunął prawą rękę w obroty, doznając zmiążdżenia dwóch palcy. Ofiarę wypadku przekazano do szpitala powiatowego w Środzie.

— **STAROGARD.** (Ujęcie sprawców wielkiej kradzieży). Jak donosiliśmy w nocy na 21 sierpnia br. włamali się złodzieje do sklepu jubilerskiego Fischera, zabierając biżuterję, wartości przeszło 20 tys. zł. Obecnie policja ujęła Maksymiljana Szydłowskiego, Szymańskiego, jego siostrę Kazimierę oraz Gertrudę Zielińską, jako silnie podejrzanych o popełnienie wspomnianej kradzieży. Sprawę ujawniono przypadkowo. Do dentysty przybyła pewna osoba, celem zamówienia złotego zęba, przyczem ofiarowała do przelewu żądną jej rzekomo złoty pierścień. Dentysta, któremu sprawa wydała się podejrzana, zawiadomił policję i nastąpiło aresztowanie złodziei.

— **ŚWIECIE.** (Srebrny jubileusz pracy zawodowej). Kierownik szkoły w Wiągu pod Świeciem p. Władysław Bieliński obchodził w tych dniach 25-lecie pracy pedagogicznej. Czwierćwiecze pracy nauczycielskiej spędził on na stanowisku wychowawcy w Wiągu. — Jubilatowi „Szczęść Boże!”

— (Poświęcenie kaplicy). Parafia Pruszcza obchodziła uroczystość poświęcenia wyremontowanej kaplicy, którego to aktu dokonał gen. wikariusz diecezji chełmińskiej, ks. prałat Kurowski z Pelplina, w towarzystwie ks. dziekana Konitzera ze Świecia, miejscowego proboszcza ks. Schwannitza i licznych księży z okolicy.

— **TCZEW.** (Z życia pracowników kupieckich.) W ub. sobotę o godz. 20 w Domu Czeladzi Katolickiej, staraniem Zw. Pracowników Kupieckich i Bankowych w Poznaniu, filii Tczew przy udziale około 200 osób odbyła się wielka akademja, w czasie której referat o popieraniu przemysłu krajowego wygłosił p. dyr. Zwiński, referat o rozwoju i organizacji Zw. Pracowników Kupieckich w Polsce wygłosił p. Komorowski. Akademia przeplatana była deklamacjami i występem orkiestry. Po przemówieniu delegata Powiatowego Komitetu Pożyczki Narodowej naczelnika sądu p. Kolasińskiego, wzniesiono trzykrotne okrzyki na cześć Rzplitej i Jej Prezydenta.

— (Odsłonięcie tablicy pamiątkowej.) W Pelplinie obchodzono w ub. niedzielę uroczystość odsłonięcia tablicy pamiątkowej króla Jana Sobieskiego w klasztorze pelplińskim, którego dokonał ks. kan. Lewandowski, wygłaszając przytem okolicznościowe przemówienie. Przy tej okazji odbył się pochód defilady, a wieczorem akademja, na której przemawiali pp. burmistrz Chmielecki i prof. Wojtaszewski.

— (Jubileusz 25-lecia pracy na kolei.) Urzędnik kolejowy Stanisław Androwski z Tczewa obchodził w tych dniach jubileusz 25-lecia pracy przy P. K. P. w Tczewie.

— (Z rady miejskiej.) 28 bm. odbyło się posiedzenie rady miejskiej pierwsze według nowej ustawy o samorządach. — Przewodniczył burm. p. Staniewski.

— **ZERKÓW.** (Nieszczęśliwy wypadek). 29 ub. mies. robotnicy Wolsztyniak i Paluszkiwicz, udając się rowerami do pracy, mieli przykrą przygodę, która omal nie skończyła się śmiercią jednego z nich. Z powodu defektu roweru Paluszkiwicz, jadąc w szybkim tempie, spadł na bruk raniąc się dotkliwie. Po tłuczeniu było tak silne iż P. utracił przytomność. Pierwszej pomocy lekarskiej udzielił p. dr. Jackowski z Żerkowa.

— (Powrót pielgrzymów). Członkowie tutaj. ogniska Z. M. N. pp. Rybacki Jan i Krygier Stefan powrócili z pieszej pielgrzymki do Częstochowy. Patnicy po przebyciu 400 klm. są w dobrej formie i nie odczuwają wcale zmęczenia.

Z ŁÓDZKIEGO

— **KALISZ.** (Zgon). Zmarła w Kaliszu w wieku lat 45 sp. ze Zdzichowskich Eufemja Zielińska, pochowana 30 września na cmentarzu miejskim w Kaliszu.

— (Inspekcja poczty w Kaliszu). Bawi w Kaliszu na poczcie komisja z Dyrekcji Poczty i Telegrafów z Warszawy. w składzie pp.: dr. Wdowiak — naczelnik oddziału administracyjnego, Wójcik — inspektor i Zyczkowski — referent dyrekcyjny, którzy przeprowadzają inspekcję urzędu pocztowego.

— (Straszną śmierć samobójcy). Dnia 30 września rb. o godz. 5 rano znaleziono na torze kolejowym w Noskowie zwłoki T. Górjelaka, lat 42, gospodarza ze Szczypiorna. Jak wykazało dochodzenie policyjne, Górjelak popełnił samobójstwo. Koła pociągu odcięły samobójcy głowę.

— (Schwywanie oszusta). Policja kaliska aresztowała w Kaliszu Jędrzej Szpiegła, b. mieszkańca Bursztyna, w woj. stanisławowskim który w r. 1929 dokonał oszustwa na szkodę firm: Wilhelma Arnolda i Berela Arnolda w Stanisławowie na sumę 24 100 zł i 400 dolarów.

JARMARKI

— **WIELEŃ** n. Notecią. Jarmark odbędzie się w dniu 11 października. ogólny, t. j. na konie, bydło oraz kramny

— **OSTRORÓG.** 5 października jarmark na konie, bydło i towary kramarskie.

— **KROBIA.** Jarmark ogólny odbędzie się we wtorek 3 października.

— **MIKSTAT.** Jarmark ogólny we wtorek, 10 października br. Spędzają i trzody chlewnej bez ograniczenia.

— **JARACZEW.** We wtorek 3 bm. odbędzie się jarmark na konie, bydło i towary kramne

— **RASZKÓW.** Jarmark kramny, na konie i bydło odbędzie się w czwartek, 12 bm.

— **MUROWANA GOŚLINA.** W czwartek, 12 bm. odbędzie się jarmark kramny

— **KOBYLIN.** Jarmark kramny, na konie i bydło we wtorek 10 bm.

KSIEGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Dnia 30 września zgłoszono: Stefan Wołyński rzeźnik, 15 l. Helena Dolacianka, 5 l. 5 mies. Teobald, Ewald Ehrlich uczeń kupiecki 20 l. Marija Magdziarkowa, z domu Intowiczówna, 40 l.

Ulgowe bilety teatralne

dla Czytelników naszych

w Gnieźnie, Inowrocławiu, Chełmnie i Grudziądzu

Teatr Narodowy urządził przedstawienia teatralne w przyszłym tygodniu w następujących miastach:

w poniedziałek, 2 października w Gnieźnie po pol. „Pani Twardowska”, o godz. 20 „Szampańska dziewczyna”, — we wtorek, 3 października. w Inowrocławiu ten sam program, — w środę, 4 października w Chełmnie ten sam program, w czwartek w Grudziądzu, ten sam program.

Czytelnicy pisma naszego w odnośnych miastach mają prawo do 25 proc. zniżki na dowolnej ilości biletów za okazaniem poniższego kuponu.

TEATR NARODOWY Z POZNANIA

Kupon zniżkowy „Kuriera Poznańskiego” na „Pani Twardowska” i „Szampańska dziewczyna”

2. 10 w Gnieźnie
3. 10 w Inowrocławiu
4. 10 w Chełmnie
5. 10 w Grudziądzu
2500 zniżki.

Z BYDGOSZCZY

— **Pożegnanie insp. Klimesza.** W sobotę odbyło się pożegnanie odchodzącego na emeryturę długoletniego inspektora szkolnego powiatu bydgoskiego, p. Adama Klimesza. Pożegnanie to, zorganizowane przez specjalny komitet nauczycielski, odbyło się w nastroju szczerzego żalu z powodu ustąpienia tego zasłużonego na niwie oświatowej i społecznej obywatela.

— **Wyjazd naszej pary baletowej.** Świetna para baletowa. naszego teatru pp. Martówna i Ciesielski, opuściła bm. Bydgoszcz, udając się na sezon teatralny do teatru wileńskiego.

— **Piękny pokaz ogrodniczy.** Z okazji 10-lecia bydgoskiego Tow. Ogrodniczego urządzono w salach restauracji Pod Lwem przy ul. Marszałka Focha, piękny pokaz kwiatów, owoców i warzyw. Wspaniale zaprezentowały się ogrody miejskie, które wystawiają bogatą kolekcję róż, fiołków alpejskich, dala, chryzantemów itd.

— **Zamknięcie sezonu sportowego.** W ubiegłą sobotę ruchliwy klub tenisowy B. K. S. urządził zamknięcie sezonu sportowego, połączone z zabawą towarzyską. W nadchodzącą niedzielę, 8 października, odbędzie się zamknięcie tegorocznego sezonu wioślarskiego z defiladą Łodzi wszystkich klubów wioślarskich, a po południu uroczyste biegiami długodystansowymi.

— **Bolesny cios spotkał prof. Naukowego Instytutu Rolniczego i prezesa bydgoskiego oddziału Tow. Przyrodników im. Kopernika, dr. Hołńskiego.** Mianowicie jego córka, słuchaczka uniwersytetu warszawskiego, uległa pod wplywem zamroczenia nerwowego tragicznemu wypadkowi. Spadła z okna II piętra na bruk i poniosła śmierć na miejscu.

— **Zebrania.** W środę o godz. 19.30 Sokił żeński urządził miesięczne zebranie plenarne w swoim sekretariacie. W czwartek 5 bm. o godz. 20.00 odbędzie się plenarne zebranie Bydgoskiego Tow. Wioślarskiego w salce hotelu Lengning.

— **Zastąpienie w ogrodzie.** W parku Kazimierza Wielkiego zasłabła Jadwiga

Jak „parą“ zdobywano Atlantyk

Ryzykowne przedsięwzięcie — Dziwostatek — Żalony koniec

Wobec olbrzymich okrętów-pałaców, utrzymujących dziś komunikację pomiędzy kontynentami, nasuwa się pytanie, jak wyglądał pierwszy parostatek, który przeżył wodną przestrzeń dzielącą Amerykę od Europy.

Mińło niespełna 115 lat od chwili, kiedy dokonano pierwszej próby przepłynięcia Atlantyku na okręcie poruszonym siłą parową. Pierwszy parowiec transatlantyczny, o nazwie „Savannah“, był w rzeczy samej żaglowcem o pojemności 350 tonn, posiadający prócz żagli, także parowy motor o sile 40 koni mechanicznych. Motor ten napędzał dwa drewniane koła szufelkowe, które czasu burzliwej pogody i silnego falowania morza, mogły być zdejmowane i przenoszone na pokład. Zapas paliwa składał się z 75 tonn węgla i 100 metrów kub. drzewa.

Wątpliwości względem szczęśliwego przebycia na takim statku oceanu były tak poważne i ogólne, że kapitanowi „Savannah“, nazwiskiem Moses Roger, przez długi czas nie udawało się zebrać załogi okrętowej. W całym Nowym Yorku nie znalazł się ani jeden marynarz, któryby zechciał zaryzykować życie na pokładzie statku nieznanego zgoła typu. Gdy w końcu i ta trudność została pokonana, w pamiętnym dniu 22 maja 1819 roku w porcie Savannah podniesiono kotwicę „Dziwostatek“, rozpiawszy żagle i puściwszy w ruch maszynę, pomknął jak strzała na morze. Alieci owa początkowa, ostentacyjna szybkość nie trwała długo. Już po kilku godzinach, kapitan Roger rozkazał zdjąć koła, a uczynił to w tym celu by po przybyciu do Liverpoolu, móc swoją parową instalację zaprezentować w możliwie nienaganym stanie. Wobec tego, podczas przejazdu maszyna uruchomiona była tylko przez 80 godzin, prztem starano się w ten sposób oszczędzać również paliwo, aby później, dobijając do brzegów brytyjskich, móc puścić statek „całą parą“, wzbudzając temsamem zawiść Anglików.

Żałoga okrętu „Savannah“ opowiadała, że ilekroć na pełnym morzu rozpalano kocioł i czarne kłęby dymu poczęły wydobywać się z komina, objaw ten wywoływał alarm na spotykanych w drodze statkach: sądzono, że na „Savannah“ wybuchł pożar i spieszono na ratunek! Wychodząca w owe czasy w New-Yorku gazeta „Mercantile Advertiser“ pisała:

„Któż odważyłby się przed dwudziestu jeszcze laty przepowiedzieć, że w 1819 r. zbudowany zostanie 350-tonnowy okręt, będący w stanie za pomocą siły parowej przepłynąć Atlantyk! Fantastyczna mrzonka stała się faktem! Wraz z setkami widzów byliśmy świadkami wyruszenia z naszego portu parą poruszającego statku, który z błyskawiczną szybkością pomknął na morze!“

Ow prototyp linjowców atlantycznych potrzebował na przebycie drogi z Savannah do Liverpoolu aż 25 dni, podczas gdy dzisiejsze morskie olbrzymy „pożerają“ odległość tę z niespełna pięć dni! W Liverpoolu okręt doznał entuzjastycznego przyjęcia; wszyscy mieszkańcy wylegli na jego powitanie, a władze miejscowe przybyły na pokład, składając gratulacje kapitanowi Rogerowi i urządzając owacje, niby zwycięskiemu wodzowi! Po kilku dniach postoju, pierwszy transatlantyczny parostatek udał się w dalszą podróż, odwiedzając po kolei: Sztokholm, Kronsztat i Petersburg. Dnia 10 października okręt rozpoczął swą podróż powrotną do Ameryki.

Wobec doskonałych wyników „jazdy próbnej“, właściciel statku spodziewał się móc go sprzedać za wysoką cenę. Tymczasem nadzieje te bynajmniej się nie ziściły: okrętu nikt nabyć nie chciał. Nie pozostało więc nic innego, jak „dziwostatek“ zamienić znów na zwykły żaglowiec i jako taki „Savannah“ pełnił służbę przez lat wiele, aż w r. 1882 rozbił się u brzegów Nowej Fundlandji. Po „Savannah“ jako pierwszy „parowy żaglowiec“ przepłynął Atlantyk okręt holenderski „Curaçao“, następnym był „Royal William“.

Nowa Atlantyda

Ekspedycja uczonych angielskich z prof. Stanley Gardiner na czele udała się na poszukiwanie zaginionego kontynentu, który, zdaniem badaczy, powinien się znajdować na drodze między Madagaskarem a Ceylonem. Zatopiony ląd przedstawiał prawdopodobnie grupę wysp, zwaną za czasów starogreckich ziemią Lemurja, którą od wieków opiewano w legendach.

Prof. Stanley Gardiner jest zdania, że legendarna Lemurja, która obszarem odpowiadała prawdopodobnie Australji, stanowiła pomost między indyjskim półwyspem a kontynentem afrykańskim. Ziemia była bardzo urodzajna, mieszkańcy zaś prowadzili spokojny i osiadły tryb życia, co sprzyjało rozwojowi kultury, która czerpała wzory z kultury indyjskiej. Wynika stąd, że mieszkańcy Lemurji byli w bliższym kontakcie z sąsiednimi Indjami. Niektórzy uczeni dowodzą jednak, że jest b. prawdopodobne, iż kultura Lemuryjczyków była starsza od indyjskiej. Z tego wynikałoby, że zaginiona kultura Lemurji stanowiła nie tylko źródło kultury hinduskiej, ale również egipskiej, greckiej i europejskiej.

Przypuszczenia uczonych, że poszukiwany kontynent znajdował się właśnie między Ceylonem a Madagaskarem, opie-

Podczas prób przed wielkim lotem na dystansie 500 mil, jeden z angielskich samolotów wojskowych uległ katastrofie, pod Brooklands, przyczem pilot poniósł śmierć.

rają się na obserwacjach, poczynionych na archipelagu, który rozciąga się między brzegiem afrykańskim a Indjami. Okazuje się bowiem, że flora, jaka znajduje się na tych wyspach, odpowiada w zupełności roślinności, która pokrywa te wyspy Malajskie. Mało tego. Dalsze badania doprowadziły do rewelacyjnych wyników. Stwierdzono, że na obydwu archipelagach egzystują pewne gatunki zwierząt, gdzieindziej niespotykane. Nasuwa to uczonym przypuszczenie, że te właśnie wyspy stanowią część zatopionej Lemurji.

W jaki sposób Lemurja znikła nagle z powierzchni ziemi? Oczywiście na temat ten snuć można tylko domysły. Istnieje hipoteza, że naskutek olbrzymiego trzęsienia ziemi, które miało miejsce mniej więcej 15000 lat temu, nastąpiło zatopienie całego kontynentu. Katastrofalne trzęsienie ziemi zmieniło oblicze globu ziemskiego. Przypuszczalnie zginęło wówczas miliony ludzi. Cały rodzaj ludzki został zmyty z powierzchni ziemi falami morskimi, a wraz z nim przetrwała kultura.

Angielska ekspedycja wyruszy z Egiptu przez kanał Suezki do oceanu Indyjskiego, aby tam przy pomocy nurków i najnowszych naukowych środków pomocniczych rozwiązać tajemnicę zatopionej Lemurji — tej wschodniej Atlantyd.

Pociąg-duch

Pomiędzy stacjami Orresta i Tortuna w Centralnej Szwecji począł się ostatnio ukazywać pociąg - duch, który stał się postrachem okliczanej ludności. Niedawno grupa osób, spacerujących wzdłuż toru kolejowego, ujrzała oświetlony pociąg pedzający z największą szybkością po szynach bez żadnego hałasu. Pociąg ten nie różnił się wyglądem od zwykłego pociągu, posiadał tylko bardzo silne przednie latarnie.

Pociąg widziało przedtem wiele osób w tem samym miejscu. Okazało się, iż przed wielu laty zapadła się na tym odcinku grobla. Uczni tłumaczą fenomen ukazywania się pociągu - ducha, który żywo jest omawiany w prasie szwedzkiej, jako rodzaj mirażu.

Wystawa radjoiskrowa w Medjolanie

Piąta wielka wystawa radjoiskrowa odbędzie się w Medjolanie; otwarcie jej nastąpi 28. bm., a potrwa ona do 8 października. Rozmiarami swemi wystawa obecna przewyższy wszystkie wystawy poprzednie. Gwoździem wystawy będzie teatr telewizyjny — pierwsza tego rodzaju impreza w Europie.

Szczegóły programu Polskiej Pielgrzymki Narodowej do Rzymu

Wkrótce, bo 10 października b. r. wyrusza z Polski pierwsza urzędowa pielgrzymka narodowa do Rzymu z okazji trwającego Roku Jubileuszowego. Zorganizowała ją z ramienia Episkopatu Polskiego kancelarja Prymasa Polski. Kierownictwo objął ks. dr.

Janicki, radca tejże kancelarji. Stroną techniczną zajęło się P. B. P. „Franco-pol“ z Warszawy.

Program pielgrzymki jest bardzo bogaty i zawiera wiele urozmaiceń. Jeden dzień jest przewidziany na Wiedeń, gdzie uczestnicy pielgrzymki będą mogli zobaczyć wszystkie te miejsca, które były świadkiem ostatnich uroczystości wiedeńskich. Z Wiednia pociąg zawiezie pielgrzymów do Asyżu, by tam zwiedzić wszystkie pamiątki, a szczególnie grób św. Franciszka. Stąd nastąpi wyjazd wprost do Rzymu. Sam pobyt w Rzymie potrwa pełnych sześć dni (od piątku wieczora do czwartku popołudnia). Kierownictwo pielgrzymki uzyskało do dyspozycji uczestników samochody i autokary, które umożliwią dokładne zwiedzenie Stolicy Chrześcijaństwa. Plan zwiedzenia miasta jest tak ułożony, że nie pomija niczego godnego widzenia. Dniem kulmiacyjnym będzie niedziela, 15 października. Przed południem w polskim kościele św. Stanisława odprawi dla polskich pielgrzymów uroczystą mszę św. ks. arcyb. Marmaggi, Nuncjusz Apostolski w Polsce. W czasie mszy św. kazanie wygłosi ks. prałat Janasik, rektor tegoż kościoła, audytor Roty rzymskiej. Po południu Ojciec św. będzie przyjmował pielgrzymkę na specjalnej audjencji. Warto zaznaczyć, że obecnych będzie 16 biskupów polskich, co niewątpliwie nada całej uroczystości szczególnego blasku i charakteru naprawdę narodowego.

Srodę, dnia 18 października przeznaczyło kierownictwo na odbycie za pewną dopłatą dwóch wycieczek. Jedną wyjeżdża pociągiem do Neapolu. Po zwiedzeniu miasta odjazd autokarami na Wezuwjusz (wjazd na krater), stąd znowu samochodami do Pompei i Sorrento. Następnie z Sorrento statkiem do Capri i z powrotem temi samymi drogami do Rzymu. Druga wycieczka uda się do najpiękniejszych punktów kampanji rzymskiej. Mianowicie zwiedzi Tivoli, Villa D'Este, Castel-Candolfo (letnia rezydencja Ojca św., znana nam Polakom z fresków, wykonywanych przez naszego rodaka, art. Rozena).

W drodze powrotnej pielgrzymi zobaczą Florencję, Padwę i Wenecję. W Wenecji wszyscy wezmą udział w przejażdżce vaporettami na Lido. Do Katowic wraca pielgrzymka we wtorek, 24 października, gdzie nastąpi rozwiązanie pielgrzymki.

Cena udziału wynosi dla uczestników klasy III — 590 zł, a dla klasy II — 785 zł łącznie z paszportem. Jeszcze jest kilkadziesiąt miejsc wolnych. Zgłoszenia przyjmuje do dnia 5 października włącznie kancelarja Prymasa Polski, Poznań, Ostrów Tumski 1. Zgłaszający się winien wpłacić odpowiednią kwotę do Banku Zw. Spółek Zarobkowych w Poznaniu przez P. K. O. 200.800 ze zaznaczeniem „Pielgrzymka do Rzymu B. 29.935“.

Jak orzeł wśród ptaków
Królem wybrany
Tak **Kanold** wśród cukrów
Najlepszym jest znany!

Każdy prawdziwy cukierek **Kanolda**
nosi napis **Kanold** — Inne, to naśladownictwa.

dg 1471/72

TEATRY

Z Teatru Wielkiego

W srodę 4. b. m. „Rigoletto“ z gościnnym występem Stanisława Roy'a w partji tytułowej, Aleksander Karpacki — dalsze partje kreują Olga-Olgina (Gilda), Janina Hupertowa (Magdalena), Urbanowicz, Warchalewski, Gruszczyński, Nochowicz i in. Nowe dekoracje aktu I i III projektu art. malarza Zygmunta Szpingera. Dyryguje kapelmistrz Stefan Barański.

W czwartek dnia 5. b. m. premiera arcywesołej operetki „Boccaccio“ z Jadwigą Fontanówną.

Przedsprzedaż biletów w firmie A. Szrejbrowski ul. Gwarna 20, telefon 56-38.

Operetka nowoczesna w Poznaniu

W sali dawnej „Komedji Muzycznej“ w najbliższych już dniach powstaje nowy teatr operetkowy p. n. „Teatr Nowości“, pod kierownictwem dyr. Z. Wojciechowskiego. Inauguracją sezonu tego teatru będzie operetka V. Janausa p. t. „No... no... Nanette“, która w ubiegłym sezonie cieszyła się w Warszawie dużym powodzeniem w teatrze „8.30“. W przedstawieniach poznańskich wezmą udział znani artyści warszawscy, m. i. pp. Kazimiera Skalska, Julia Kraszewska, Larys-Pawińska, Tokarski, Olędzki oraz p. K. Pełtecki.

RADJO

Wtorek, dnia 3 października 1933 r.

Poznań (335 m) godz. 7.00 (Warszawa); godz. 11.30 (W); godz. 13.03 płyty gramof.; godz. 14.00 giełda; godz. 16.40 kwadrans komunikacji lotn.; godz. 16.55 — 19.05 (W); godz. 19.25 (W); godz. 19.40 program Radj. na dz. nast.; godz. 19.45 (W); godz. 19.58 sygnał czasu; godz. 20.00 (W); godz. 20.30 koncert europejski pośw. muzyce rumuńskiej, tr. z Bukaresztu; godz. 22.40 sygnał czasu — kom.; godz. 22.55 muzyka tan. z kaw. „Esplanade“.

Warszawa (1412 m) godz. 7.00 audycja poranna; godz. 11.30 codzienny przegląd prasy; godz. 12.05 muzyka płyt gramofonowych (melodie rewjowe) i dziennik południowy; godz. 15.40 muzyka lekka w wyk. zespołu Górzyskiego; godz. 16.40 „Skrzynka pocztowa“; godz. 16.55 recital fortepianowy Maryli Jonasówny; godz. 17.30 piosenki w wyk. Stanisława Gruszczyńskiego; godz. 17.50 „Listowne naucz. nie rolnictwa“ — wygl. prof. Stefan Jankowski; g. 18.00 odczyt pt. „Dawid i Delacroix jako przedstawiciele klasycyzmu i romantyzmu“ — wygl. dr. Jadwiga Puciata-Pawlowska; godzina 18.20 muzyka lekka z kawiarni „Gastronomia“; godz. 19.25 feljeton aktualny; godz. 19.45 dziennik wieczorny; godz. 20.00 kwadrans literacki pt. „Schronisko“ — nowela Wł. Orkana; godz. 20.15 płyty gramofonowe; godz. 20.30 tr. z Bukaresztu europejskiego koncertu rumuńskiego; godzina 22.40 wiadomości sportowe; godz. 22.50 muzyka taneczna z dancingu „Oaza“.

JEDYNE LAMPY RADJOWE WYRABIANE W KRAJU TO PHILIPS „MINIWATT“

nrz 5444

Programy zagraniczne: Bukareszt (395 m) 20.30 koncert europejski pod dyr. G. Georgesco, chóru „Carman“ pod dyr. prof. Chiresco i Folescu (bas); **Rzym** (441 m) 20.45 koncert; **Medjolan** (501 m) 20.30 koncert; **Wiedeń** (517 m) 19.00 muzyka lekka, 20.30 tr. z Bukaresztu; **Praga** (489 m) 20.30 tr. z Bukaresztu; **Koenigs-wusterhausen** (1635 m) 20.05 koncert symf.

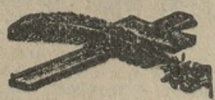
Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

Kurs Rytmiki i Plastyki

Walentyny Wiechowiczowej

Kursa Rytmiki i Plastyki dla Pań rok I. II. III. Kursu Rytmiki i gier rytmicznych dla dzieci. Specjalny kurs gimnastyki obchudzający dla pań. Wpisy i informacje tymczasowo w Studium Wychowania Fizycznego Park Wilsona, codz.ennie o godz. 4—5. zg 20 031

W piątek, dnia 29 września r. b. rozstał się z tym światem, opatrzony św., Sakramentami, s. p.

Józef Siwiński

kierownik handlowy Fabryki Szkła „Irena“ w Inowrocławiu

W Zmarłym tracimy świetnego współpracownika i zachowamy Go w wdzięcznej pamięci.

„Irena“, Fabryka Szkła
wł. H. Podkomorski, Inowrocław.

Dnia 30 września 1933 r., o godz. 9 rano zasnęła w Bogu, namaszczona Olejami św. po krótkich i ciężkich cierpieniach, nasza najukochańsza i nigdy niezapomniana córka, siostra, szwagierka i ciocia, s. p.

Joanna Słowicka

starszy asystent Poczty.

Pogrzeb odbędzie się we wtorek, 3 b. m., o godz. 17-tej z Zakładu Przemienienia Pańskiego na cmentarz świętomarciński przy ulicy Bukowskiej Nabożeństwo żałobne odbędzie się nazajutrz o godz. 7,30 w kościele św. Marcina.

zg 20 039

W ciężkim smutku pogrążeni

matka, rodzeństwo i rodzina.

Poznań, Mysłowice, Berlin, Paryż

Dnia 1 października 1933 r., o godz. 2-giej zasnęła w Bogu, opatrzony Sakramentami św., po długich z anielską cierpliwością znoszonych cierpieniach, nasz najdroższy syn, brat, wnuk, siostrzeniec, kuzyn i bratanek, s. p.

Henryk Halfar

w 23 roku życia, o czym zawiadamiają w ciężkim smutku pogrążeni rodzice z rodziną.

Pogrzeb odbędzie się w Pniewach, w dniu 4. 10. 1933 r., o godz. 4 po południu. Osobnych wiadomości nie wysyła się. Międzychód. Pniewy, Poznań, Berlin.

Dnia 29 września 1933 roku zmarł po długich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najukochańszy mąż i tatuś, s. p.

Bolesław Mieczysław Dobrowolski

emeryt. rewident kontr. Skarbowej przeżywszy 51 lat. Pogrzeb odbędzie się we wtorek, dnia 3 października o godz. 4 z kostnicy Bożego Ciała na Dębcu.

W ciężkim smutku strapiona żona z córeczką i siostra.

Przewielebnemu Duchowieństwu, OO. Franciszkanom, ks. Redaktorowi Cieszyńskiemu, Bractwu Kurkowemu, Cechu Rzeźnickiemu, Kółkowi śpiewackiemu przy Cechu Rzeźnickim, Obywatelom przy kościele Pana Jezusa, Krewnym, Znajomym i Przyjaciołom za okazane nam współczucie i liczny udział w oddaniu ostatniej przysługi Zmarłemu, s. p.

Józefowi Rakocyemu

memu najdroższemu mężowi i naszemu najukochańszemu ojczulokowi składają

serdeczne podziękowanie

zg 20 038

Zona i dzieci.

Z dniem 1. 10. r. b. połączyliśmy nasze kancelarie adwokackie.

Biura nasze przeniesiliśmy do nowych lokali przy ulicy

27 Grudnia 18, telefon 37-67

Bogusław Seydlitz, Alojzy Wiza

adwokaci.

Pg 4 895-39.112

Szan. Publiczności do wiadomości. Z dniem 1 października 1933 r. z powodu likwidacji F-my „Siemens“ został uruchomiony warsztat radiowy przy ulicy Wały Jana III. 12.

Polecają się długoletni fachowcy takowej firmy Florysiak, Maćkowiak.

zg 20 037

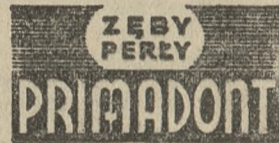
Największy wybór

Najtaniej kupisz

Tapety
Linoleum
Ceraty
Chodniki
i dywaniki
wszelkiego rodzaju u

Zb. Waligórskiego

Pocztowa 31.
Przyjmuje się asygnaty
Tow. „Kredyt“.
Pg 4 823-40.6

nr 5 565

Noże i widelce

Łyżki i łyżeczki
Młynki do kawy,
Zelazka do prasowania,
Maszynki do mięsa
Wagi kuchenne
Wagi decymalne
Garunki żelazne
Garunki emalowane
Magle domowe
Karnisze do okien

poleca korzystnie
JAN DEIERLING
Poznań, Szkolna 3
Pg 4 905-40.8

Z dniem 1. 10. r. b. rozwiązaliśmy spółkę i prowadzić będziemy nasze kancelarie adwokackie oddzielnie.

Bogusław Seydlitz

adwokat,

Jarosław Garliński

adwokat i notariusz

Poznań — ulica 27-go Grudnia 11

Pg 4 844-39.105

Z dniem 1-go października
KONCERTUJE
w Restauracji i Kawiarni przy „Teatrze Wielkim“
ul. Fredry 9

Zespół BAŁAJKOWY „POLROS“

W programie: MUZYKA, ŚPIEW, HUMOR, TAŃCE.
Codziennie Dancing Towarzystwo.
Początek o godz. 19. Początek o godz. 19.

Ceny kryzysowe.
zg 20 044 Z poważaniem Franciszek Hoffmann.

PIERWSZA w POLSCE WYTWORNIA SUCHARKÓW MORSZYŃSKICH RUDOLFA JANOWSKIEGO Lwów - Zamarstynów

zawiadamia P. T. Szanownych Odbiorców, że sucharki morszyńskie polecane przez Lwowskie Towarzystwo Lekarskie są do nabycia w Poznaniu w firmach: Bogdan Leitgeber, ul. 27 Grudnia 17, Danielewski, cukiernia, pl. Nowomiejski 1, Józef Głowiński, handel delikatesów, ul. Gwarna 13. Prosimy odwiedzić wystawę przyrodniczo-lekarską, stoisko Morszyn-Zdrój. nr 5 603

„Kochamcie“ szepnął

Na każdego mężczyznę działa widok pięknej, świeżej, białej cery — takiej właśnie jaka może być i Pani udziałem. Niech Pani spróbuje użyć znakomitego paryskiego Kremu Tokalon, kolor biały (nie tłusty). Zawiera on składniki wybielające, ściągające i wzmacniające skórę, połączone z świeżym kremem i oliwą. Wnika momentalnie do por, usmierza rozdrażnione gruczoły, ściaga rozszerzone pory i rozpłaszcza wagi. Nadaje skórze w ciągu 3-ch dni cudowną świeżość i piękno — niemożliwe do osiągnięcia żadnym innym sposobem. Należy co rano używać tego nowego Kremu Tokalon (kolor biały), a wynik nie da na siebie długo czekać.

ng 5 781

Niniejszem podaję do łaskawej wiadomości, iż z dniem 3 października otwieram

KWIACIARNIĘ „RÓŻE“

przy ulicy FREDRY 1

Staraniem moim będzie Szanowną Klientelę rzetelnie i fachowo obsłużyć czyli dać dobry towar przy względnie niskich cenach.

Z poważaniem B. J. Czechowska.

zg 20 042

LOSY

I. klasy 28-mej Loterii Państwowej już nadeszły!

Nowa, świetnie przeprowadzona reorganizacja loterii wykazuje następujące zmiany:

- 1) klasa piąta zniesiona,
- 2) ilość wygranych w klasie 1-szej, której ciągnięcie rozpocznie się 19 października r. b., — zwiększona o 50%, liczy obecnie 12 tysięcy na ogólną sumę 1 595 200,— zł.

W klasie IV-tej główna wygrana wynosi
1.000.000 złotych, względnie 2 miliony zł

Przez wzgląd na liczne wysokie wygrane, jakie dotychczas padły w mej kolekturze, śmiało zachęcić mogę Szanownych Graczków do nabycia losów w tej najstarszej poznańskiej kolekturze, która słusznie uznana została za jedną z najszcześniejszych w całej Polsce.

Zlecenia pocztowe załatwiam odwrotnie.

STEFAN CENTOWSKI Kolektura Polskiej Państwowej Loterii Klasowej.

Tel. 24-94.

POZNAŃ, plac Wolności 3.

P. K. O. 203 154

Kupujemy

kasztany

w partjach wagonowych towar zdrowy, nadający się do eksportu. Spieszne oferty z podaniem cen i ilości uprasza się kierować pod „Kasztany“ do „Par“, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11.
Pg 4 908-57.10

Biuro moje znajduje się obecnie
ul. 27 Grudnia 11.

M. KOSZEWSKI,

adwokat.

zg 20 041

Na sadzenie jesienne dostarcza z bardzo wielkich zapasów w pierwszorzędym, pod gwarancją prawdziwym towarze wszelkie

drzewka owocowe i alejowe, krzewy owocowe i ozdobne, róże etc. dg 1584

Aug. Hoffmann, Gniezno, Tel. 212

Szkółki drzew i hodowle róż. Wystawa drzew na Targach Poznańskich od 13 do 15 października.

Katalog oraz cennik na życzenie bezpłatnie.

Ratunek dla osób z schorzałą skórą

Maść „HEILWUNDER“ patent Gdańsk nr. 1919 pomaga wydatnie nawet w wypadkach wątpliwych w zastarzałych zachorzeniach skóry jak wszelkiego rodzaju liszaj, liszaj strzygącej brody, przy otwartych ranach na nogach egzemach, trądzikach, czerwoności twarzy i nosa, odmrożeń itd. Przy nieskuteczności maści, pieniądze zwracamy. Świętne uznanie. Cena zł. 8.60 franko przy nadesłaniu należności zgóry. Za zaliczeniem pobieramy dodatkowo porto. Przy łącznym zleceniu kilku zamawiających zniżka. Opis zaoferowania konieczny.

Chem. Kos. Laboratorium „Klossin“. Gdańsk, Stadtgraben 13
Wyciąć i zachować. ng 5480

ARTRETYK jest inwalidą bo dolegliwości artretyczno-reumatyczne, jako wynik przysycenia organizmu kwasem moczowym, oraz powstałe na tem tle stany zapalne powodują bóle, zniekształcają stawy, utrudniają ruchy, powodują stopniowo utratę zdolności do pracy i prowadzą wreszcie do kalectwa. Tylko ziola Magistra Wolskiego „Reumosa” zawierające Schin - Schen niezmiernie rzadką roślinę chińska, dają w krótkim czasie skuteczne wyniki w cierpieniach artretycznych i bólach ischiasu.

Żelazniak

młodszy dobry fachowiec potrzebny. Oferty Kurjer Poznański pod zg 20 036

60 licytacja buhajów rozplodowych

odbędzie się w środę, dnia 11 października 1933 na terenie Targów Poznańskich w Poznaniu.

Otwarcie wystawy o godz. 8-mej, początek licytacji o godz. 11-tej. Droga licytacji sprzedanych będzie około 40 buhajów z pierwszorzędných obór zarodowych. Katalog otrzymać można w Sekretarjacie Towarzystwa lub w dniu licytacji na miejscu. ng 5 567

Wielkopolskie Towarzystwo Hodowców bydła nizinnego czarnobiałego Poznań, ul. Mickiewicza 33.

WYPRZEDAJE SIE

na Gledzie Handlowej, ul. Stawna 13 przy ul. Wronieckiej z wolnej ręki, codziennie od godz. 9-tej rano do 6-tej wieczorem, pozostałości z licytacji, jak: zegarki męskie i damskie, złote, srebrne i niklowe, bransoletki, sygnety, obrączki złote, pierścionki brylantowe, zegarek antyczny, wysadzany diamentami, papierosy srebrne, 1 buzik, 2 zegary w postumentach, 3 laski z srebrnymi galkami, garnitur niklowy, 7 aparatów fotograficznych, 2 rakiety tenisowe, 1 torbka damska srebrna, 3 aparaty radiowe 3 i 4 lampowe, 2 głośniki „Phillips” i „Tefag”, 3 p. skrzypiec, 1 gitara, 1 instrument „Banjo”, 1 maszyna do szycia „Stoewer”, 1 piecyk elektryczny, 1 dywan, kilimy, 1 gramofon i 2 płyt, 1 skrzynia do sztucia, 1 żelazko elektryczne do prasowania, 1 numerator, 2 lornetki, 1 postument srebrny, 1 teka, 3 obrazy, 1 sztuka materjał na płaszcz m. zimowy z dodatk., płaszcz męskie, futra męskie, ubrania smokingowe, pończochy dziecięce, wełniane, sukienki dziecięce, rekawiczki damskie skórkowe, pozatem 1 szafa żelazna, samochód „Fiat” 503 i 501, 1 „Mathis” oraz wiele innych przedmiotów. Pg 4 909-57.7

GIELDA HANDLOWA — LOMBARD, ul. Stawna 13, tel. 28-08.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-linowy milimetr 50 groszy

Znak oferty naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 11.

1. SPRZEDAŻE

Diesel

bezkompresowy czterotaktowy — najnowszej konstrukcji sprzedamy tanio Oferty Kurjer Poznański zdg 71 099

Puszczkówo parcele

sprzedam bardzo tanio Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 68 853

Najszczęśliwsze

losy pierwszej klasy nabyć można tylko w kolekturze Kędziory Siemca 5/6 narożnik Nowej Dużej Wyżanych po 10 000: 3 000; 2 000 zł zdg 68 537

Swetry

Pulowery, Kamizelki, Bluzki, Pończochy, Rekawiczki, Bielizna damska, męska, dziecięca, polecia L. Szkapczyński, Poznań, Stary Rynek 89, Wielki Wózek — Ceny bardzo niskie. zdg 68 346

Samochód

reklamowy Ford sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 71 596

Westfalje

4 m do nawozów jak nowa sprzedam za 750 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 66 273.

Motor

AEG 2,5 konny mało używany sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 66 274

Magazyn mebli Józef Baranowski Wrocławska 19

Ceny najniższe. Pg 3728-33.97

Pianino

prawie nowe sprzedam korzystnie Łukaszczyca 17 m. 8 zdg 71 570

Większa

koloniałka przy głównej ulicy w biegu dla poważnego reflektanta na sprzedaż. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 654

Liberie

okazyjnie na sprzedaż. Adres Kurjer Poznański zdg 71 653

Tokarka

zegarmistrzowska na sprzedaż. Relewicz, Kolejowa 47, zdg 71 647

Biblioteka

dębowa 65 zł. Górna Wilda 36 m. 6. zdg 71 649

Konia

z platformy sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 71 641

Futra

damskie, gotowe, miarowe, modernizacja, naprawy, skóry, spody. Wierzbicice 13-3, zdg 71 639

Uwaga stolarzel

Oddam kilka wazonów — również w mniejszych partiach — desek i bali stolarskich i kl. po cenie bezkonkurencyjnej. Materiał 2-4 lat. Rejewski, tarydak Budziń, tel. 2. zdg 5 779

Dom

Poznań dwupiętrowy, wplaty 18 000. Małecki, Rybaki 20 a. zdg 71 701

Śniadalnie

śródmieściu powodu choroby sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 700

Wózek

biały, głęboki sprzedam. Herrmann, Gen Chlapowskiego 3 III piętro. zdg 1 639

Sprzedam

dwa ładne łóżeczka dziecięce, materace sprężynowe. Główna, ul. Heleka 41, I. prawo (obok zakł. amunicji) zdg 71 149-50

Duży

i mały dziecięcy wózek, lornetkę, domowe książki lekarskie korzystnie sprzedam Socha, Górna Wilda 51 m. 15. zdg 71 639-00

Domek

sprzedam 5 pokojowy, 2 kuchnie, ogród. Fr Ratajczaka 26. m. 10. zdg 71 677-8

Sprzedam

60 móg pszennej, bez dług. budynki mapy przy mieście, żywy martwy nadkompletny. Cena targowa 18 tysiecy, wplaty 14 tysiecy. Stanisław Nowicki, gospodarz, Rozoźno Stary Rynek ng 5 732

Skład kolonialny

maziel, dobre położenie z powod. wojskowskością tanio sprzedam Kanałowa 12. zdg 71 804

Kiosk

w dobrem położeniu sprzedam. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 71 829

Dubeltówka

bezkurkowa 16. dryling „Krupp” 16 9,3 x 72 tanio. lornetkę prymatyczną. Łakowa 10 m. 6. zdg 71 825

Kuchenne

meble, szafa do rzeczy, łóżko, krzeselka tanio. Zgłoszenia Poznańska 27. m. 5. zdg 71 815

Radjoaparāt

czterolampowy słownikiem Philipsa baterjiny tanio. Dominikańska 3. Pg 4 879-30 100

Sypialnia biała bardzo ładna

używana, solidnie wykonana — okazjynie. Dominikańska 3. Pg 4 864-30-85

Piłę taśmową

prawie nowa (80 ka) sprzedam. Górczyńska 14. parter. zdg 71 714

Prywatne 103 morgi

pszennej zabudowania maszynowe bez inwentarzu 10 500, wplaty 9 000. Bloch Poznań, Długa 5. zdg 71 847

300 móg

niebywała okazja pszenna, pełne żniwa, inwentarze, cena 38 000. Jaskiewicz, Poznań, ul. Fredry 6. zdg 71 937

800 zł

3 pokoje dębowa kuchnia dostaniez Fabryka Mebli Śródka zdg 70 255

Szalówkę

osm. wagonowo opleca Krzyżanowski, Sw Marcja 39. zdg 71 711

Krzesła

wyscielane kanapa fotele, lustro dobrze utrzymane korzystnie sprzedam Ogrodowa 5 m. 16. zdg 71 840

Meble

okazyjnie na sprzedaż. Adres Kurjer Poznański zdg 71 653

Bardzo piękna

jadalnia mahoniowa korzystnie do nabycia. Magazyn Mebli, Andrzejewski, Wrocławska 4. dg 1 655

Podarki okazjynie

największy wybór. „Lamus”, ul. Strzelecka 1. Pg 4514-56,422

Gramofon

szafkowy, maszyna damska okazjynie Słowackiego 43 mieszkanie 6. zdg 71 880

Rower

tanio. Szkolna 7/8. m. 8. zdg 71 846

Wózek

dziecięcy mało używany sprzedam. Skarbowska 21, podwórce, 3 wejście, Lewicki. zdg 71 950

Meble używane

wszelkie komplety i pojedynczo sprzedaje, kupuje okazjynie. Nowy Dom Komisowy, Woźna 10. zdg 71 942

Gordonsettery

rasowe młode na sprzedaż Adres Kurjer Poznański zdg 71 837

Szory

wyjazdowe niklowe okucie sprzedam Skarbowska 9 m. 2. zdg 71 844

Samochód

zupelnie dobry Ford bardzo korzystnie. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 772

Pinek

rzeźnicki, szafa do spiżarni i mała lodówka. Adres Kurjer Poznański zdg 71 750

Sypialnia

kompletna, stół rozkładany. Chelmońskiego 20. m. 3. zdg 71 745

Meble

najtaniej u Bakosia ul. Wenecjańska 1 Most Chwaliszewski przy Krzyżan. zdg 68 463

Wózek

dziecięcy nowoczesny. Skarbowska 1. m. 5. zdg 71 673

Kuchnia

(piec) gazowa, emalowana. Adres Kurjer Poznański zdg 71 663

Bokser

11 miesięcy, sprzedam. Szamarszewska 12. m. 6. zdg 71 661

Lokal handlowy

obszerny 3 ubikacje frontowe — Masztalarska 6, wydzierżawie. Wiadomość portier Pg 4819-30,127

Dom

w dobrem położeniu mieście powiatowym, nadający się do każdego przedsięwzięcia specjalnie do skórnictwa zaraz do sprzedania. Adres Kurjer Poznański, Stary Rynek rg 3 610

Meble

najtaniej A. Baranowski Poznań, Pogórna 13. Pg 8122-23,59

Płaszcz

w obrysimu wyborze przy cenach najniższych. specjalny dział miarowy, polecia Szczawińska Ska. Wodna 1. — Przyjmujemy „Kredytu” asygnaty. Pg 4 816-30,76

Tanio

sprzedam 20 metrów szopy, stołki restauracyjne. — Jan Świerczyński, Szczawińska 2 (Łazarz) zdg 71 987

Wózek

dziecięcy 60 zł, dobrym stanie. — Ogrodowa 9. m. 3. zdg 71 903

Maszyna

do pisania w dobrym stanie na sprzedaż. A. Kozak Gwarza 15. zdg 71 909

Parcele

przy Ławicy w każdej wielkości tanio sprzedam. Krzeselki. Piekary 8. zdg 71 893

5. KUPNA

Kupuję

używane meble zaderob, obuwie, inne rzeczy. Skład używanych rzeczy Słoneczka 6. zdg 71 152-3

Kwity lombardowe

na srebro, złoto, dywany kupuje „Lamus”. Strzelecka 1. zdg 70 162

110 volt

Motor dynamo 15-30 koni kupie Tadeusz Bensch, Dąbrowskiego 42. zdg 71 572

Kupię

komfortowa wilkie niedaleko tramwaju wplaty 7 000 reszta hipoteka. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 71 578

Wzmacniacz

z połączeniem startowem (prąd zamienny) do gramofonu z magn. lub dynam. głośnikiem kupie gdy tania. „Gumy” 27 Grudnia 15. zdg 71 628

Harmonjum

kupie. Oferty, opis, fabryka, cena do Kurjera Pozn zdg 71 716

Rower

męski okazjynie kupie. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 744

Maszynę

damska używana kupie zaraz. — Oferty Kurjer Poznański zdg 71 338

100-200 móg

dobry rol z majątku ewentualnie bez budynków lub gospodarstwo kupie. Wyczerpujące oferty Kurjer Pozn. 71 923

6. KAMIENICE

Kamienica

porządna w ulicy Małeckiego do sprzedania. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 71 024

Wille

własna, nowa, 4 mieszkania, ogród Łazarz sprzedam 45 tys. gotówki potrzeba 30-33 tysiecy. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 291

Kamienicę

Poznań wplaty 50 000, cena 80 000. Małecki Rybaki 20 a. zdg 71 702

Wille

dwumieszkanowa, ogród, 24 000 sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 795

Dom

czynszowy na przedmieściu Poznania dobrze administrowany sprzedam. Roczny dochód 11 400, cena 55 000, plus 13 000 4% proc. pożyczki amortyzacyjnej. Oferty uprasza do administracji Kurjera Poznańskiego pod zdg 71 775

Wille

dochodowa, niewykończona, blisko tramwaju sprzedam za gotówkę. Oferty Kurjer Pozn. zdg 71 584

Wille

dwumieszkanowa w Poznaniu przy tramwaju kupie. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 809

Kamienica

III wtr czynszowa 3 4 i 5 pokojowa słoneczne mieszkania w centrum Poznania korzystnie — wprost od gospodarza do sprzedania Oferty Kurjer Poznański zdg 71 867

7. PIENIADZ

5 000 — 6 000

na I hipotekę kamienicy w rynku dla powiększenia przedsiębiorstwa poszukuje zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 70 250

10 000

złoty kaucji. Administracja domów przyjmie rutynowany urzędnik. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 604

Wspólnika

z kaucją 35 000 zł gotówka poszukuje do hurtowni Monopolu Spirytusowego. Zgłoszenia pod ng 5 783 do Kurjera Pozn.

8. DO WYNAJĘCIA

Atelier

ładne malarskie fotograficzne — mieszkaniem dwupokojowym kuchnia łazienka wolne. Oferty Kurjer Poznański zdg 70 763

Trzypokojowe

wolne, czynsz miesięczny, Listopadowa 51, Górczyn. Pg 4 883-56,567

Komfortowe

7 pokojowe mieszkanie II piętro zaraz. Chelmońskiego 22 I. p. zdg 70 322

8 pokojowe

mieszkanie komfort wysoki; parter Mickiewicza 23, wydzierżawie Wiadomość portier. Pg 4817-30,124

Sześciopokojowe

mieszkanie odnowione centralne ogrzewanie wynajmie gospodarz. Zgłoszenia: Matejki 68. m. 6 zdg 71 574

Mieszkanie

3 pokoje wygodami, Marszałka Focha 137, Gosnodarz. zdg 71 636

Wolne

trypokojowe mieszkanie (kuchnia, pokój dla służącej pod Poznaniem 40 zł. (las, Warta). — Oferty Kurjer Poznański zdg 71 619

Komfortowe

słoneczne sześciopokojowe ogródek, rok zgóry 1800 Marynarska 17 I. zdg 71 721

Trzypokojowe

ogródek, spokojnej wille wydzierżawie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 71 794

Pokój

kuchnia, Winlarach, 25 miesięczny, rok zgóry, Informacje Urbanowska 7, Hoffmann. zdg 71 955

Czteropokojowe

komfortowe mieszkanie balkon, hol bez podarku Solacz Śląska 11 Pg 4002-57,1

Mieszkania

3 pokojowe kuchnia, łazienka, 2 pokojowe kuchnia od zaraz. — Nad Wierzbakiem 31. zdg 71 685

Sześciopokojowe

kuchnia, centrum. Skarbowska 1, m. 5. zdg 71 672

Komfortowe

trypokojowe, kuchnia łazienka, umeblowana, 20 miesięcznie, od roku zgóry. — Solacz, Śląska 2, willa. zdg 71 664

Czteropokojowe

trypokojowe, dwupokojowe za dzierżawę wskaże. Rynek Łazarzski 8. m. 3. zdg 71 820

Dwupokojowe

słoneczne parkiet czynsz, miesięczny zaraz! Grzeszkowika, Plac Sportowy 1 (koło boiska Warty) zdg

Małżeństwu
bezdzielnemu solidnemu. Wierzbicice 23 m. 9. zdg 71 731

U samotnej
niekrepującej dwuosobowy. Sw. Marcin 56 m. 34. zdg 71 729

Czysty
frontowy Działyńskich 2 m. 5. zdg 71 726

Słoneczny
frontowy blisko centrum Górna Wilda 26 - 3. zdg 71 721

Wały Zygmunta
Augusta 2 m. 4. zdg 71 722

Elegancko
umeblowany słoneczny panu - Szamarzewskiego 8 m. 4. zdg 71 842

Pokój
porządnie umeblowany frontowy. łazienka zaraz do wynajęcia. Prusa 20. m. 8. zdg 71 834

Pokój
solidnemu panu. - Skarbowa 6. m. 7. zdg 71 609

Pokój
Półwiejska 38 a. m. 17. zdg 71 606

Wynajmę
dwom osobom. Pocha 27. mieszkanie 34. zdg 71 694

Pokój
dwom panom wynajmę Rynek Jeżycki 3. m. 7. zdg 71 693

Umeblowany
od 15. Skarbowa 17. m. 7. zdg 71 691

Pokój
parter. światło elektryczne. bez obsługi. od 15. 10 - Fredry 3. m. 10 a. zdg 71 687

Frontowy
dla dwóch panów. Wierzbicice 13. m. 4. zdg 71 686

Gieszkowskiego
6. m. 5. utrzymanie lub bez. zdg 71 796

Dwa przyległe
słoneczne. elektryczność. centralne. łazienka. utrzymanie - bez. Pocztowa. narożnik Kramarskiej nr. 19/20. m. 8. zdg 71 401

Wspólny
utrzymanie tanio. czysty. zaraz. Grobla 1a. II. dg 1 657

Pokój
Skryta 9. I piętro. mieszkanie 3. dg 1 527

Mickiewicza
29 - 6. telefon łazienka. zdg 71 878

Kraszewskiego
19 - 10. zdg 71 879

Dwuosobowy
Dąbrowskiego 34 m. 13. zdg 71 831

Mały
pokój elektryczność słoneczny. - Dąbrowskiego 56 m. 6. zdg 71 832

Kraszewskiego
8. m. 21. panom zdg 71 833

Pokój
panom. Matejki 67 - 9. zdg 71 834

Pokój
panom. Kraszewskiego 7 - 8. zdg 71 835

Pokój
dla panów. Małeckiego 37. m. 8. Łazarz. zdg 71 871

Centrum
dobrem utrzymaniem Wały Kościuszki 9 - 5. zdg 71 872

Frontowy
Wielka 11. m. 6. zdg 71 865

Dwuosobowy
Poznańska 56 m. 6. zdg 71 861

Klatki
elegancki. Prusa 17. mieszkanie 3. zdg 71 851

Niekrepujący
sympatyczny. Górna Wilda 15 - m. 6. zdg 71 853

Panu
frontowy z klatki. Długa 7. m. 8. zdg 71 958

Utrzymaniem
dobrem 2 osobowy. słoneczny. czysty. Jackowskiego 21. m. 11. zdg 71 957

Pokój
Grobla 19. m. 8. zdg 71 948

Dobrze
umeblowany. inteligentnemu panu. Matejki 7. m. 9. zdg 71 751

Pokój
dla małżeństwa. Żydowska 27. m. 15. rg 3657

Pokoje
1-2 najpiękniejsza dzielnica ul. Libelta 1 dla lekarki. dentystki. nauczycielki 50 zł. Adres poda Kurjer Poznański zdg 71 611

Duży
elegancki miły Długa 4. m. 10. zdg 71 992

Dwuosobowy
obiadami. Wały Jadwigi 1 - 9. zdg 71 773

Czysty
- 1 osobie i pokój mały ta. no. Focha 36. m. 14. zdg 71 748

Pokój
czysty. słoneczny. niekrepujący z klatki zaraz. Kozia 25. mieszkanie 3. zdg 71 769,9

Mniejszy
pokój panu. Spokojna 16. wysoki parter. zdg 71 771

Pokój
Sw. Marcin 64 III. front. zdg 71 929

Dwuosobowy
frontowy. Grochowe Łaki 5. m. 6. zdg 71 747

Jeżycka
41. m. 2 pokój. elektryczność. zdg 71 890

Pokój
zaraz Jankowska 27 Grudnia 15. zdg 71 897

Inteligentowi
wszelkie wygody (utrzymanie). Kwiatowa 3 - 3. zdg 71 237

12. SZUKA POKOJU

Pokoju
czystego klatki. Oferty Kurjer Pozn zdg 71 961

Student
pokój utrzymaniem przy rodzinie. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 746

Składu
nadającego się na branżę papierową lub tytoniową poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 71 705

Piekarnia
w powiatowym mieście. przy rynku. z składem i całkowitem urządzeniem do wynajęcia. Oferty Kurjer Pozn zdg 71 683

Sklep
na kolonialkę oddzielnie mieszczącym okolice Działosiek. od 1 listopada wolny. Oferty fachowców z odpowiednimi środkami "Par". pod 56.514 Pg 4903-56.514

Garażu
śródmieściu poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 71 960

14. DZIERŻAWY

Dom
składem rzemieślniczym. całem urządzeniem. 6 morgów ziemi. kościelna wieś. obficie 1500. Bloch. Poznań Długa 5. zdg 71 322/3

Wyszynk browarowy
zaraz jaknajtaniej do wynajęcia dla fachowca z kaucją i pełną koncesją. Browar Wolsztyn. zdg 71 113

Gospodarstwo
30 morgów ogrodu. 90 morgów roli Chartowo przy Poznaniu w dzierżawie. Wiadomość portier. Poznań Mickiewicza 28. Pg 4818-39.123

Warsztat
przy ul. Gen. Chłapowskiego 9. zaraz do wynajęcia Zgłoszenia u stróża p. Dolaty zdg 71 873

Piekarni
poszukuje dzierżawy. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 956

Wydzierżawie
od zaraz plac na skład węgla z stajnią i mieszkaniami dla stróża przy ul. Kraszewskiego 26. - Zgłoszenia Staszica 1. biuro. zdg 71 907

16. OSOBISTE

Unieważniamy
weksel gwarancyjny na zł 300. - bez daty płatności wydany pp. Pawlakom. Grunwaldzka 3 z zymem p. St. Tasiemskiego z powodu niedotrzymania warunków. Wesolowscy. Grunwaldzka 5. zdg 71 551

Obelge
rzucana na p. Wiktorję Baranowską oraz jej rodzinie odwołuje i przeproszam. Hieronim Krzyżan. Czempin. zdg 71 652

Czekam
odpowiedzi. Zgadząm się 1500. zdg 71 713.

Sosińska
lekcje filet. haftów ręcznych. robot wózkowych. kwiatów. abażurów Rhodoidowych. Plac Bernardyński 1a. I piętro. telefon 26-98. Mieszkanie 6. - zdg 71 802

21. ZGUBY

Koło samochodowe
rezrowe zgineło - niedziele 10-11.30 Poznań - Pniewy. telefon 6296. Górczyńska 7. na groda. zdg 71 862/3

Zaginął
indeks nr. 14300. Znalazcę proszę o odniesienie do portierni Collegium medicum. zdg 71 944

22. ROZMAITE

Budowniczymu
wzmacnianiu na budowę domu Puszczykowsko dam parcele. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 68 854

Plaszcze
kostjumy suknie ubranka dla chłopców elegancko tanio Krawcowa Murawa. Wały Jana III 10 mieszkanie 14. zdg 68 922

Futra
najnowsze modele. białe. lisy oraz różne skórki kupuje się najtaniej w magazynie futer. St. Piotrowski Poznań Szkolna 9 dg 1240

Hemoroidy
Czopki hemoroidalne "Varicol" (z kogutkiem). Usuwają ból. pieczenie. swędzenie. krwawienie. zmniejszają guzy (zylaki). Sprzedają apteki. ng 4514

Dla Pań
koszule dzienne i nocne. halki. kombinacje i pantalone. pizamy i trykoty (Macco. elastyczne i czyste welniane). biustonosze. pończochy polecane po cenach niebywale niskich Fabryka Bielizny Dom Plócień. J. Schbert. Wrocławska 3. Pierwszorzędny Dział miarowy - wyprawy. Pg 3721

Słowna chiromantka
grafolog-fizjognomistka. z długoletnią doświadczeniem i praktyką. na podstawie badań naukowych zdumiewająco przepowiada przyszłość. terażniejszą i przyszłą. Liczne serdeczne podziękowania. Przyjmuję od 10-1. od 3-8 wieczorem. Fr. Ratajczaka 15. m. 10. II piętro. I wejście w pasażu Apollo. prawo po schodkach. zdg 71 966

Obrazy
polskich i francuskich mistrzów sztuki Matejki okazynie sprzedam. Marszałka Focha 98. m. 11. zdg 71 705

Obiady
prywatne na Łazarzu wydaje smacznie - tanie. Zgłoszenia telefon 75-55. zdg 1 634

Plaszcze
poszyta na futra kostjumy i suknie wykonuje pierwszorzędnie Ceny przystępne. Susicka. Mostowa 26. zdg 70 876

Ręczne
robotki wszelkiego rodzaju oraz siatki (filet) pończochy welniane i stopy wyrabiam Plac Nowomiejski 1a. mieszkanie 1 parter zdg 71 585

Wróży
słynna chiromantka z Warszawy bawiąca przyjazdem. ul. Piekary nr. 20/21. m. 5. zdg 71 936

Zaluzje
nowe okucia najtrudniejsze reparacje wykonuje Liebig Cwałszewo 39. rg 3651

Prośba
Kto Szan. Państwa udzielił obiadów chłopcu lub dziewczęciu biednej rodziny. Oferty uprasza się Kurjer Poznański zdg 71 770

Akuszerka
Ogrodowa 2. udziela porad. pomocy. Pg 5 973/56.272

Dziewczynkę
2 miesięczną oddam za własne. Półwiejska 21. m. 5. zdg 71 760

Kuśnierka
szyje futra. reparuje. przerabia ładnie. tanio. - Wrocławska 22. m. 7. zdg 71 676

Szyje
sukienki. plaszcze kostjumy tania. Salon mód "Sława". Aleje Marcinkowskiego 15. zdg 71 915

Kwiaciarnia
Wodna 7. poleca kosze. wieńce. tania. zdg 71 916

Koncesję
wódzanna poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 887

23. OŻENKI

Blondynka
przystojna. miła. dobrego charakteru. wyprawa. częścią mebli. poszukuje męża inteligentnego na stałym stanowisku. - własnym mieszkaniem wiek 40-52. Może wdowiec 1-2 dzieci. - Poważne oferty. bez pośrednictwa. Kurjer Pozn. zdg 71 549

Kawaler
33-letni. urzędnik. posiadający zł 40 000. posłubi. wybitnie przystojny. - pamiętkę. dobrą rodzinę. na wet biedna. Nieanoniimowe zgłoszenia z fotografią. która zwróci. upraszam pod "Słazak" poste restante Poznań. zdg 71 533

Właściciel
poważnego przedsiębiorstwa. młody. przystojny. ożeni się z panną lub młodą wdową. posiadającą odpowiedni majątek. - Sprawy traktuje się bardzo. poważnie i dyskretnie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 71 532

Mężczyzna
lat 40-50. który posiada gotówkę może wżeni się w skład towarów krótkich i bielizny w powiatowym mieście Poznań. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 71 531

Żony
poszukuje 38-letni wdowiec. z zawodu kupiec. właściciel nieruchomości w powiatowym mieście. wartości 35 000 zł. Łaskawe oferty pań z odpowiednim majątkiem. ewentualnie bez takowego przy odpowiednich zaletach proszę pod zdg 70 713 do Kurjera Poznańskiego.

Wdowiec
lat 36. bezdzietny. cukiernik - szuka żony religijnej do lat 36. Dla wspólnego dobra. a okoliczności gotówki pożądane. Oferty wraz z fotografią. które się zwraca do Kurjera Poznańskiego zdg 71 352

"Przyszłość"
biuro matrymonjalne przeniesione zostało do prywatnego mieszkania z ulicy Ogrodowej 5 na Strzałowa 3. zdg 70 902

Dziewczyna
wiejska. skromna. uczciwa. poszukuje posady lub posługi zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 793

Inżynier
młody samodzielną pracującą ożeni się właścicielką młyna lub bogatą panną. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 896

Dyskretnie
solidnie ułatwia znajomości matrymonjalne. "Wanda". Szkolna nr. 6. m. 3. zdg 71 940

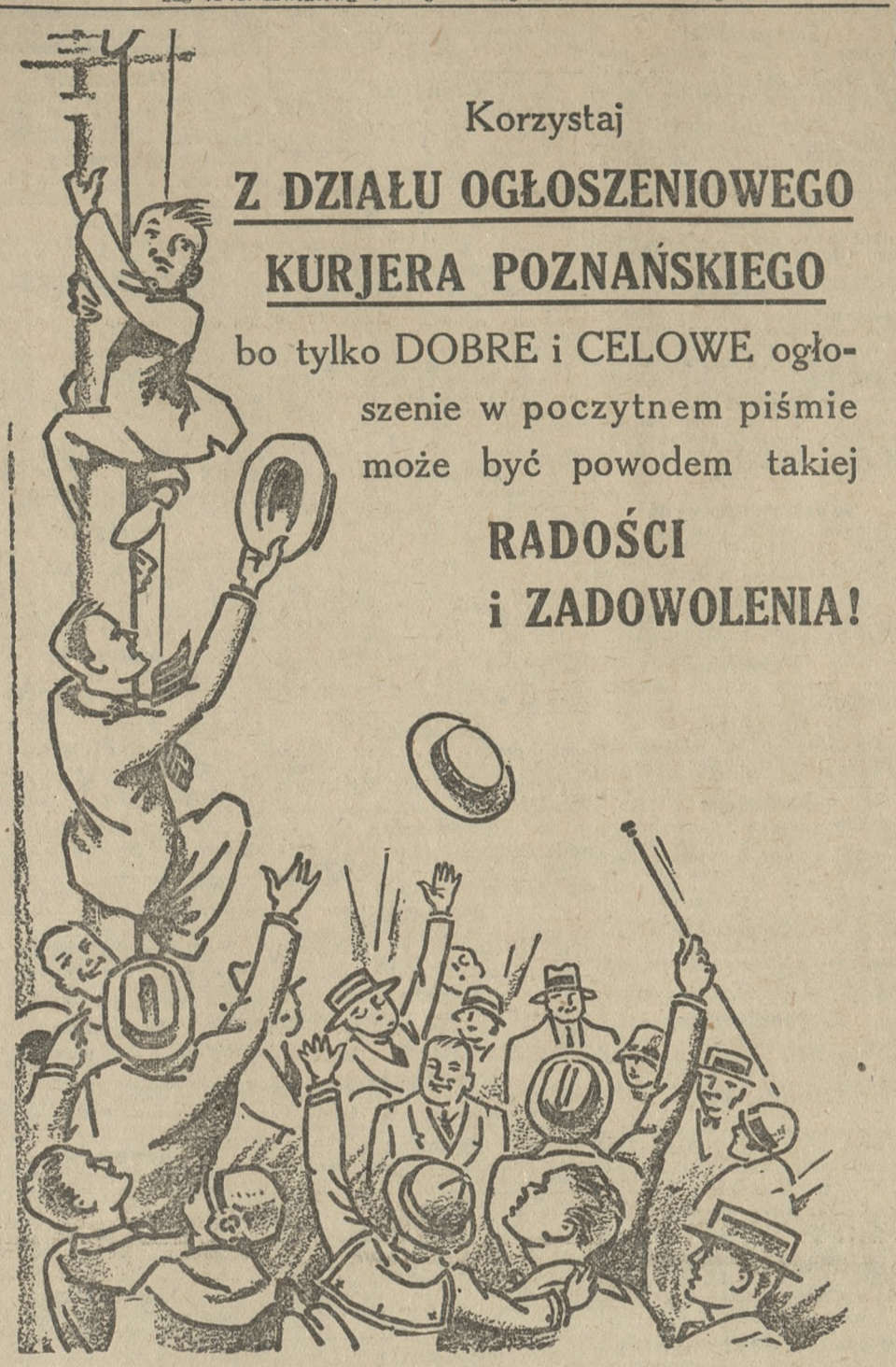
Panna
lat 21. katoliczka. młdej powierczoności posiada po rodzicach na własność duży skład towarów spożywczych z kompletnym mieszkaniem w centrum dużej miejscowości na G. Słasku pozna panna przystojnego. inteligentnego. najchętniej zamianowaną usytuowanego kupca. Cel matrymonjalny Zgłoszenia tylko poważne z fotografią zwrót zapewniony do Kurjera Poznańskiego zdg 71 924

24. NAUKA

Antoszewskiego Szkoła Tańców
Zielona 3. Pg 4783-39.56

Rodowita Francuzka
udziela lekcji i korepetycji - Mińska 2 miesz. 7. zdg 70 858

Korepetytora
dla łaciny - francuskiego. Kurjer Pozn. zdg 70 822

Korzystaj
Z DZIAŁU OGŁOSZENIOWEGO
KURJERA POZNAŃSKIEGO
bo tylko DOBRE i CELOWE ogłoszenie w poczytnym piśmie może być powodem takiej RADOŚCI i ZADOWOLENIA!

Małeckiego
10 - 4. zdg 71 943

Kulturalnemu
Strzelecka 11. mieszkanie 8. zdg 71 831

Dwuosobowy
utrzymaniem. bez. Stroma 26. mieszkanie 2. zdg 71 827

Frontowy
pokój dla 2 lub 3 pań do wynajęcia. Spokojna 19. m. 2. zdg 71 826

Mały
prześciśowy. ogrzewaniem. Młynska 3. mieszkanie 11. zdg 71 822

Dwuosobowy
bez pościeli. Śniadeckich 15. m. 8. zdg 71 818

Mickiewicza
34. m. 5. pokój elegancki. elektryczność. centralne. zdg 71 816

Dwa
komfortowe. łazienka. ewentualnie kuchnia. Gajowa 4. m. 9. zdg 71 812

Pokój
czysty solidnemu. także studentom. Marcin 3. m. 7. zdg 71 807

Dwuosobowy
tanio. Poznańska 27. front. m. 6. zdg 71 798

Umeblowany
wygodny. Woźna 18. m. 9. zdg 71 950

Eleg. umebl. pokój
z ewtl. 1a pianinem i używaniem kuchni. niekrepujący. czysty. ciepły. przy samotnych. niezależnych zaraz wynajęcia tanio inteligentnemu panu. 10 minut pieszo od placu Wolności i dworca. Rzadzka okazja! Wierzbicice 15. I. mieszkanie 22 - dom ogrodowy. prosto. zdg 71 925

Przyjmę
1-2 panów na pokój. Gwarna 8. m. 15. zdg 71 917

Pokój
słoneczny na 1-2 osoby. Piekary 5. m. 6. zdg 71 919

Różana
5a - 7 jeden dwuosobowy. Pościel pożądana. zdg 71 912

Frontowy
elektryczność. Wierzbicice 17 - zdg 71 904

Dwuosobowy
Słowackiego 29 - 9. zdg 71 876

Czysty
niekrepujący. Patrona Jackowskiego 11 - 2. zdg 71 877

Centrum
jedno- dwuosobowy utrzymaniem. Wały Kościuski 7 - 1. zdg 71 905

Balkonowy
Długa 9. m. 4. zdg 71 931

Niekrepujący
Skarbowa 14. parter. parwo. zdg 71 682

Pokój
Śniadeckich 11. m. 11. zdg 71 681

Ratajczaka
11 a. mieszkanie 71. zdg 71 675

Dwuosobowy
Piekary 4 - 7. zdg 71 671

Dwuosobowy
elektryczność. centralne ogrzewanie. łazienka (bez pościeli). Poznańska 53 a. m. 7. zdg 71 668

Pokój
Szuk. Pocztowa 12. zdg 71 667

Umeblowany
Stroma 26. mieszkanie 10. zdg 71 665

Świętokrzyski
3 - 12. wspólne 2 pokoje czterosobowe solidnym zdg 71 662

Pokoje
używalność fortepianu. ewentualnie utrzymanie. - Grottgera 14. m. 3. zdg 71 933

Paniom
przy Zoologu. duży. frontowy. central. Gajowa 4 - 10. zdg 71 930

Pokój
Focha 38. m. 12. zdg 71 964

Niekrepujący
Łakowa 13. m. 5. zdg 71 978

Strzelecka 25
m. 8. słoneczne. zdg 71 977

Jednocosobowy
utrzymanie. 3 Maja 7. m. 7. zdg 71 973

Pokoje
Ratajczaka 10. m. 5. zdg 71 967

Śniadeckich 18
pokój frontowy dla solidnego pana do wynajęcia. m. 5. zdg 71 965

Szukam
próżnego pokoju wprost od gospodarza dan kwartał zgóry. - Pośrednicy wykluczeni. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 71 616

Umeblowanego
czystego. niekrepującego. elektr. - pobliżu Marcina - Kaponierzy szuka pani od zaraz. Oferty cena Kurjer Poznański zdg 71 718

Pokoju
przywiożonego niekrepującego - śródmieście szuka pan - cena do 30 zł. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 71 740

Małżeństwu
bezdzielnemu. frontowy. centrum. II piętro. łazienka. używanie kuchni. spokojny dom. 15. 10. - Cena Kurjer Pozn. zdg 71 688

Małżeństwu
umeblowanego. używanie kuchni. centrum. 40. - Oferty Kurjer Poznański zdg 71 946

Student prawa
poszukuje pokoju umeblowanego z całodziennym utrzymaniem bez pościeli. możliwe z używalnością fortepianu przy inteligentnej rodzinie od 8 października br. - Oferty z podaniem warunków skierować na adres Zygmunt Chmurzyński Chelmino (Pom). dg 1660

Student
taniego. miłego śródmieściu. - Oferty Kurjer Poznański zdg 71 749

Centrum
35 zł elektryczność centralne - Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 71 859

Pokoik
bez pościeli od 15. poszukuje pana (Jeżyce. Łazarz). Oferty Kurjer Pozn. zdg 71 606

Poszukuję
pokój umeblowanego. elektryczności centralnem bez. Oferty cena Kurjer Poznański zdg 70 723

13. LOKALE

Ubikacji
posadzka cementowa poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 71 643

Wynajmę
rzemieślnikowi 4 ubikacje. suterenach. elektr. centr. ogrzewanie. Wały Leszczyńskiego 11. miesz. zdg 71 630

Mąkowskiego
lekcje tańca
Plac Wolności 14a. Instytut
Krzewienia Szuki.
Pg 4 855-59.74

Kursy
handlowe od 3 października 1933
Kromczyńska Ogrodowa 16 II.
zdg 71 586

Jakanie
oraz wszelkie wady językowe
usuwa radykalnie — wyucza gry
sowniczej z zapewnieniem enga-
gementu Jan Lange był dyrektorem
Teatrów Polskich, Krasieńskiego
13 m. 19, od 8-5 zdg 71 587

Gimnazjasta
wzorowy do korepetycji dla 11-
letniego ucznia potrzebny. Zgło-
szenia Kurjer Poznański
zdg 71 575

Udzielam
lekcji w zakresie gimnazjum
mat.-przyrodniczym. Zgłoszenia
Kurjer Poznański zdg 71 629

Kursy handlowe
od 4 października. Kromczyńska,
Ogrodowa 16 II. zdg 71 742

Angielskiego
gruntownie udzielam fachowo.
Konwersacji utwory oraz kores-
pondencji handlowej Łatwa me-
toda dla początkujących. Wymo-
wa londyńska. Wskaże Kurjer
Poznański zdg 71 806

R. de Brugière
lektor Uniwersytetu Poznańskiego
rozpoczyna udzielać prywat-
nych lekcji języka francuskiego
z dniem 2 października. Ulica
Matejki 35, parter. zdg 67 191

25. MUZYKA

Lekcje
gry fortepianowej złotych 10.—
miesięcznie. Św. Marcin 47, m. 5
zdg 70 980

Strojenia
naprawy fortepianów przeprowa-
dza fachowo i tanio K. Drygas.
Podgórna 10a. zdg 69 823

Fortepian
wiedeński zł 800 dogodnie warun-
ki B Sommerfeld 27 Grudnia 15
ng 5516

Fortepianista
(ka) potrzebny zaraz Zgłoszenia
Kawiarstwa Bernardynka Wiel-
kie Garbary 49 zdg 71 577

Fortepianu
lekcji udziela tanio absolwentka
konserwatorium, również poza
domem. Zgłoszenia Małeckiego
38, mieszkanie 4 lub Kurjer Pozn.
zdg 71 159

Baryton
śpiewak poszukiwany Rewelersi
Adres wskaże Kurjer Poznański
zdg 71 728

Dyplomowana
nauczycielka udziela lekcji gry
na fortepianie Skarbowska 5 m. 7
zdg 71 867

50 gr
lekcja fortepianu. Prusa 2. m. 8.
zdg 71 934

26. ROZRYWKA

Kino „Orzeł“
Egzotyczny superfilm „Congorilla“
(Kongo i Goryle).
zdg 71 737

„Rasputin“
czyli „Demon Kobiet“ najpotęż-
niejszy dramat rozpustnych orgii
rosyjskiej dyplomacji tylko w kinie
„Sfinks“.
zdg 71 724

Kino Renaissance
Od dziś „Mumja“ z Borysem
Karłowem w roli głównej.
Pg 4901-40.4

Kino Corso
Nienuchwytny przestępca oraz Ło-
wy na zięcia. zdg 71 680

Tylko
jeszcze 3 dni t. j. 2, 3 i 4-go
włącznie podziwiać można prze-
ciwną Liliane Hawej w kinie
„Odeon“ w filmie „Precz z mi-
łością“.
zdg 71 906

Miły
wieczór spędzisz w Londyńskiej
Masztańska 8, koncert arty-
styczny. zdg 71 889

27. SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla posu-
kujących posady w tej rubryce
obliczamy po jednej trzeciej cenie
drobnych.

Rządca
gospodarczy lat 30, 9 lat prakty-
ki dobre referencje poszukuje
posady od zaraz lub później —
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 70 274

Młoda
panienka szuka jakiegokolwiek
pracy lub posługi. Oferty Kurjer
Poznański zdg 70 794

Dziewczyna
znająca się dobrze na gotowaniu
i sprzątaniu pokoi, władająca je-
zykiem polskim i niemieckim po-
szukuje odpowiedniej posady 1.
10. Oferty Kurjer Poznański
zdg 71 130

Samotny
w skrajnie nędzy prosi za małe
mieszkanie przy ewtl. małej do-
płacie o jakiegokolwiek parcu stró-
żostwo portierstwo administrac-
je lub t. p. Łaskawe oferty up-
rasza się do Kurjera Poznań-
skiego pod zdg 70 905

Wdowa
samotna, znająca kucharstwo,
gospodarstwo wiejskie, chów dro-
biu poszukuje posady w większym
majątku lub u samotnej pani w
Poznaniu od 15. 10. 33. ewentual-
nie później. Łaskawe oferty Kur-
jera Poznańskiego rg 3 605

Praktykant gospodarczy
Szkoła Rolnicza, dwa lata prakty-
ki, dobre świadectwa, zmiany
posade pisarza, młod. urzędnika.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 68 726

Ogrodnik
poszukuje posady lub dzierżawy.
kawaler, dobry fachowiec 12 lat
praktyki Oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 70 281

Poszukuje
posady wyrecyzielki, gospodyni
z wykwintnym gotowaniem do
dużego domu. Pensja 40.— Naj-
chętniej do majątku. Oferty Kur-
jer Poznański zdg 71 598

Ekspedjent
młodszy z branży bławatów po-
szukuje posady. Agentura Kur-
jer Poznański, Swarzędz.
zdg 71 582

Pielęgniarka
inteligentna i wykształcona szu-
ka posady, także do towarzystwa
starszej pani. Oferty Kurjer
Poznański zdg 71 589

Krawcowa
rutynowana szuka pracy poza
dom. Oferty Kurjer Poznański
zdg 71 590

Panienska
inteligentna średnim wykształce-
niem, praktyka biurowa niemieck-
m szuka jakiegokolwiek posady.
Oferty Agencja Kurjera Poznań-
skiego Buk ng 5776

Kucharka
poszukuje posady z dobrem go-
towaniem, dobrymi świadectwa-
mi. Miejscowość obojętna. Oferty
Kurjer Poznański zdg 71 657

Wychowawczyni
freblanka dłuższa praktyka, do-
brymi referencjami, kochająca
dzieci, poszukuje posady. Oferty
Kurjer Pozn. zdg 71 479

Posługi
całodziennej poszukuje. Oferty
Kurjer Poznański zdg 71 638

Pracznka
szuka prania. Oferty Kurjer
Poznański zdg 71 637

Chłopiec
szesnastoletni szuka miejsca do
posytek. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 71 627

Kuśnierz
inwalida wojenny poszukuje
pracy. Wykonuje futra, nowe,
damskie i męskie według naj-
nowszych modeli, lisy, obsady,
mufki, tobakowe oraz wszelkie
przeróbki i prześladowania.
Prace wykonuje na życzenie na
miejscu. Ceny bardzo minimal-
ne. Łaskawe zgłoszenia uprasza
Towarzystwo Pomocy Inwalidom
Wojennym Poznań, ul. Koźnia 8,
pokój 5, telefon 29-94, zdg 71 624

Ekspedjentka
kiosku, filii z gwarancją banko-
wą, poszukuje posady. Spieszne
oferty Kurjer Pozn. zdg 71 963

Handlowiec
kolonialny, spodywuje, po wo-
skowości, poszukuje posady kie-
rownika, ekspedienta, inkasenta
lub innej, zna pismo plakatowe.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 71 607

Dziewczyna
z długoletnimi świadectwami,
poszukuje od 1 listopada posady
do wszystkiego, z gotowaniem.
Miejscowość obojętna. Zgłoszenia
Potocki, Mosina, Lipowa 5,
ng 5 778

Technik - dentystyczny
syn wdowy wojennej poszukuje
jakiegokolwiek pracy. Wymaga-
nia bardzo skromne. Łaskawe
zgłoszenia uprasza Towarzystwo
Pomocy Inwalidom Wojennym,
Poznań, ul. Koźnia 8, pokój 5,
telefon 29-94, zdg 71 623

Młodszy
dyrżerzysta, posiadający dyplom
i świadectwo truźno poszukuje
posady. Wymagania skromne.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 71 684

Ekspedjentka
poszukuje w branży piekarsko-
kucharskiej, świadectwa pierw-
szorzędne. Zgłoszenia do Kur-
jera Poznańskiego zdg 71 615

Posługaczka
poszukuje posady. Oferty Kur-
jer Poznański zdg 71 614

Dziewczyna
z gotowaniem praniem z dobre-
mi świadectwami na cały dzień
bez spania. Oferty Kurjer Poz-
nański zdg 71 789

Dziewczyna
uczciwa, umiejąca gotować, po-
szukuje posady zaraz. Oferty
Kurjer Poznański zdg 71 778

Czeladnik
krawiecki, garderoba męska —
damska poszukuje pracy. Oferty
Kurjer Poznański zdg 71 741

Sierota
religijna, uczciwa, szuka posady
zaraz do wszystkiego w dobrym
domu, z dobrymi poleceniami,
zwolniona z powodu likwidacji
mieszkania. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 71 697

Niania
kochająca dzieci, szuka posady
od 15. 10. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 71 695

Ogrodnik
kawaler, lat 27, poszukuje stałej
posady, samotnego lub żonatego,
w majątku albo w wili. Łaskawe
oferty Kurjer Pozn. zdg 71 692

Nauczycielka
szkoły powszechnej szuka posady,
celującą przygotowuje, dobry
niemiecki, wprowadzi dzieci w
konwersację francuska, muzyki
słabszy stonień średnia, pensja 30
zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 71 573

Dziewczyna
dobrem gotowaniem do wszyst-
kiego poszukuje posady. Oferty
Kurjer Poznański zdg 71 863

Poszukuje
posługi popołudniowej. Oferty
Kurjer Poznański zdg 71 618

Panienska
uczciwych rodziców wykształce-
nie gimnazjalne i kursem han-
dlowym szuka jakiegokolwiek po-
sady. Oferty Kurjer Poznański
zdg 71 852

Kucharka
do wszystkiego poszukuje posady
Oferty Kurjer Poznański
zdg 71 854

Krawcowa
dłuższa praktyka praktyczna w
przeróbkach szuka pracy po do-
mach Zgłoszenia Kurjer Pozn.
zdg 71 855

Rządca rolny
rutynowany, wykształcony, 14-
letnia praktyka wzorowych war-
szatach rolnych, hodowlanych
(kawaler) oparty na prima refer-
rencjach znanych, PP. Ziemiań
Pomorza polecony jako energicz-
ny sprężysty, organizator robo-
czy dobry hodowca inwentarzy
poszukuje odpowiedniej posady.
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 71 856

Dziewczyna
samodzielnym gotowaniem do
wszelkiej pracy szuka posady. —
Oferty Kurjer Poznański
zdg 71 951

Były
urzędnik skarbowy, żonaty, zna
sprawy podatkowe, samorządowe,
księgowość, sołectwo, rolnictwo,
kupieckie, sądowe, administrac-
je domów szuka jakiegokolwiek pra-
cy. Okolica obojętna, złoży 500
pożyczki. Zgłoszenia Kurjer Poz-
nański zdg 71 949

Panienska
szuka posady do składu piekar-
skiego, utrzymaniem i 5.— mie-
sięcznie. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 71 941

Krawcowa
szyje elegancko, tanio przyjmuje
prace w domu Kramarska 23,
mieszkanie 9 ng 3652

Posługi
praniem i prasowaniem posu-
kuje. Oferty Kurjer Poznański
zdg 71 764

Posługi
z rana 3 godziny, języce, śród-
mieście. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 71 761

Poszukuje
posługi w okolicy Jeżyce. Oferty
Kurjer Poznański zdg 71 950

Pracznka
szuka prania. Oferty Kurjer
Poznański zdg 71 927

Osoba
sympatyczna z dobrej rodziny w
średnim wieku szuka posady wy-
chowawczyni do dzieci do wyre-
czenia pani, do prowadzenia do-
mu samotnej osoby lub jaką in-
ną. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 71 922

Pomocnik
branży kolonialno - delikatesowej
poszukuje posady. Oferty Kurjer
Poznański zdg 71 674

Inteligentna
panienka poszukuje posady do
dzieci lub zastępczyni mały domu,
najchętniej na majątek. Oferty
Kurjer Pozn. zdg 71 982

Sumienny
dwudziesto-wuletni siedem klas
gimnazjalnych, przyjmie jakiegol-
wiek zajęcie — ewentualnie za
utrzymanie. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 71 981

Dziewczyna
uczciwa, pracowita, z gotowa-
niem, szuka posady lub posługi.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 71 969

Służąca
uczciwa szuka posady. Oferty
Kurjer Poznański zdg 71 830

Dziewczyna
szuka jakiegokolwiek posady lub
posługi. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 71 821

Poszukuje
posługi lub posady. Oferty Kur-
jer Poznański zdg 71 817

Panienska
inteligentna, z dobrej rodziny, mi-
łego usposobienia, kochająca dzie-
ci, znająca szyć szuka posady.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 71 810

Panienska
do dzieci i lekkich prac domo-
wych szuka posady. Oferty Kur-
jer Poznański zdg 71 811

**Nauczyciel-
wychowawca**
młody, posiadający pierwszorzę-
dne polecenia, po powrocie z zagra-
nicy nie mając znikąd pomocy
znalazł się w skrajnie nędzy —
prosi więc ludzi miłośnych o
przyjęcie mu z pomocą przez do-
nie jakiegokolwiek posady, kondy-
cji. Pania, która pomoże do
uzyskania posady, posłubie. Ła-
skawe zgłoszenia przyjmujecie przez
grzeszność: Wiśniowski Antoni,
p. Piotrków Trybunalski, Poste
Restante. zdg 71 974

Dla
mej bony, mił-i i sympatycznej,
poszukuje posady do młodszych
dzieci. Oferty Kurjer Poznański
zdg 71 609

Elewka
chcąca wyuczyć się gotowania,
przyjmie posade na majątku. —
Oferty spieszne, bliźsze dane do
Kurjera Pozn. zdg 71 902

28. WOLNE MIEJSCA

Uczennice
potrzebne do futer, sycia zaraz
Nauka miesięcznie 5 zł Strzelec-
ka 11, mieszkanie 6 zdg 71 784

Dziewczyna
do pracy. Przemysłowa 34, m. 6
zdg 71 841

80 zł
pensji miesięcznie i prowizje pla-
ce wszędzie każdemu wymowne-
mu bezrobotnemu z kaucją 25 zł
przy sorządzą pasz witamino-
wych między innymi. Zgłosze-
nia osobiste lub na odpowiedź
znaczek „Agronomia“, Grodzisk
Wlkp., Rzeźniacka 21. zdg 71 975

Posada
wóznego za złozeniem 200-300 zł.
Zgłoszenia Grobla 19, m. 8
zdg 71 947

Krawcowa
działa do założenia szwalni po-
trzebna. Wszystkie obecne. Oferty
Kurjer Kurjer Poznański zdg 71 405

Majster
pierwszorządna siła do wyrobu
musztard poszukiwany. Kandy-
daci znający się na fabrykacji
octu mają pierwszeństwo Oferty
do Kurjera Poznańskiego pod
zdg 71 520

Szewcowi
wzdierzawie kompletny war-
sztat bardzo dobrze zaprowadzo-
ny. Oferty Małeckiego 21. Zie-
noczenie i Praca. dg 1 635/96

Ekspedjentka
wymowna do piyt gramofono-
wych poszukuje. K. Kłosowski,
ul. 27 Grudnia 6. zdg 70 871

Stróż domu
mogący zastąpić instalatorów —
przy mniejszych reparacjach po-
trzebny. Zgłoszenia z podaniem
nazwisk dotychczasowych „hie-
bodawców do Kurjera Pozn. pod
zdg 70 689

Podróżujących
drogerzystów na Polskę posu-
kujemy Pensja prowizję. Oferty
Kurjer Poznański zdg 71 580

Bufetowa
do obsługi gości, skromna, uczci-
wa, panienska, która pracowała
na prowincji, z dobrymi polece-
niami potrzebna od zaraz do Ho-
teli Hüttnera, Środa.
Pg 4 907-40.9

Krawcowa
na fartuchy z krojeniem. Wiel-
kie Garbary 54, mieszkanie 1.
zdg 71 643

Prasowaczki
włącznie praniem zaraz. Pralnia,
Przemysłowa 3. zdg 71 644

Rutynowana
książkowa, pisząca biegle na ma-
szynie, może się zgłosić. Kurjer
Pozn. zdg 7 610

Krawcowa
potrzebna składu konfekcji dam-
skiej. Kramarska 17, W. Gru-
szczyńska. zdg 71 979

20 zł
dziennie może zarobić pilna, wy-
mowna osoba, która dysponuje
10 zł. Zgłoszenia: Skład tapet,
ul. Dąbrowskiego 39. zdg 71 813

Dziewczyna
skromna, samodzielnym gotowa-
niem, praniem. Zgłoszenia 3-5,
Marcin 3, m. 7. zdg 71 806

Fryzjer
damski przystojny inteligentny
zaznaczam silę dobrą potrzebny.
Paprzycki, Krotoszyń Zdurow-
ska 34 ng 5771

Fryzjerka
w dom. Zgłoszenia telefoniczne
31-60 zdg 71 911

Propagandzistów
10 może się zgłosić Kramarska
5, m. 4.

Ekspedjentka
działa do rzeźnictwa przyjmie
zaraz. Zgłoszenia Św. Wojciech
8 m. 5. zdg 71 902

Służąca
młoda potrzebna. Stanisławska,
Piekary 20/21, m. 6 zdg 71 910

Służąca
wszystkiego praniem. Ratajcz-
ka 11a, m. 79. zdg 71 899

Hafciarki
na sztandary. Działyńskich 2,
m. 11. zdg 71 759

Stolarz
potrzebny. Stolarska Mylna 10,
zdg 71 788

Dziewczyna
młoda, przychodnia, zaraz. Tra-
nżancka 21, m. 20. zdg 71 928

Uczennica
fryzjerska potrzebna. Dąbrow-
skiego 41 a. zdg 71 926

Służąca
gotowaniem potrzebna. Góms-
ka Wilda 76, m. 8. zdg 71 723

Szofer
na dorożkę kaucją, stała posada.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 71 898

Apteka
w powiatowym mieście Pomorza
poszukuje magistra z jednorocz-
ną praktyką po dyplom., włada-
jącego także językiem niemiec-
kim. Oferty z warunkami Kurjer
Poznański zdg 71 797

potrzebny
od zaraz uczeń techniczno-denty-
styczny, nie wyżej lat 16, uczci-
wy i skromny z porządnym rodzi-
nem. Nauka trwa 3/4 roku przy
wolnym utrzymaniu. Zgłoszenia
nadesłać do Kurjera Poznańskie-
go dg 1 658

Pomoc
francuskiego dziewczynkom 2 ra-
zy tygodniowo, niedrogo, potrze-
bna. Chwaliszewo 68, mieszkanie 5
zdg 71 864

Dziewczyna
do wszystkiego z dobrem gotowa-
niem, dobrymi poleceniami bar-
dzo uczciwa do lepszemu domu
potrzebna zaraz Pocztowa 83 —
m. 6. zdg 71 840

Bona
ze szcieniem o skromnych wyma-
ganiach nie wyżej lat 30 potrze-
bna zaraz. Łukaszewicza 32
zdg 71 850

Dziewczyna
świadectwami, Szamarzewskiego
8, mieszkanie 4. zdg 71 843

Uczennica
Cukiernia Pfiznera Stary Ry-
nek 6. rg 3659

Dziewczyna
do wszystkiego Ostroroga 4,
zdg 71 988

Kuśnierzka - krawcowa
potrzebna w domu. Oferty Kurjer
Poznański zdg 71 808

„Madeleine“ Gabinet
Racjonalnej Kosmetyki
Drowej Poznańskiej ul. Fr. Ra-
tajska 29, telefon 54-37. Wszel-
kie zabiegi kosmetyczne na wy-
skokim współczesnym poziomie. —
Wyjątkowych zalet specyfiki ko-
smetycznej „Madeleine“. Farbo-
wanie włosów przez specjalistkę.
Porady bezpłatne. zdg 71 698

TEATRY

Poznań, poniedziałek, 2. 10.
TEATR POLSKI — Dziś:
Teatr nieczynny z powo-
du prób.

TEATR WIELKI— (Opera)
Środa, 4. 10.: „Rigoletto“
wystąpią gościnnie Olga
Olganina i Stanisław Roy
Czwratek, 5. 10.: „Bocac-
cio“ z Jadwigą Fonta-
nowną.

TEATR NOWY: — Dziś
„Ten Stary Warjat“ wy-
stęp Antoniego Fertnera.
Premjera.

Wtorek, o godz. 8 wiecz.
„Ten Stary Warjat“, wy-
stęp Antoniego Fertnera.

Bydgoszcz, poniedziałek, 2. 10.
TEATR MIEJSKI: Wtorek,
3. 10. „Zabiję Ja“.
Środa, 4. 10.: „Zabiję Ja“.

KINA

APOLLO i **METROPOLIS**
NA ZE
KINA **PROGRAMY**
NAJTANSZE **NAJLEPSZE**
nr 5 418/9

KINA

Poznań, poniedziałek, 2. 10.
APOLLO: „Dziewczyna z gór“.
CORSO: — „Nieuchwytny
Przestępca“ i „Łowy na
zięcia“.

COLOSSEUM: „Przygody
w Pustyni“.

METROPOLIS: „Tajemnica
Ogrodu Zoologicznego“.

ORZEŁ: „Congorilla“.

ODEON: „Precz z miłością“.

PROMIEN: „Kult ciała“.

RENAISSANCE: „Mumja“.

ROXY: „Raj Podlotków“.

SFINKS: „Rasputin czyli
Demon Kobiet“.

SŁOŃCE: „Rozkoszna przy-
goda“.

TECZA - Łazarz: „Pałac
na kółkach“.

TECZA - Włda: „Król To
Ja“.

wolno kochać.

WILSONA: „Frankenstein“

Bydgoszcz, poniedziałek, 2. 10.
ADRIA od środy: „Król-
wski kochanek“.

APOLLO: „Ścigana przez
los“ i „Rozwód na pocze-
kaniu“.

BALTYK: „Czerwona zem-
sta“ i polski film „Czer-
wony błazen“.

KRYSTAŁ: „Ja w dzień, a
ty w nocy“ oraz tygodnik
Foxy i tygodnik Pata p.
t. „Niesiemy plon“.

MARYSIENKA: „Wschód
słońca“ oraz „Bomby nad
Monte Carlo“.

REWJA: „Komenda Serc“
i „Upiory“.

SŁOŃCE: „Ponad śnieg“
według dramatu Zerom-
skiego.

Humor zagraniczny

— Zejdźcie nareszcie nadół!
— Mam czas. Chcę pobić rekord wytrzymałości.
(Matin - Paryż). S. F.

Przedpłata na miesiąc październik 1933 roku za oba wydania razem w Poznaniu
w ekspedycji zł 3.20, w agencjach w mieście zł 3.50, z odnośnieniem do
domu w Poznaniu zł 3.70, z odnośnieniem przez pocztę poza Poznaniem
miesięcznie zł 4.14, kwartalnie zł 12.40, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 7.50, w innych
krajach zł 9.50. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeskoki w zakładzie,
strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają
prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami materiał poświęcony danej uroczystości.
Telefony do Redakcji i Administracji: 44-61, 14-76, 33-07, 35-24, 35-25, 40-72, w niedziele, święta i nocą tylko 14-76, 35-24 i 40-72, filja Stary Rynek 25-55. — P. K. O. Poznań, nr. 200 149.

Ogłoszenia na stronie 6-lamowej 25 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu
redakcyjnego 60 gr. na stronie czwartej 100 gr. na stronie drugiej
120 gr. przed wiadomościami potocznymi 200 gr. od 1-lamowego
metra. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do
wydania porannego przyjmujemy do godz. 13.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża;
do wydania głównego (wieczornego) „dobre“ do godz. 11, większe dłużej według możliwości.
Drobne ogłoszenia (najwyżej 100 słów, w tem 5 nagłówkowych): słowo nagłówkowe (tłuste)
25 gr. każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstaje
wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.

Przedpłata na miesiąc październik 1933 roku za oba wydania razem w Poznaniu
w ekspedycji zł 3.20, w agencjach w mieście zł 3.50, z odnośnieniem do
domu w Poznaniu zł 3.70, z odnośnieniem przez pocztę poza Poznaniem
miesięcznie zł 4.14, kwartalnie zł 12.40, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 7.50, w innych
krajach zł 9.50. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeskoki w zakładzie,
strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają
prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami materiał poświęcony danej uroczystości.
Telefony do Redakcji i Administracji: 44-61, 14-76, 33-07, 35-24, 35-25, 40-72, w niedziele, święta i nocą tylko 14-76, 35-24 i 40-72, filja Stary Rynek 25-55. — P. K. O. Poznań, nr. 200 149.